

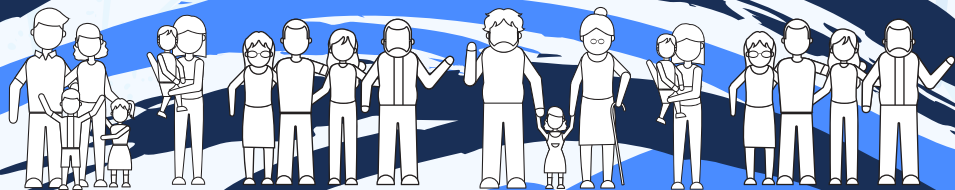
Success story

เรื่องเล่าความสำเร็จ

โครงการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจน
และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในจังหวัดปทุมธานี
และจังหวัดสระแก้ว

สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

VRU

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

Success Story เรื่องเล่าความสำเร็จ

โครงการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจน

และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

Success Story เรื่องเล่าความสำเร็จ : โครงการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน
ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว.-- ปทุมธานี : สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2563.

218 หน้า.

1. คุณภาพชีวิต. 2. การพัฒนาสังคม. 3. เศรษฐกิจพอเพียง. I. ชื่อเรื่อง.

303.44

ISBN 978-974-337-257-5

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ห้ามทำการลอกเลียนแบบไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้

นอกจากจะได้รับอนุญาต

พิมพ์ครั้งที่ 1

กุมภาพันธ์ 2563

บรรณาธิการอำนวยการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว

รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ธนानันต์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เศกพร ตันศรีประภาศิริ

คณะผู้จัดทำ

อาจารย์ ดร.วริรัตน์ สัมพันธ์พงศ์

อาจารย์อัจฉิมา มั่นทน

อาจารย์ ดร.มัทนภรณ์ ใหม่คามิ

อาจารย์ปรียาภา เมืองนก

อาจารย์วริธร ฐานัสสกุล

อาจารย์วิษณุชะ ศิลาอ่อน

อาจารย์วิณากร ที่รัก

อาจารย์ภัทรเวช ธาราเวชรักษ์

ออกแบบปก

อาจารย์วริธร ฐานัสสกุล

พิสูจน์อักษร

อาจารย์ ดร.วริรัตน์ สัมพันธ์พงศ์

นายเมธี ถูกแบบ

ประสานงานผลิต

อาจารย์ปรียาภา เมืองนก

จัดพิมพ์โดย

สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง

อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180

โทรศัพท์ : 02-909-3026 Email : learnoffice@vru.ac.th

บริษัท เทียนวัฒนาพรินท์ติ้ง จำกัด

เลขที่ 16/7 ถนนเดชาวุธ ตำบลหอรดน้อย อำเภอพระนครศรีอยุธยา 13000

โทรศัพท์ 0-3524-3386, 0-3524-1578 Fax 0-3532-3396

ดำเนินการผลิตโดย

คำนำ

การมีความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งทุน โอกาสในการเรียนรู้ การรู้เรื่องเทคโนโลยีของประชาชนในท้องถิ่นและภูมิภาค เป็นต้นเหตุสำคัญให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยติดอยู่ในกับดักของวงจรการขาดความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาชีวิต การมีรายได้ที่ไม่พอเพียง และการมีปัญห สุขภาพ ที่ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นต่างๆ ต้อยลง ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ไม่สามารถดูแลครอบครัวให้อยู่ดีมีสุขได้อย่างที่ควรจะเป็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ได้น้อมนำพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศว่า ขอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ทำหน้าที่พัฒนายกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของตนเอง ในการนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงได้ร่วมมือกันกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นขึ้นเพื่อขับเคลื่อนงานตามพระบรมราโชบาย โดยมุ่งเน้นการพัฒนา แก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพการศึกษา ในชุมชนท้องถิ่นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งรับผิดชอบ

ในปีงบประมาณ 2562 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ได้ขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว อันเป็นพื้นที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัย ผ่านโครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ไขปัญหาคความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบท ระดับชุมชนจำนวน 52 ชุมชน โดยรูปแบบการดำเนินงานมุ่งเน้นการเรียนรู้กับแกนนำของชุมชน/หมู่บ้าน ในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนด ร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหายกระดับคุณภาพชีวิตของครอบครัวเป้าหมาย และแก้ไขปัญหามารวมของชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน

รายงานเรื่องเล่าความสำเร็จฉบับนี้ ได้ประมวลผลงานการดำเนินโครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ไขปัญหาคความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและครัวเรือนเป้าหมาย ในปีงบประมาณ 2562 ที่คณาจารย์ผู้รับผิดชอบงานพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยได้ออกไปร่วมมือดำเนินการร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ได้ร่วมมือกันถอดบทเรียน สรุปผลการดำเนินงานเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ สร้างการรับรู้ให้แก่คณาจารย์ นักศึกษารวมทั้งประชาชนทั่วไป เพื่อจะได้นำไปสู่การขยายผล ต่อยอดการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิผล ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณาจารย์นักพันธกิจสัมพันธ์ทุกท่านที่ร่วมมือดำเนินโครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ไขปัญหาคความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท และดำเนินการถอดบทเรียนสรุปผลการดำเนินงาน จนทำให้เอกสารฉบับนี้เป็นรูปเล่ม ก่อให้เกิดประโยชน์ในงานพันธกิจสัมพันธ์ และส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

สารบัญ

01 ต.คูขวาง อ.ลาดหลุมแก้ว

- การปลูกพืชผักสวนครัว และพืชผักสมุนไพรในกระถาง
- พริกแกง หมู่ 2
- เห็ดพอเพียง
- เห็ด สืบ สาสน
- บ้านคลองบางโพธิ์ หมู่ที่ 5

21 ต.คูบางหลวง อ.ลาดหลุมแก้ว

- น้ำพริกเผาไข่เค็ม
- กลุ่มอาชีพรวงข้าว กาละแมโบราณ บ้านคลองบางหลวง หมู่ 7
- บ้านคูขวางไทย หมู่ที่ 8
- กล้วยฉาบกลุ่มแม่บ้านหมู่ 9
- กลุ่มอาชีพบ้านคลองบางหลวงไหว้พระ
- กล้วยกวนบ้านคลองเจ้า หมู่ที่ 12

45 ต.ระแหง อ.ลาดหลุมแก้ว

- โครงการยกระดับคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในชุมชน
- ทางเดินหินนวดเท้าเพื่อสุขภาพ
- กลุ่มระแหงนัวร์ ปลาร้าผิง ปลาร้าก้อน ปลาร้าทรงเครื่องและน้ำปลาร้า
- เล่าเรื่องกล้วยฉาบ ชุมชนระแหง หมู่ที่ 5
- กลุ่มระแหงพอเพียง เกษตรอินทรีย์ เมี่ยงคำ และผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- บ้านคลองถ้ำตะบัน หมู่ที่ 8
- เรื่องเล่าการลดรายจ่าย-เพิ่มรายได้

75 ต.หน้าไม้ อ.ลาดหลุมแก้ว

- เล่าเรื่องบ้านคลองหน้าไม้

79 ต.เทศบาลท่าโขลง อ.คลองหลวง

- ซาลาเปาหลากไส้ วุ้นสมุนไพร หลากรสชาติ
- พวงมาลัยประดิษฐ์
- พัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ของประชาชน ชุมชนนครหน้าเมือง
- ถอดบทเรียน การเรียนรู้ร่วมกับ ชุมชนนครวิลล่า-แพลด
- จากฟาร์มเห็ด สู่มาร์เก็ต
- ชุมชนหมู่ 15 สามัคคี หมู่ที่ 14
- ฝึกปลอดภัยสารพิษ ชุมชนวัดพิชนิมิต
- ชุมชนโรงเรียนคุณหญิงสัมพันธ์

สารบัญ

112 ต.เขาสามลิบ อ.เขาฉกรรจ์

- ผลิตภัณฑ์เปลือกก
- ผ้ามัดย้อม บ้านหนองโกวิทย์

120 ต.เขาฉกรรจ์ อ.เขาฉกรรจ์

- กระเป๋าทอสานลาย

124 ต.ท่าแยก อ.เมืองสระแก้ว

- บ้านคลองน้ำเขียว หมู่ที่ 7
- บ้านปางสีดา หมู่ที่ 15

132 ต.บ้านแก้ง อ.เมืองสระแก้ว

- น้ำพริกไข่แดงสมุนไพร
- น้ำพริกปลาร้าสมุนไพร
- น้ำพริกข่าปลาแห้ง
- เกษตรอินทรีย์ วิถีชุมชน
- คนคลองอาราง

140 ต.โนนหมากมูน อ.โคกสูง

- เห็ดนางฟ้า

144 ต.หนองม่วง อ.โคกสูง

- บ้านโคกสามัคคี หมู่ที่ 16
- ผลิตภัณฑ์น้ำพริก

152 ต.คลองไก่อี้น อ.คลองหาด

- การดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้พิการ

156 ต.ทัพเสด็จ อ.ตาพระยา

- การเลี้ยงไหมอริ

160 ต.ทัพราช อ.ตาพระยา

- กิจกรรมการแปรรูป
- เกล็ดปลาตะเพียน
- บ้านคลองยาง หมู่ที่ 12

168 ต.ทุ่งมหาเจริญ อ.วังน้ำเย็น

- กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษบ้านแก่งสะเดา

172 ต.ตาหลังใน อ.วังน้ำเย็น

- กลุ่มอาชีพปลาแผ่นและน้ำพริกปลาฟู

176 ต.คลองหินปูน อ.วังน้ำเย็น

- ชุมชนบ้านวังยาว หมู่ที่ 3

180 ต.วังสมบูรณ์ อ.วังสมบูรณ์

- บ้านไร่สามสี หมู่ที่ 3

184 ต.ช่องกุ่ม อ.วัฒนานคร

- บ้านห้วยชัน หมู่ที่ 3

188 ต.หนองตะเคียนบอน อ.วัฒนานคร

- บ้านใหม่ไทยพัฒนา หมู่ที่ 6

192 ต.หนองหมากฝ้าย อ.วัฒนานคร

- หน้ากากผ้าทอมือ

196 ต.คลองน้ำใส อ.อรัญประเทศ

- มันชายแดน
- กบยืมไก่แยม : กลุ่มเลี้ยงกบ และเลี้ยงไก่ไข่

205 ต.เมืองไผ่ อ.อรัญประเทศ

- บ้านเนินสะอาด หมู่ที่ 2

209 ต.ทับพริก อ.อรัญประเทศ

- การเลี้ยงไส้เดือน เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์

VRU
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

โครงการพันธกิจสัมพันธ์

แก้ไขปัญหาคความยากจน และยกระดับชีวิตประชาชนในชนบท

"การปลูกพืชผักสวนครัว และพืชผักสมุนไพรในกระถาง"

พริกชี้หมู พริกขี้หนู พริกขี้หนู กะเพรา พริกขี้หนู และ กวางตุ้งฮ่องเต้

ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์ ดร.นลินธร นุ้ยปลอด
งานวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

พื้นที่ดำเนินงาน

บ้านคลองบางหลวง หมู่ที่ 1 ต.คูขวาง อ.ลาดหลุมแก้ว จ.ปทุมธานี

วันที่ 28-30 พฤศจิกายน 2561 งานวิชาการที่วไลยอลงกรณ์ อ.ลาดหลุมแก้ว จ.ปทุมธานี โดยแบ่งกลุ่มชาวบ้าน เพื่อสัมภาษณ์ในพื้นที่ต่าง ๆ จึงได้พบทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนคือ พื้นที่โดยรวมของหมู่บ้านเป็นโรงงานอุตสาหกรรม แม้จะมีบริเวณในการทำการเกษตรตามแนว "เกษตรทฤษฎีใหม่" ของในหลวงรัชกาลที่ 9 แต่อย่างไรก็ตามชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่มีพื้นที่ปลูกผักหรือทำกินเป็นของตนเอง จึงต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายไปกับการซื้อวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหารในครัวเรือน

ผู้จัดทำโครงการจึงเกิดแนวคิดการส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัวและพืชผักสมุนไพรในกระถาง เพื่อลดรายจ่ายในเรื่องดังกล่าว

ช่วงเดือนเมษายน 2562 ทีมงานผู้ดำเนินโครงการ จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การปลูกผักสวนครัวและพืชผักสมุนไพรในกระถาง

การจัดกิจกรรมครั้งนี้ชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรม 10 คน และทีมงานรวม 7 คน คือ อาจารย์ 3 ท่าน เจ้าหน้าที่ 1 ท่าน และนักศึกษา 3 คน ผู้เข้าร่วมได้องค์ความรู้และวิธีการปลูกพืชผักสวนครัวแบบมีส่วนร่วม กระบวนการ และวิธีการปลูกพืชผักสมุนไพรและพืชผักสวนครัว

แบบมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น และเสริมสร้างความสามัคคีในการร่วมกันคิด วิเคราะห์ แนวทางบริหารจัดการกลุ่ม เพื่อการดูแลและกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงการปลูกพืชผักสมุนไพรและพืชผักสวนครัวไว้บริโภคภายในครัวเรือน และการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

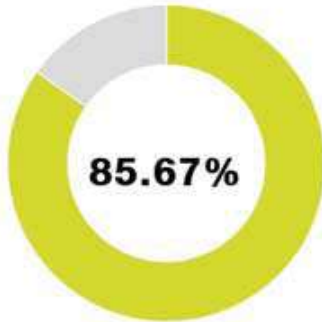
การเจริญเติบโตของผัก "ผักสวนครัว และผักสมุนไพร ทั้ง 5 ได้แก่ พริกขี้หนู บักขี้หนู กะเพรา บักโถม และกวาดตุ้ง ช่วงเวลาที่ใช้เวลาการเติบโตแตกต่างกัน ซึ่งผักแต่ละชนิด โตเต็มที่โดยใช้เวลาประมาณ 1-2 เดือน"

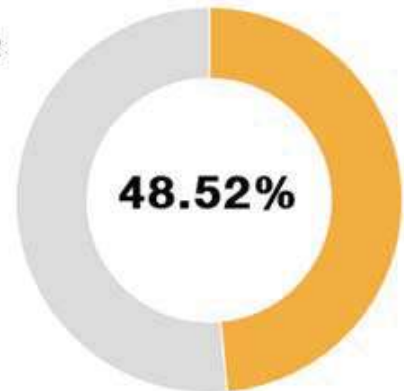
ผลการดำเนินงาน

บ้านคลองบางหลวง หมู่ที่ 1 ต.คูขวาง อ.ลาดหลุมแก้ว จ.ปทุมธานี

ร้อยละของผลสำเร็จของโมเดลเท่ากับ 85.67

*ข้อมูล ณ วันที่ 13 กรกฎาคม 2562

ร้อยละของการเปิดจ่ายงบประมาณเท่ากับ 48.52

*ข้อมูล ณ วันที่ 13 กรกฎาคม 2562

กิจกรรมต้นน้ำ

กิจกรรม

กิจกรรมสามสัปดาห์ และแบ่งกลุ่มสำรวจข้อมูลของชาวบ้าน หมู่ที่ 1

ตัวชี้วัด

กลุ่มเป้าหมาย และ ปัญหาของ กลุ่มเป้าหมาย

กิจกรรมกลางน้ำ

กิจกรรม

อบรมเชิงปฏิบัติการ "การปลูกพืชผักสวนครัวและพืชผักสมุนไพรในกระถาง"

ตัวชี้วัด

1. ความรู้และทักษะการปลูกพืชผักสวนครัวในกระถาง
2. ราชจำบังที่ลดลงในการซื้อวัตถุดิบประกอบอาหาร

กิจกรรมปลายน้ำ

กิจกรรม

1. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการ
2. จัดทำเรื่องเล่าความสำเร็จ

ตัวชี้วัด

รูปเล่มเรื่องเล่าความสำเร็จ

การปลูกพืชผักสวนครัว และพืชผักสมุนไพรในกระถาง

ความสำเร็จของโครงการ

บ้านคลองบางหลวง หมู่ที่ 1 ต.คูขวาง อ.ลาดหลุมแก้ว
จ.ปทุมธานี

ชาวบ้าน ที่เข้าร่วมกิจกรรมสามารถลด
ค่าใช้จ่ายในการครองชีพประจำวัน ในการซื้อวัตถุดิบเพื่อ
ประกอบอาหารได้อย่างน้อย 5 บาท/วัน ซึ่งค่าใช้จ่ายใน
การซื้อวัตถุดิบประกอบอาหารภายในครัวเรือน/มือ/วัน
โดยปกติ 100 บาท สามารถลดค่าใช้จ่ายได้คิดเป็นร้อยละ
5 (ตั้งค่าเป้าหมายร้อยละ 5)

ป้าต้น หนึ่งในผู้เข้าร่วมโครงการ

" โดยปกติบ้านเราขายอาหาร ต้อง
ปรุงทุกวัน เมื่อก่อนจะหาพริกมา
ทำกับข้าวก็ต้องไปตลาด หรือรอด
กับข้าว ใช้แค่นิดเดียวซื้อมาเป็นถุง
เนาไฉ่ พอเสียก็ทิ้ง เสียตาย แต่พอ
อาจารย์มาแนะนำให้ปลูก อยากรอ
มาทำกับข้าวเมื่อไร ก็วิ่งไปเด็ดได้
ทันที ไม่ต้องหาซื้อแล้ว ประหยัดเงิน
ไปอีก ถึงแม้จะไม่กี่บาทก็เงินเนอะ "

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต
นำผักสวนครัวและสมุนไพร ที่เหลือกินเหลือใช้
ไปขาย โดยหาช่องทางตลาด หรือทำน้ำปรุงรส
เพื่อมีระยะเวลาการรับประทาน และเพื่อเพิ่ม
มูลค่า อันนำไปสู่รายรับที่เพิ่มขึ้นของชาวบ้าน
ต่อไป

“พริกแกง หมู 2”

บ้านคลองบางหลวง

อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

โดยอาจารย์ ดร.เบญจภา ไกรทอง

งานวิชาศึกษาทั่วไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางาน พันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติ จากภายใน และภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น และเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

ชุมชนหมู 2 ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เป็นพื้นที่ได้รับ การพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนนำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของสังคม ในมิติทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม จนในที่สุดพัฒนาไปสู่ความ ทันสมัย (Modernization) ภายใต้กระแส (Globalization) ปัจจุบันนี้ อาจกล่าวได้ว่า พื้นที่ศึกษาได้เข้าสู่ยุคทุนนิยม (Capitalism) อย่างเต็มตัวเพราะมีโรงงานมากกว่า 38 แห่ง ที่รายล้อมทั้งใน และนอกชุมชน การเข้ามาของห้างสรรพสินค้า ขนาดใหญ่ ได้แก่ บิ๊กซี โลตัส ตลอดจนร้านสะดวกซื้อ ได้แก่ ร้าน 7-11 และ ร้าน 108 ซุป เป็นต้น ทำให้มองเห็นผลสะท้อน ถึงระบบทุนนิยมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอาชีพ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า ในพื้นที่มีการผลิตพริกแกงเพื่อขายให้กับกลุ่ม ลูกค้าทั่วไป เพื่อนำไปเป็นส่วนประกอบในการทำอาหาร แต่ทว่ากระบวนการผลิตจะขึ้นอยู่กับ การสั่งสินค้าของลูกค้าในแต่ละ ครั้ง จากการสำรวจเบื้องต้นทราบว่าบรรจุกฎนั้นยังไม่เป็นที่น่าสนใจ ดังนั้น นักวิจัย และชุมชนมีความเห็นพ้องร่วมกันที่ จะต้องจัดให้มีการพัฒนารูปแบบบรรจุกฎ และตราสินค้าของพริกแกงให้เป็นที่น่าสนใจยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าใน ชุมชน และเพิ่มรายได้ต่อเดือนให้กับกลุ่มสตรี

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มสตรี จำนวน 5 คน หมู 2 ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

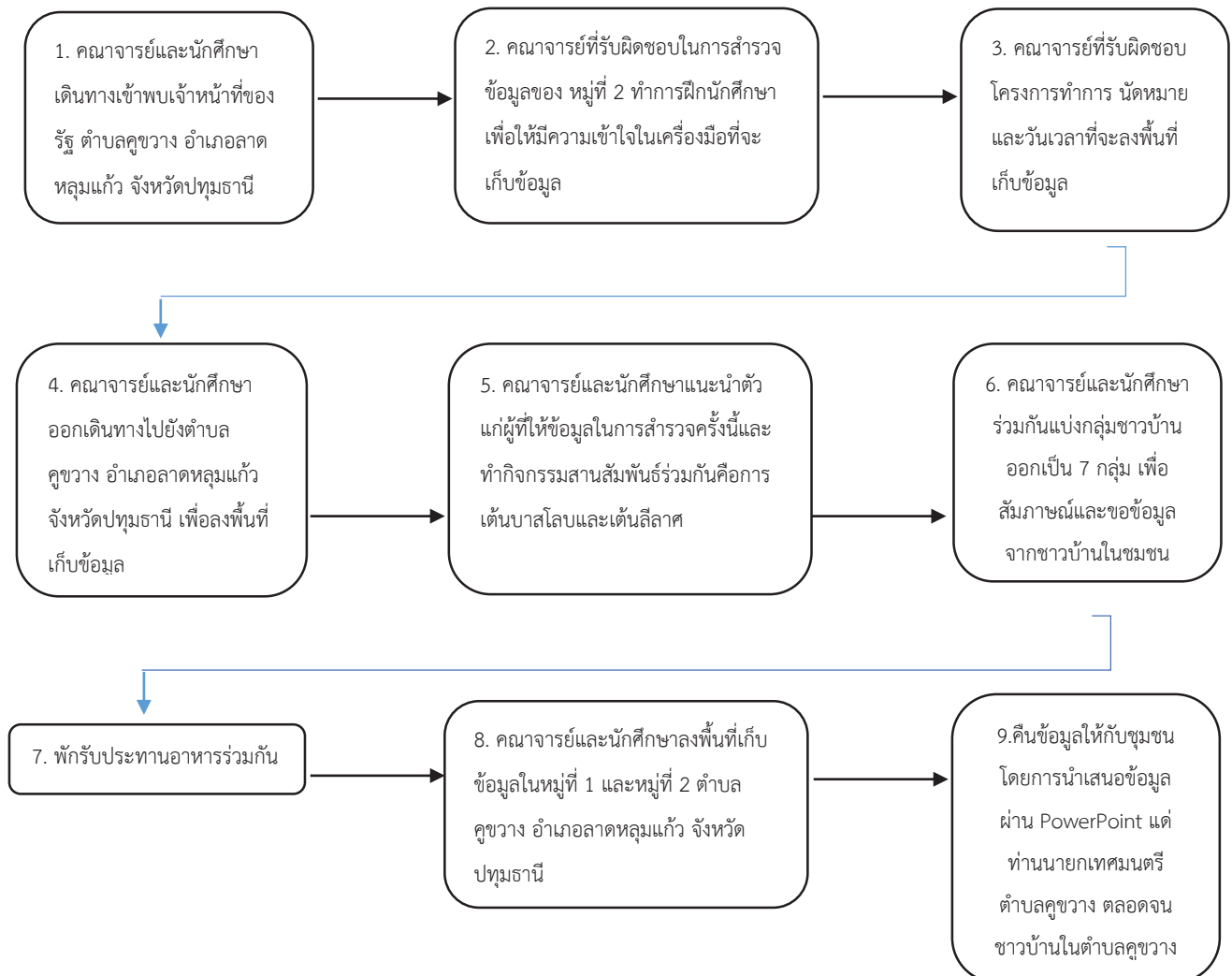
วัตถุประสงค์

- ✓ เพื่อพัฒนารูปแบบบรรจุกฎ และตราผลิตภัณฑ์พริกแกงของกลุ่มสตรี
- ✓ เพื่อเพิ่มรายได้เสริมต่อเดือนให้กับกลุ่มของพริกแกงของกลุ่มสตรี

ขั้นตอนการพัฒนาพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ และตราสินค้าของพริกแกง

ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	วันเดือนปี
1	ศึกษาและสำรวจข้อมูล	พฤศจิกายน 2561 – มกราคม 2562
2	สร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มสตรี	กุมภาพันธ์ – เมษายน 2562
3	วางแผน	21-30 พฤษภาคม 2562
4	การดำเนินตามแผน	21 พฤษภาคม – 1 มิถุนายน 2562
5	การอบรม/ให้ความรู้	1-5 มิถุนายน 2562
6	การติดตามประเมินผล ส่งคืนข้อมูลให้ชุมชน	6-30 มิถุนายน 2562

1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล

2. สร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มสตรี

โดยการเข้าไปพบปะ พูดคุย ประชุม เพื่อหารือประเด็นต่างๆ จึงทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของกลุ่มสตรี

- ✓ ความต้องการ – มีความต้องการได้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถเก็บรักษากลิ่นของพริกแกง
- ✓ ปัญหา – ไม่มีแหล่งเงินทุน

3. วางแผน (ชุมชน/หน่วยงานภาคี)

ขั้นตอนวางแผนงาน (ชุมชน)

- หัวหน้าโครงการได้วางแผนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าร่วมกับกลุ่มสตรี กระบวนการนี้พบว่าทางกลุ่มสตรีได้เสนอแบบบรรจุภัณฑ์ที่ทางกลุ่มเห็นว่าเหมาะสมกับพริกแกง ได้แก่ ถุงซิปล็อค และ กระปุกพลาสติก และได้เสนอรูปแบบของตราผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มเห็นชอบ เช่น มีรายละเอียดส่วนผสมของพริกแกง สถานที่ผลิต เบอร์โทร เป็นต้น

4. การดำเนินตามแผน

หัวหน้าโครงการได้ไปหารูปแบบบรรจุภัณฑ์ ที่ ตลาดไท ตลาดรังสิต ตลาดสี่มุมเมืองและบริษัทที่เป็นตัวแทนจำหน่ายบรรจุภัณฑ์ นอกจากนี้ยังได้ประสานกับอาจารย์จุฑามาศ คณะเทคโนโลยีฯ เพื่อออกแบบตราสินค้า แต่อย่างไรก็ตาม อาจารย์จุฑามาศ ติดภารกิจ จึงทำให้ทางผู้ดำเนินโครงการติดต่อร้านค้าที่ออกแบบตราสินค้า

5. การอบรม/ให้ความรู้

เชิญวิทยากรให้ความรู้ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและเกิดกระบวนการ Recognition พร้อมทั้งประชุมกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า

6. การติดตามประเมินผล

หน่วยงาน สสร. ได้นำทีมผู้ทรงคุณวุฒิเข้าตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าของโครงการในวันที่ 21 มิถุนายน 2562

ผลสำเร็จของโครงการ

- ✓ สามารถพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีมาตรฐาน และสร้างตราสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของหมู่ 2 ต.คูขวาง อ.ลาดหลุมแก้ว จ.ปทุมธานี
- ✓ 2. สามารถเพิ่มรายได้ของสมาชิกในกลุ่ม 5 % ต่อ เดือน จาก 5,000บาท ต่อเดือน เป็น 5,250 บาทต่อเดือน

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

ถึงแม้ว่าทางโครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน หมู่ 2 ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ แต่ทว่าการรักษาคุณภาพอายุของพริกแกงให้มีความสด รสชาติ กลิ่น นั้นควรได้รับการพัฒนา ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอให้อาจารย์สาขา Food Sciences มาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนารักษาคุณภาพอายุของพริกแกง

๓ เห็นพอเพียง

หมู่ที่ 3 บ้านคลองบางหลวง ต.คูขวาง อ.ลาดหลุมแก้ว จ.สระแก้ว

โครงการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิต
ของประชาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
โดย อาจารย์วรกร อิ่มเย็น งานวิชาศึกษาทั่วไป

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชทานพระกรุณา ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่บัณฑิตปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอดเผยแพร่โครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอก เพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

ดังนั้นงานวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความ เข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการเพาะเห็ดนางฟ้าให้แก่กลุ่มครัวเรือนเป้าหมาย (2) เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มอาชีพ/ ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย (3) เพื่อเพิ่มรายได้ให้กลุ่มอาชีพ/ ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย โดยการส่งเสริมอาชีพการทำก้อนเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ดนางฟ้า เริ่มต้นจากการสำรวจครัวเรือนเป้าหมายที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ปี 2560 บริบทของชุมชน สัมภาษณ์ครัวเรือนเป้าหมายที่สนใจเข้าร่วมโครงการและอาชีพเสริมที่สนใจ ซึ่งให้ความสนใจในการทำก้อนเชื้อเห็ด และการเพาะเห็ดนางฟ้า จึงได้ปรึกษาหารือครัวเรือนในพื้นที่หมู่ที่ 3 ซึ่งประกอบอาชีพเพาะเห็ดนางฟ้าอยู่แล้ว เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมอาชีพการทำก้อนเชื้อเห็ดและ การเพาะเห็ดนางฟ้าให้กับครัวเรือนเป้าหมาย

ก้าวของกลุ่ม

จุดเริ่มต้นโครงการ

01

ศึกษาพื้นที่หมู่ที่ 3 บ้านคลองบางหลวง

ดินไม่เหมาะสมกับการปลูกพืชเสริม
ขาดผู้นำในการจัดตั้งกลุ่ม
ต้องการอาชีพเสริม 4 ครัวเรือน

02

จัดเวทีประชาคม

อธิบายวัตถุประสงค์ของโครงการ

03

ปรึกษาหารือกับตัวแทนครัวเรือนเป้าหมาย
ชี้แจงขั้นตอนการดำเนินโครงการ

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

มี.ค. - มิ.ย. 62

ครัวเรือนเป้าหมายจำนวน 9 ครัวเรือน

อบรมบัญชีครัวเรือน

ศึกษาดูงานศูนย์การพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศึกษาดูงานกลุ่มแม่บ้านห้วยกะพี้ ต.บ้านช่อง อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

อบรมเชิงปฏิบัติการ การทำก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้า

การส่งเสริมอาชีพการทำก้อนเชื้อเห็ดและการเพาะเห็ดนางฟ้า

เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าที่เป็นครัวเรือนเป้าหมาย ส่งเสริมให้มีอาชีพเสริม หลังจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ทำนา) เพื่อให้ได้ครัวเรือนเป้าหมายที่สนใจเข้าร่วมโครงการ มีการดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นของประชาชนในประเด็น การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม และแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครัวเรือน

โครงการพัฒนาท้องถิ่น
เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

กลุ่มแม่บ้านเกษตรพอเพียง หมู่ 3 ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ความสำเร็จ เห็ดพอเพียง

จากโครงการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน หมู่ที่ 3 บ้านคลองบางหลวง ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ประสบความสำเร็จดังนี้ 1. มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรพอเพียง 2. ครัวเรือนเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น 7.5% (1,200บาท/ต่อครัวเรือน) 3. เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มแม่บ้านเกษตรพอเพียง

แนวทางการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์

กลุ่มแม่บ้านเกษตรพอเพียง หมู่ที่ 3 คูขวาง

1. จัดกลุ่มแม่บ้านเกษตรพอเพียงอย่างถูกต้อง
2. เพิ่มอุปกรณ์ในการอบก้อนเชื้อเห็ด
3. เพิ่มมูลค่าให้แก่เห็ดบางฟ้า (น้ำพริกเห็ดพอเพียง เห็ดสวรรค์พอเพียง ฯลฯ)

เห็น ลับ ลาดน

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่ที่ 4 บ้านคลองบางโพธิ์ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี สนับสนุนโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏฯ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน พื้นที่ในท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ดังยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ จึงได้จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมี **วัตถุประสงค์** เพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความ เข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน

จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว ได้ลงพื้นที่สำรวจชุมชนและครัวเรือนเป้าหมาย ณ ชุมชนหมู่ที่ 4 บ้านคลองบางโพธิ์ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่าเป็นพื้นที่ที่ประชาชนได้ทำการเกษตรกรรมมาตั้งแต่เดิมแล้ว เดิมมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 8,909.09 บาทต่อครัวเรือน และประชาชนมีความเห็นร่วมกันว่า ต้องการเสริมทักษะอาชีพเพาะเห็ดนางฟ้าภูฐาน

จากการดำเนินโครงการระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 ถึง มิถุนายน พ.ศ. 2562 มีประชาชนหมู่ที่ 4 ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เข้าร่วมโครงการ 14 คน

หมู่ที่ 4 ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว
จังหวัดปทุมธานี

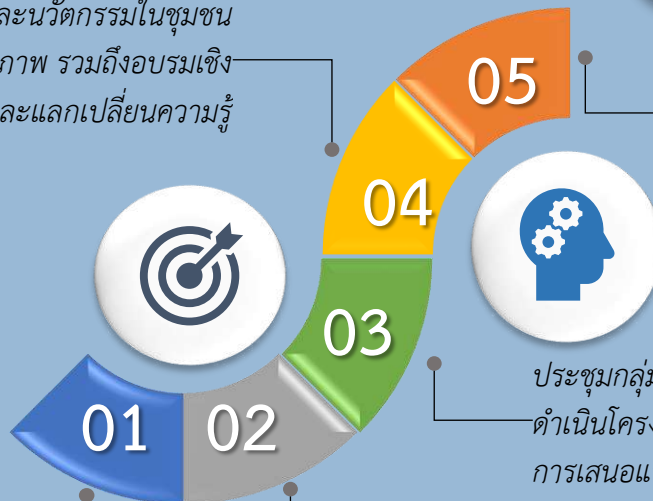
กระบวนการที่มุ่งสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

กำหนดกติกา ระดมทุน และนวัตกรรมในชุมชน
เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพ รวมถึงอบรมเชิง
ปฏิบัติการ เติบโตทักษะ และแลกเปลี่ยนความรู้

ดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพเพาะเห็ด
นางฟ้าภูฐานสำหรับการยกระดับคุณภาพ
ชีวิต โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นหลัก

ลงพื้นที่แนะนำโครงการ
และศึกษาบริบทชุมชน

ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์แนวทางการ
ดำเนินโครงการ โดยประชาชนมีส่วนร่วมใน
การเสนอแนะ

ประชุมหรือเยี่ยมครัวเรือน
สร้างแรงบันดาลใจ/ตรวจสอบความมุ่งมั่น

ความสำเร็จอย่างยั่งยืนคือความสุขของประชาชนที่แท้จริง

“พวกเราดีใจมาก ที่มรภ.วไลยฯ
เข้ามาสร้างอาชีพเพาะเห็ดนางฟ้าภูฐาน
มาให้ความรู้ต่างๆ
ไม่ฉันทพวกเราที่เค้างทำอะไรไม่ถูกเหมือนกัน
ไม่คิดว่าสิ่งที่เราคิดไว้ มันจะเป็นจริง
ขอบคุณอาจารย์ที่มาช่วยสานฝันพวกเรา”
วีระ ชมเพลินใจ
ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลลุยขวาง
อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ผมมีความสุขมาก
ที่ได้ทานเห็ดสดๆ
ทุกวันครับ

จากการเพาะเห็ดนางฟ้าภูฐานแบบมีส่วนร่วม ร่วมคิด
ร่วมวิเคราะห์ ร่วมเสนอแนะ ร่วมระดมทุน และร่วมนำนวัตกรรม
ที่มีอยู่ในชุมชน จนกระทั่งทำให้ประชาชนได้ยกระดับคุณภาพชีวิต
ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยรายครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากการเพาะเห็ดนางฟ้าภูฐาน
คิดเป็นร้อยละ 25.62 (ตั้งเป้าหมายร้อยละ 5) และในอนาคตจะ
ต่อยอดเป็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ดนางฟ้าภูฐาน

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

บ้านคลองบางโพธิ์ หมู่ที่ 5 ตำบลคูขวาง
อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์วิรัชชญา ศิลาน้อย
สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

1. ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นมหาวิทยาลัย
ที่พระราชอาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติ
มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบัน
อุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับ
แผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ
โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่บัณฑิตอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพ
มาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

พร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3
การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่าย
ชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถ
ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้มีความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงปลาตุ๊กคลองบางโพธิ์ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีสมาชิกภายในกลุ่มจำนวน 20 คน การก่อตั้งกลุ่มนี้เกิดจาก บริบทของชุมชนแห่งนี้เป็นที่ที่ประชาชนมีการเลี้ยงปลาเป็นจำนวนมาก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีการจำหน่ายปลาสดเป็นกิจกรรมหลัก ต่อมาภายในกลุ่มได้มีความคิดริเริ่ม แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ คือ น้ำพริกปลาป่น แต่ยังคงขาดการพัฒนาในด้านของการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในช่วงแรก ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด รวมทั้งปัญหาที่สำคัญคือ เกิดการหลุดร่วงของผลิตภัณฑ์ในระหว่างขนส่ง และอายุการเก็บรักษา ซึ่งมีพลังงานอย่างน้อย 3 อย่างที่ทำให้ผลิตภัณฑ์เกิดความเน่าเสีย ได้แก่ แสง ความร้อน และจุลินทรีย์

การออกแบบตราสินค้าถือว่ามีความสำคัญอย่างมากในด้านการทำการตลาดให้กับสินค้า เพราะฉะนั้นเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น ชุมชนจึงมีความเห็นพ้องร่วมกันที่จะต้องการจัดให้มีการออกแบบ เพื่อผลิตตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ น้ำพริกปลาป่น

จึงได้บอกถึงความต้องการเบื้องต้น เพื่อให้ทางผู้รับผิดชอบโครงการเข้าไปช่วยเหลือเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์สามารถกำหนดราคาขายได้สูงขึ้น รวมทั้งเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้กว้างขวาง เกิดการจูงใจให้ผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์มาก และยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้ตรงจุดนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

1

เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

2

เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการถนอมอาหารให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

3

เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย

3. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนมีนาคม – มิถุนายน 2562

4. กลุ่มเป้าหมาย

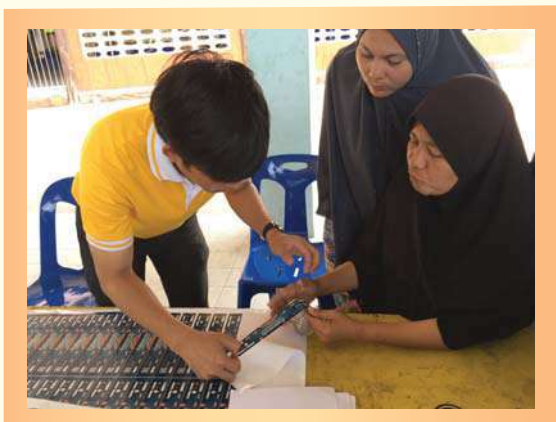
กลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงปลาตุกคลองบางโพธิ์ อำเภอลาดหลุมแก้ว
จังหวัดปทุมธานี จำนวน 20 คนพื้นที่ ชุมชนบ้านคลองบางโพธิ์ หมู่ที่ 5
ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

5. การดำเนินโครงการ

ปัจจัยภายในกิจการที่สำคัญ ที่ทำให้เสียเปรียบคู่แข่ง ได้แก่ บรรจุภัณฑ์และตราสินค้า เนื่องจากยังไม่โดดเด่นและยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก รวมถึงการสื่อสารการตลาดที่จะต้องมีการเพิ่มศักยภาพให้กับวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงปลาตุกคลองบางโพธิ์ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ได้ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์น้ำพริกปลาป่น ที่เกิดขึ้นจากความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นหลัก โดยเลือกตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่ทุกคนมีความคิดเห็นตรงกันว่าเหมาะสม ที่จะช่วยทำให้ผลิตภัณฑ์น้ำพริกปลาป่นมากขึ้น และดึงดูดผู้บริโภคได้ จึงสามารถสรุปผลการดำเนินโครงการได้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ ประเมินความเป็นไปได้ในการส่งเสริมและพัฒนา
2. รวบรวมจัดทำรายชื่อบุคคล คริวเรือนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
3. ประชุม เยี่ยมครัวเรือนสร้างแรงบันดาลใจ
4. จัดตั้งสร้างเสริมกลุ่มอาชีพ กำหนดกติกา ระดมทุน งบประมาณ สิ่งสนับสนุน
5. พัฒนาหลักสูตรโดยจัดหาเครือข่ายวิทยากร หน่วยงานสนับสนุน

6. อบรมเชิงปฏิบัติการ เติมทักษะ ความรู้
  - หลักสูตรถนอมอาหารน้ำพริกปลาป่น
  - หลักสูตรการบรรจุภัณฑ์น้ำพริกปลาป่น
7. ดำเนินงานโครงการการสร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์
8. ประชุมร่วมกับผู้เข้าร่วมโครงการ แสดงความคิดเห็นต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์
9. ตรวจสอบ ติดตามผล ประเมินผลผลการดำเนินงาน
10. สรุปผลโครงการร่วมกับชุมชน
11. จัดทำรายงานผลการดำเนินโครงการ
12. จัดทำบทความเรื่องเล่าความสำเร็จ

6. ผลสำเร็จของโครงการ

การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์น้ำพริกปลาป่นของกลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงปลาตุ๊กคลองบางโพธิ์ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี กลุ่มอาชีพได้ตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม สวยงาม และสามารถสื่อสารข้อมูลทางการตลาดได้ ซึ่งจะสามารถดึงความสนใจของผู้บริโภค อันจะส่งผลต่อปริมาณการซื้อของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น และรูปแบบเกิดขึ้น จากความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ที่มีความพึงพอใจในตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์

อีกทั้งได้นำความรู้ที่ได้จากการอบรมเรื่องการถนอมอาหาร น้ำพริกปลาป่นมาปฏิบัติจริง ทำให้สามารถยืดอายุของผลิตภัณฑ์ น้ำพริกปลาป่นได้ นอกจากนี้ยังสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ เป็นประเภทของฝาก และเป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่นประจำชุมชน ที่ผู้บริโภคทั่วไปมีความต้องการ ส่งผลให้โครงการนี้เสริมสร้างความเข้มแข็งและยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงปลาตุ๊กคลองบางโพธิ์ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ให้ดีขึ้น โดยก่อนดำเนินโครงการ กลุ่มเป้าหมายมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 5,000 บาทต่อเดือน หลังจากเข้าร่วมโครงการ มีรายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 % คิดเป็นรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 5,300 บาท

7. แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

1. ควรมีการพัฒนาการออกแบบบรรจุภัณฑ์น้ำพริกปลาป่นให้มีความหลากหลายกับผู้บริโภค รวมทั้งควรสอบถามความพึงพอใจตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของผู้บริโภค
2. ควรมีการฝึกอบรมในเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์การตลาด เพื่อให้ผู้ผลิตได้มีความรู้ได้ด้านนี้ สามารถต่อยอดในการขายผลิตภัณฑ์
3. ส่งเสริมผลิตภัณฑ์นี้ให้ได้รับมาตรฐานต่างๆ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลิตภัณฑ์ และสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน

น้ำพริกเผาไข่เค็ม

หมู่ที่ 6 ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

จุดเล็กๆ ของน้ำพริกเผาไข่เค็ม เริ่มต้นจากการทำไข่เค็ม ดินสอพอง เมื่อจุดหนึ่งเป็นรูปเป็นร่างอีกจุดหนึ่งก็ต้องขยาย ต่อ ยอด เพื่อสืบสาน ให้เกิดความยั่งยืนในอาชีพของชุมชน

ชาวบ้านเล่าว่า เราก็กู้กันอยู่แต่ไม่ เป็นรูปร่างชัดเจนซักที ไม่รู้จะเริ่ม ตรงไหน พอวไลยเข้ามาทุกๆ อย่าง ก็เกิดภาพชัดเจนขึ้น

อาจารย์นักพัฒนา สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ : เรียบเรียง
สนับสนุนโดย โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของ
ประชาชน

เอาอย่างไรดีที่จะเริ่มยังไง !!!!!

การทำงานภายใต้โครงการพัฒนาท้องถิ่นของวไลยอลงกรณ์ เริ่มต้นจากมหาวิทยาลัยมีพันธกิจในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับรายได้ของประชาชนในชุมชน มุ่งเน้นการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากให้มีความยั่งยืน การเริ่มต้นโครงการนี้อาศัยข้อมูลประชาชนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี บ้านคลองบางหลวง เป็นอีกหนึ่งชุมชนที่มีประชาชนตกเกณฑ์จำนวน 10 ครั้วเรือน จึงเริ่มเข้าไปศึกษาข้อมูลว่ามีข้อเท็จจริงหรือไม่ พอเข้าไปศึกษาพบว่าข้อมูลไม่เป็นความจริง เอาละเราจะเริ่มแก้ไขยังไง!!!!

เริ่มต้นจากการทำประชาคมหมู่บ้าน ศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน พบว่ามีประชาชน 20 ครั้วเรือน เข้าร่วมโครงการ และต้องการพัฒนาสูตรบรรจุภัณฑ์ไข่เค็มดินสอพอง น้ำพริกเผาไข่เค็ม และพัฒนาการผลิตและปลอดภัย

ขั้นตอนการดำเนินงาน เริ่มจากการพัฒนาสูตรน้ำพริกเผาไข่เค็มเริ่มต้นจากชุมชนมีการผลิตไข่เค็มดินสอพองอยู่แล้วภายใต้กลุ่มสัมมาชีพบ้านคลองบางหลวง ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการระดมความคิดในการพัฒนาสูตรน้ำพริกเผาไข่เค็มทางวไลยได้จัดวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทำน้ำพริกอบรมให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

ทางทีมอาจารย์วไลยกับกลุ่มลองผิดลองถูกจนได้สูตรน้ำพริกเผาไข่เค็มที่อร่อยผสมผสานระหว่างวัตถุดิบในท้องถิ่น

เมื่อได้สูตรน้ำพริกเผาไข่เค็มแล้ว เข้าสู่กระบวนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และฉลากสินค้า โดยอาจารย์วไลยชวนคุยถึงหลักการและความสำคัญของการมีบรรจุภัณฑ์และฉลากสินค้า เสนอนากลุ่มถามความต้องการรูปแบบบรรจุภัณฑ์และฉลากสินค้า เพื่อการพัฒนา

ได้ฉลากสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงามตามความต้องการของชุมชน

จากนั้นที่มอจารย์วไลยอบรมให้ความรู้เทคนิคการขายและเริ่มการขาย โดยที่ขายน้ำพริกเผาไข่เค็มควบคู่กันไปกับการขายไข่เค็มดินสอพอง โดยขายในชุมชน ตลาดที่เชียรรัฐสิต และตลาดอื่นๆ รอบๆ ชุมชน

ความสำเร็จและแนวทางการต่อยอดโครงการของชุมชน

ในการดำเนินโครงการชุมชนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือทุกๆ ขั้นตอนผลการดำเนินงาน กลุ่มสัมมาชีพบ้านคลองบางหลวงโดยมีวิไลเป็นผู้ประสานทำให้บริษัท สยามมอดิไฟด์ สตาร์ช จำกัด ช่วยสนับสนุน ทำให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปอย่างมีทิศทางที่ดีขึ้น ส่งผลให้กิจกรรมการขายในเดือน มิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม 2562 กลุ่มสัมมาชีพบ้านคลองบางหลวงมียอดขาย 14,050.00 บาท คิดเป็นกำไรสุทธิ 5,570.80 บาท ปันผลให้กับสมาชิก ทั้ง 20 ครอบครัว มีรายได้เพิ่มขึ้น 8.20 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มมีความสนใจต่อยอดในการผลิตให้ได้มาตรฐานมากขึ้น การขอรับรอง อย. และยังต้องการให้พัฒนาระบบการผลิตสินค้าชนิดอื่นๆ เช่น การผลิตข้าวเชิงระบบเพื่อการลดต้นทุน เพื่อให้ชุมชนมีรายได้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในอนาคตต่อไป

โครงการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
ในพื้นที่หมู่ที่ 7 บ้านคลองบางหลวง ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

**“สืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมมอญโบราณ ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต
และยกระดับรายได้ของประชาชน”**

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพ มาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่สังคมปฏิบัติอย่างมีอาชีพ ยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ดังยุทธศาสตร์ที่ 3 การ พัฒนางาน พันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอดเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ดังนั้น จึงได้จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชน ท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว คณะทำงานได้ลงพื้นที่สำรวจชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายหมู่บ้าน คลองบางหลวง หมู่ 7 ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขต ชนบท และประชาชนมีความเห็นร่วมกันว่า ควรส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันประกอบอาชีพเพื่อจำหน่าย เพิ่มรายได้ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรหนุนเสริมกลุ่มอาชีพที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ “กลุ่มส้มมาชีพทำกาละแม่มอญโบราณ”

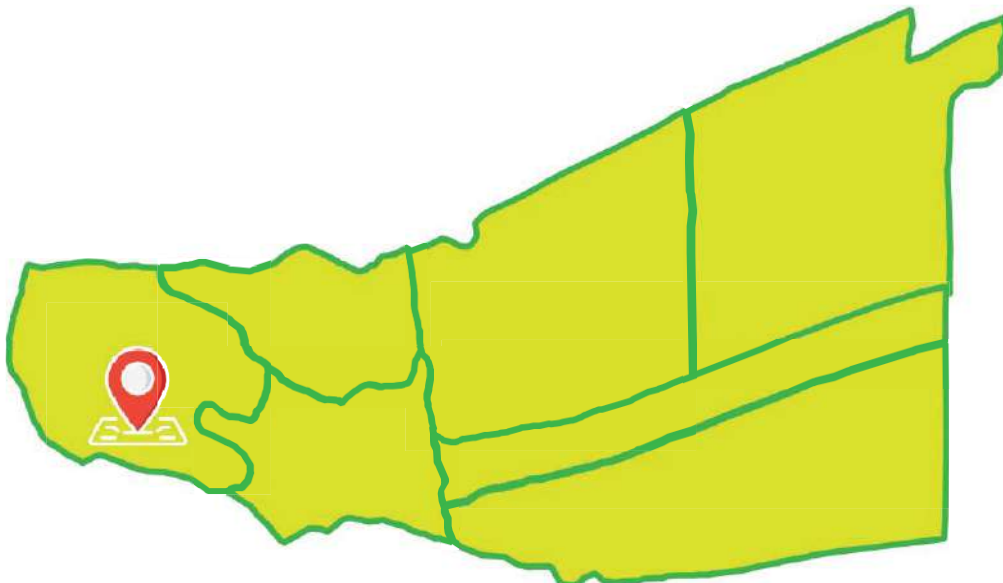
ศึกษาศานการณ์ สภาพปัญหา และความต้องการของประชาชน

ประชุมชาวบ้านเพื่อร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

ณ หมู่ที่ 7 บ้านคลองบางหลวง ต.คูบางหลวง อ.ลาดหลุมแก้ว จ.ปทุมธานี

กระบวนการที่มุ่งสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

เยี่ยมชมครัวเรือนสร้างแรงบันดาลใจ/ตรวจสอบความมุ่งมั่นในการดำเนินกิจกรรมพัฒนา/แก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้คุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์อาหาร ข้อกำหนดคุณลักษณะที่ดีและการใช้วัตถุดิบอาหารของผลิตภัณฑ์กალะแม่ให้แก่กลุ่มแม่บ้าน

ฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้และการออกแบบภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์กალะแม่ให้แก่กลุ่มแม่บ้าน

ฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการพัฒนาเทคนิคการประชาสัมพันธ์ และสร้างแผนการตลาดของผลิตภัณฑ์กალะแม่ให้แก่กลุ่มแม่บ้าน

ความสำเร็จอย่างยั่งยืนคือความสุขของประชาชนที่แท้จริง

ผลสำเร็จของโครงการ

1. จัดทำสัญลักษณ์ Logo ผลิตภัณฑ์กาดละแม ขึ้นใหม่
2. ออกแบบภาชนะใหม่ เป็น 3 แบบ คือ 10 บาท 50 บาท และ 150 บาท ขึ้นใหม่ รวมทั้งปรับรูปแบบภาชนะที่เหมาะสม สามารถรับประทานได้ง่ายขึ้น
3. เพิ่มช่องทางการตลาด จันทร-อังคาร จำหน่ายที่ฟิวเจอร์ ชั้น 1 และวันหยุด จำหน่ายที่ทุ่งนามอญ
4. เพิ่มยอดการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้นจากเดิม มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมวันละ 3,000 บาท เป็น 3,150 บาท (ร้อยละ 5)

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

1. เห็นควรดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการส่งเสริมคุณภาพให้ผลิตภัณฑ์กาดละแมได้รับมาตรฐาน อ.ย.
2. ควรส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์กระบวนการผลิตกาดละแมตามวัฒนธรรมมอญโบราณ
3. ควรนำองค์ความรู้การทำกาดละแมแบบฉบับมอญโบราณให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประจำท้องถิ่น
4. ควรส่งเสริมการขายเครือข่าย/สมาชิกในการทำกาดละแมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

ผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์ ดร.อภิชัย คุณิพงษ์

อาจารย์เฟื่องฟ้า รัตนาคมหุตานนท์

อาจารย์ศศิธร ตันติเอกรัตน์

อาจารย์กริช เรืองไชย

อาจารย์อภิญญา อุดระชัย

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

โครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
หมู่ 8 บ้านคูขวางไทย ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว
จังหวัดปทุมธานี

ชุมชนหมู่ 8 บ้านคูขวางไทย ตั้งอยู่ ณ ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ล้อมรอบด้วยถนนสายใหญ่ ตัดด้วยถนนสายเล็กที่มีท้องนาที่เขียวขจี ทางเดินบนคันนามีกกล้วยปลุกเรียงราย มองเห็นยอดหลังคาโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ลิบๆ

ประชาชนหมู่ 8 คูขวางไทย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม รองลงมาคือรับจ้าง ส่วนอาชีพรองได้แก่การปลูกกล้วยน้ำว้า กล้วยหอม ปลุกผัก ้วยแรงงานบางส่วนประกอบอาชีพเป็นพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

จากการสำรวจเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ ในชุมชน พบว่า ชุมชนหมู่ 8 เคยมีกลุ่มอาชีพทำน้ำพริก แต่ล้มเลิกไปเนื่องจากประธานกลุ่มมีปัญหาทางด้านสุขภาพ และจากการสัมภาษณ์เจาะลึกกับครัวเรือนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพทำน้ำพริก พบว่า ยังมีความต้องการที่จะฟื้นฟูกลุ่มอาชีพนี้ขึ้นเพื่อให้เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนนี้ต่อไป

การศึกษาดูงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปน้ำพริกเผาบ้าน เกยไชย ตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ **แม่ประยูร** หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน แปรรูปน้ำพริกเผาบ้านเกยไชย ที่ได้บอกเล่าถึงการทำน้ำพริกที่เป็นอุตสาหกรรมครัวเรือน มีการจัดหาวัตถุดิบ แบ่งหน้าที่ มอบหมายงานคัดแยก ปอก หั่น คั่ว ให้แก่คนในชุมชน และปลายทางของวัตถุดิบก็มารวมกันที่นี่เพื่อจัดจำหน่าย ในราคาย่อมเยา

ร้านน้ำพริกสามพี่น้อง เป็นร้านขายน้ำพริกที่มีประวัติ ยาวนาน ทำกิจการน้ำพริกเริ่มจากร้านเล็ก ๆ ในตลาดสู่ ร้านค้าที่เป็นเอกลักษณ์ มีการจัดจำหน่ายทั้งขายปลีกและ ขายส่ง ปัจจุบันมีคุณเอกพงษ์ จันทรเพ็ชร หลานชายของ คุณป้าทั้งสามมาช่วยพัฒนาสร้างแบรนด์ และต่อยอด ผลิตภัณฑ์น้ำพริกให้มีคุณภาพและรู้จักอย่างแพร่หลาย

ก่อนลงมือทำน้ำพริกก็ติดอาวุธทางปัญญาด้วย การอบรมทำบัญชีครัวเรือน และการอบรม ออกแบบผลิตภัณฑ์

จากการพูดคุยระดมความคิด กลุ่ม
ครัวเรือนเป้าหมายมีความต้องการทำ
น้ำพริกเผาให้เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน
เพราะรับประทานง่ายสามารถนำไป
ประกอบอาหารได้หลายชนิด

น้ำพริกเผาที่เกิดจากความร่วมแรงร่วมใจ
ไม่ว่าจะเป็นใคร นับถือศาสนาไหน
เราก็สามารถร่วมมือกันทำน้ำพริกเผาที่
อร่อยที่สุดได้

ร่วมแรงร่วมใจกันทำน้ำพริก

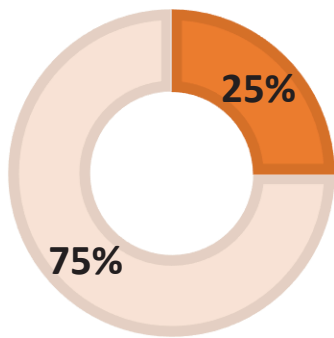

ทดลองชิมผลิตภัณฑ์น้ำพริก โดยคนในชุมชนหมู่ 8
เพื่อฟังคำแนะนำ ไปปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกเผา รวใจ

นายวิรัตน์ ลายลักษณ์
นายกองค์การบริหาร
ส่วนตำบลคูบางหลวง

ครัวเรือนเป้าหมายที่รายได้เพิ่มขึ้น

■ รายได้เพิ่มขึ้น > 5 %

■ รายได้เพิ่มขึ้น < 5 %

สรุปผลการดำเนินงานโครงการ

มีครัวเรือนเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ 12 ครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนจำนวน 20 คน

จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา มีจำนวน 1 ผลิตภัณฑ์ คือ น้ำพริกเผารวมใจ มีการจัดจำหน่ายโดยกลุ่มครัวเรือนเป้าหมาย ครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย โดยมีครัวเรือนที่มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 5 จำนวน 3 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 25

จากปฏิบัติงานในชุมชนที่คนต่างคนต่างอยู่ ไม่เห็นความสำคัญของความร่วมมือร่วมใจ จุดเริ่มต้นของโครงการเต็มไปด้วยความยากลำบาก แต่ระหว่างการเดินทางทำให้พบเจอกัลยาณมิตรที่ดี ทั้งเจ้าหน้าที่จาก รพ.สต. คูบัวหลวง ที่ให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านการประสานงาน สถานที่ และการอำนวยความสะดวก อสม. อบต. และประชาชนชาวหมู่ 8 ที่ให้ความช่วยเหลือ จนสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ที่มาจากความร่วมมือ ร่วมใจ ของคนในหมู่ 8 นี้ได้

ทีมคณาจารย์ผู้ดำเนินโครงการ

อาจารย์ ดร.ทศพร ชูศักดิ์ อาจารย์ฉัตรประภา ศิริรัตน์ อาจารย์นัตยา ดวงประทุม อาจารย์นัชชา ยันติ

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

VRU

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

“กล้วยฉาบ กลุ่มแม่บ้าน หมู่ที่ 9”

บ้านคลองบางหลวง
ตำบลคูบางหลวง
อำเภอลาดหลุมแก้ว
จังหวัดปทุมธานี

โดย อาจารย์ปรียาภา เมืองนก
สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชุมชนหมู่ที่ 9
ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว
จังหวัดปทุมธานี

กล้วยจากกลุ่มแม่บ้านหมู่ที่ 9

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มียุทธศาสตร์ประเด็นที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่าย ชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น และเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถ ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

ชุมชนหมู่ที่ 9 ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เป็นชุมชนที่มีลักษณะความเป็นชุมชนแบบผสมผสาน ระหว่างความเป็นชุมชนชนบทและความเป็นชุมชนเมือง กุณทรัพย์การที่มีอยู่ในชุมชน จากการสำรวจพบว่า นอกจากข้าวหอมที่ชุมชนปลูกไว้เพื่อประกอบอาชีพทำนานั้น ในแต่ละครัวเรือนจะปลูกผักผลไม้ และสมุนไพรจำนวนหนึ่ง เพื่อใช้ในการบริโภคภายในครัวเรือนของตนเองด้วย เช่น กล้วย มะม่วง พริก ตะไคร้ มะกรูด เป็นต้น ชุมชนจึงมีความต้องการ ที่จะใช้ทุนทรัพย์การเดิมของตนเองมาพัฒนา เพิ่มมูลค่า และแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อรองรับกลุ่มผู้บริโภคที่มีความหลากหลาย ด้วยเหตุนี้จึงสามารถสรุปได้ว่า ชุมชนหมู่ที่ 9 ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอาชีพ ซึ่งวางแผนจะวางขายสินค้าที่ร้านค้าในชุมชน ตลาดนัดบริเวณใกล้เคียงชุมชน และขายสินค้าผ่านร้านค้าในโรงงานอุตสาหกรรมที่ใกล้เคียงชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกชุมชนหมู่ที่ 9 ต.คูบางหลวง จำนวน 13 คน

วัตถุประสงค์

- ◆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการแปรรูปกล้วยน้ำว้าเป็นผลิตภัณฑ์กล้วยจากให้แก่มูลนิธิเป้าหมาย
- ◆ เพื่อพัฒนาอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วยจากให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- ◆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- ◆ เพื่อลดปัญหาด้านการว่างงานให้กับครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนการพัฒนากล้วยจากกลุ่มแม่บ้านหมู่ที่ 9

กล้วยฉาบกลุ่มแม่บ้านหมู่ที่ 9

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลชุมชน/ครัวเรือน

◆ บริบทชุมชน

- มีการทำนาเพาะปลูกข้าว และปลูกกล้วย มะม่วง มะนาว มะกรูด มะพร้าวในแต่ละหลังคาเรือน
- ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน/มีที่อยู่อาศัยของตนเอง และสมาชิกส่วนใหญ่มีงานทำ
- รายได้เฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมาย 7,200 บาท/เดือน

◆ สภาพปัญหา

- การรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนเป็นไปได้นยาก

◆ ความต้องการ

- ต้องการลดค่าใช้จ่ายและหารายได้เสริมจากทุนเดิมที่มีอยู่ในชุมชน เช่น การแปรรูปกล้วย เป็นกล้วยตาก หรือกล้วยฉาบ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนงาน (ชุมชน/หน่วยงานภาคี)

◆ วางแผนงานร่วมกับชุมชน

- ตกลงร่วมกันว่าจะแปรรูปกล้วยน้ำว้าที่เป็นกล้วยฉาบ
- วางแผนขั้นตอนการเคลื่อนงาน

◆ วางแผนงานร่วมกับหน่วยงานภาคี (พช.อำเภอลาดหลุมแก้ว)

- เชื่อมโยงการทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในตำบลคูบางหลวง

ขั้นตอนที่ 3 การอบรม/ให้ความรู้

เชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เรื่องการแปรรูปกล้วยฉาบ โดยได้สอนกล้วยฉาบสูตรหวาน และสูตรเค็ม ทั้งนี้คณะกรรมการหมู่บ้าน ได้ชวนสมาชิกในชุมชนท่านอื่นที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมด้วย ซึ่งสมาชิกที่เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจ และมีความต้องการที่จะเข้าร่วมเป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการด้วย

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองปฏิบัติ

สมาชิกมีการนัดหมายกันเพื่อทดลองทำกล้วยฉาบก่อนการจำหน่ายจริง เพื่อทดลองรสชาติ ทดลองลงมือทำ และดำเนินการปรับปรุงขั้นตอนและรสชาติก่อนลงมือปฏิบัติจริง

ขั้นตอนที่ 5 ศึกษาดูงาน

พาชุมชนไปศึกษาดูงานกลุ่มอาชีพผลไม้สด

และผลิตเกษตรแปรรูป ที่หมู่ 4 ตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน

จังหวัดนครปฐม เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีการผลิตกล้วยฉาบส่งออกต่างประเทศ จึงเห็นว่าเป็นกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญ โดยกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้เทคนิคการผลิต อุปกรณ์ที่กลุ่มใช้ ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายได้รับแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้เกิดการอยากรวมกลุ่มและผลิตกล้วยฉาบกันมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 6 ออกแบบบรรจุภัณฑ์

เชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เรื่องเทคนิคการออกแบบสินค้าประเภทอาหาร เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค โดยชุมชนร่วมกับระดมความคิดเห็นถึงแบบสลากสินค้า เช่น ลวดลาย สี และรายละเอียดที่จะใส่ในสลากสินค้า ทั้งนี้ได้ข้อสรุปว่า ชุมชนจะใช้ชื่อสินค้าว่า “กล้วยจากกลุ่มแม่บ้านหมู่ที่ 9”

ขั้นตอนที่ 7 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

- ◆ เรื่องคุณภาพ/รสชาติของสินค้า
  - ร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยการเปลี่ยนแปลงอุปกรณ์ผ่านกล้วยเพื่อความหนาของกล้วยพอดี แล้วผ่านลงกระทะเลยเพื่อไม่ให้เกิดความดำ และแต่งตั้งสมาชิก 1 คน เป็นผู้ชิมรสชาติโดยเฉพาะ
- ◆ การบริหารจัดการ/การแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงาน
  - แต่งตั้งโครงสร้างของกลุ่ม ได้แก่ ผู้ประสานงานหลัก แหริญญิก และบัญชี
  - ให้มีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเป็นต้นทุนสำหรับการผลิตครั้งต่อไป ดังนี้ ต้นทุนในการซื้อสินค้า จำนวน 600 บาท และต้นทุนค่าสวัสดิการ จำนวน 200 บาท
- ◆ ยอดการขาย ตลาดที่วางขายสินค้า
  - การผลิตของกลุ่มจะเป็นในลักษณะผลิตตามยอดการสั่งซื้อ จาก บริษัท สยามอติพायด์ สตาร์ช จำกัด และการนำสินค้าไปฝากขายไว้ตามหน้าร้านอาหารในชุมชน
  - ผลกำไรของกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 10 บาท /516 บาท /575 บาท และ766 บาท
- ◆ คุณภาพชีวิต รายได้ที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มเป้าหมาย
  - รายได้ของสมาชิกจำนวน 13 คน เฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.9
  - สมาชิกกลุ่มมีความสุขมากขึ้นจากการได้พูดคุยกัน นัดพบกันเพื่อทำกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 8 ส่งคืนข้อมูลให้ชุมชน

- ◆ ชุมชนต้องการที่จะขยายกำลังการผลิตให้เพิ่มขึ้น โดยอาจชวนสมาชิกในชุมชนเข้ามาช่วยกันมากขึ้น
- ◆ เพิ่มอุปกรณ์และเครื่องจักรต่างๆ เข้ามาช่วยทุ่นแรงของสมาชิก เพื่อจะได้ผลิตสินค้าได้ในจำนวนมากขึ้น
- ◆ การตลาด ชุมชนเข้าร่วมกับพัฒนาชุมชนอำเภอลาดหลุมแก้ว เพื่อจะพัฒนาสินค้าของกลุ่มให้เข้าสู่ระดับ OTOP ยกกระดับเรื่องฐานการตลาดให้มากขึ้นต่อไป
- ◆ ปรับปรุงสลากสินค้า เพิ่มรายละเอียดวันที่ผลิต เพื่อสุขอนามัยของผู้บริโภค

ผลสำเร็จของโครงการ

- ◆ มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ (อย่างไม่เป็นทางการ) ขึ้นในชุมชนและมีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ
- ◆ คริวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.9
- ◆ เกิดภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา ได้แก่ สนง.พัฒนาชุมชนอำเภอลาดหลุมแก้ว และบริษัท สยามอติพायด์ สตาร์ช จำกัด
- ◆ สมาชิกกลุ่มมีความสุขมากขึ้นจากการได้พูดคุยกัน และนัดพบกันเพื่อทำกิจกรรม

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

- ◆ จัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐได้รับทราบถึงการมีของกลุ่ม กลุ่มจะได้เป็นที่รู้จักและขยายการตลาดให้กับกลุ่ม
- ◆ ขยายกำลังการผลิตให้มากขึ้น โดยการเพิ่มอุปกรณ์ในการผลิต
- ◆ เชื่อมโยงภาคีเครือข่ายภาคเอกชนให้มากขึ้น อาจเชื่อมโยงในเรื่องของ CSR เพื่อขยายการตลาด และการสนับสนุนอื่นๆให้มากขึ้น

กลุ่มอาชีพบ้านคลองบางหลวงไหว้พระ หมู่ที่ 11 ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

การจัดการเริ่มต้นจากสิ่งที่มีขายออกด้วยความรักในรสน้ำมื่อ
सानฝันของชาวบ้านจากโครงการของวไลย
จุดประกายจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
ขยายออกเป็นผลิตภัณฑ์ 3 ชนิด จากวัตถุดิบท้องถิ่น
พริกแกงตำมือ น้ำพริกปลาย่าง น้ำสมุนไพรร

สนับสนุนโดย โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของ
ประชาชน

อาจารย์วิณากร ที่รัก สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ : เรียบเรียง

จุดเริ่มต้นของกลุ่มอาชีพบ้านคลองบางหลวงไหว้พระ

มรภ.วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภายใต้โครงการพัฒนาท้องถิ่นทำการศึกษาชุมชนด้วยวิธีการคัดเลือกชุมชนตกเกณฑ์ จปฐ บ้านคลองบางหลวงเป็นอีกหนึ่งชุมชนที่มีคนตกเกณฑ์ วไลยจึงเข้าไปพัฒนาท้องถิ่นโดยอาศัยหลักการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายให้กับประชาชน

การศึกษาเริ่มจากเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประธานและแกนนำกลุ่มต่างๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน กลุ่ม อสม. กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี เป็นต้น และสุ่มตัวอย่างเป้าหมายแบบบังเอิญ (Accidental sampling) และการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กับกรรมการและสมาชิกกลุ่มต่างๆ และประชาชนทั่วไป สรุปลข้อมูลการวิเคราะห์โอกาสการพัฒนาโดยใช้วิธี TOWS matrix Model และนำข้อมูลที่ได้เปิดเวทีชุมชนเพื่อคัดสรรโครงการที่ประชาชนในชุมชนสนใจ กำหนดแผนการส่งเสริมเชิงยกระดับอาชีพชุมชน สรุปผลด้วยวิธีการบรรยายเชิงพรรณนา และทำการพัฒนาตามแผน

บ้านคลองบางหลวงไหว้พระ มีจำนวนหลังคาเรือน 668 หลังคาเรือน ประชากรชาย จำนวน 481 คน ประชากรหญิง จำนวน 540 คน รวมประชากรทั้งหมด 1,021 คน แต่จำนวนครัวเรือนที่เป็นคนดั้งเดิมประมาณ 200 กว่าหลังคาเรือน ลักษณะเชื้อชาติ ประกอบด้วยคนไทยดั้งเดิมปทุมธานีและคนไทยเชื้อสายมอญ นับถือศาสนา พุทธ 100 เปอร์เซ็นต์ คนในชุมชนมี

ทักษะในการทำขนมไทยโบราณ เช่น ขนมผักกาด ข้าวแช่ ข้าวเหนียวแดงกวน ข้าวต้มมัด และขนมตาล การทำน้ำสมุนไพร การทำพริกแกงสูตรโบราณ การนวดแผนไทย การทำเกษตรกรรมทั้งทำนา และปลูกพืชผักสวนครัว จากการศึกษาพบว่าประชาชนในชุมชนต้องการร่วมโครงการ 16 ครัวเรือน โดยรวมกลุ่มพัฒนาพริกแกงตำมือ น้ำพริกปลาอย่าง และน้ำสมุนไพร

กระบวนการพัฒนากลุ่ม และผลิตภัณฑ์ตามความ
ต้องการชุมชน

เริ่มต้นจากคุยกับครัวเรือน
เป้าหมาย พาไปศึกษาดูงาน
กระบวนการบริหารจัดการ
กลุ่ม ณ กลุ่มวิสาหกิจเกษตร

ปลอดภัยตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จากนั้นเริ่มกระบวนการพัฒนาสูตรพริก
แกงตำมือ น้ำพริกปลาย่าง และน้ำสมุนไพรมะขาม ซึ่งน้ำสมุนไพรมะขามเริ่มจากการพัฒนาน้ำกระเจียว สอนให้รู้จัก
การออกแบบฉลากสินค้า บรรจุภัณฑ์ การคำนวณต้นทุนผลตอบแทน การบริหารจัดการกลุ่ม การขาย
และการขยายตลาด

จุดเด่นของพริกแกงตำมือบ้านคลองบางหลวงไหว่พระ คือ เป็นพริก
แกงที่ใช้ครกในการตำทำให้น้ำมันหอมระเหยในเครื่องเทศออกมา

ต่างจากการใช้เครื่องบดที่น้ำมันหอมระเหยออกมาน้อย เนื้อสัมผัสดีกว่า เมื่อปรุงอาหารรสชาติและกลิ่นอาหารน่ารับประทาน ทางวไลยฯเข้าไปช่วยในการพัฒนาสูตรเพิ่มเติม การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และฉลากสินค้า ทุกๆ กระบวนการเป็นการพัฒนาร่วมกันระหว่างวไลฯและครัวเรือนเป้าหมายในรูปแบบกลุ่ม

จุดเด่นของน้ำพริกปลาขามบ้านคลองบางหลวงไหว้พระ คือ ใช้วัตถุดิบในชุมชนผสมกับวัตถุดิบคุณภาพจากภายนอกชุมชน รสชาติหอมเนื้อปลาเต็มคำ

จุดเด่นน้ำกระเจี๊ยบบ้านคลองบางหลวงไหว้พระ คือ ใช้กระเจี๊ยบในชุมชนสดสะอาดไม่มีสารเคมีมีส่วนผสมของน้ำตาล

ความสำเร็จและแนวทางการต่อยอดของกลุ่มอาชีพบ้านคลองบางหลวงไหว้พระ

ในการพัฒนาพบว่ากลุ่มสามารถผลิตและขายผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ชนิด ได้จากการขายให้กับคนชุมชน และขายให้ในโรงงานบริษัท สยามมอดิไฟด์ สตาร์ช จำกัด ทำให้กลุ่มมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2,099.45 บาทต่อเดือน เมื่อเฉลี่ยให้สมาชิกพบว่าครัวเรือนเป้าหมายทั้ง 16 ครัวเรือน มีรายได้เพิ่มขึ้น 22.34 เปอร์เซ็นต์ ความสำเร็จของโครงการนี้ ได้แก่ ครัวเรือนเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น ที่มากกว่า

นั่น คือ ความสุขที่ได้เห็นจากรอยยิ้มของคนในชุมชนที่มอบให้อย่างเป็นมิตร และสายตาที่เต็มไปด้วยความหวัง กลุ่มยังต้องการพัฒนาไปถึงขั้นการได้รับมาตรฐานสินค้า เช่น อย. และ OTOP เป็นต้น

VRU มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

**กล้วยกวน
บ้านคลองเจ้า
หมู่ที่ 12
ต.คูบางหลวง
อ.ลาดหลุมแก้ว
จ.ปทุมธานี**

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไข
ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของ
ประชาชน

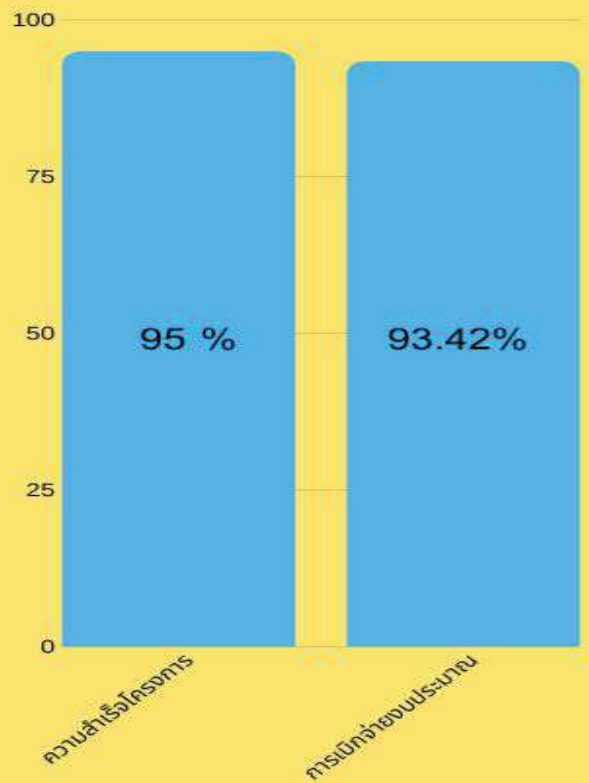
กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มอาชีพชุมชนบ้านคลองเจ้า จำนวน 17 คน

"กล้วยกวน บ้านคลองเจ้า"

ผลสำรวจชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายในชุมชนบ้านคลองเจ้า หมู่ที่ 12 ต.คูบางหลวง อ.ลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชาชนต้องการเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย เนื่องจากในชุมชนมีการปลูกกล้วยเกือบทุกหลังคาเรือน โดยชาวบ้านสนใจ นำกล้วยที่มีอยู่จำนวนมากในชุมชนมาแปรรูปเป็นกล้วยกวน ในการจัดทำโครงการนี้มีชาวบ้านเข้าร่วมโครงการจำนวน 17 คน ดังนั้น สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่าเสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืนส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้น

เสียงสะท้อน จาก
ชุมชน

“ดีใจมาก ที่อาจารย์วไลฯ เข้ามาสร้างอาชีพ สร้างรายได้ เมื่อก่อนก็ว่าง ไม่ได้ทำอะไรกัน ตอนนี้ก็มีกลุ่ม มีความสุขทุกครั้งที่ได้มาเจอกัน มีกิจกรรมร่วมกัน “

ความในใจของสมาชิกกลุ่มบ้านคลองเจ้า ม.12 ต.คูบางหลวง อ.ลาดหลุมแก้ว จ.ปทุมธานี

กล้วยกวน หอมนุ่ม หยุพหนับ

โดย กลุ่มอาชีพชุมชนบ้านคลองเจ้า หมู่ที่ 12
ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

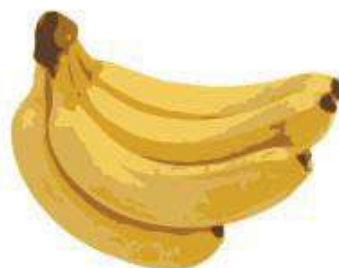
ส่วนผสม

1. กล้วยน้ำว้าสุกงอม 195 ผล (1 กระป๋อง/10 กิโลกรัม)
2. น้ำตาลมะพร้าว 1 กิโลกรัม
3. น้ำตาลทราย 2 กิโลกรัม
4. แปะแซ 2 กิโลกรัม
5. กะทิ 2 กิโลกรัม

วิธีทำ

1. นำกล้วยปอกเปลือกออกนำไปใส่เครื่องปั่นไฟฟ้าใส่น้ำกะทิลงไปครึ่งหนึ่งของกล้วยปั่นละเอียด
2. นำน้ำตาลใส่กระทะ เติมน้ำกะทิลงไปยกขึ้นตั้งไฟใช้ไฟขนาดกลางคนด้วยพายไม้อยู่ตลอดเวลาเพื่อไม่ให้ก้นกระทะไหม้พอเดือดใส่กล้วยที่ปั่นแล้วลงไปคนอย่าให้ติดกระทะใส่แปะแซคนตลอด พอเริ่มข้นเหนียวลดไฟอ่อนลง และกวนขนมต่อไป นานประมาณ 6 ชั่วโมง
3. เมื่อกวนได้ที่แล้วยกลงเทใส่ถาดที่ปูรองด้วยพลาสติกเปลี่ยนหน้าขนมให้เรียบหรือใช้ไม้คลึงแบ่ง คลึงให้เรียบ หนาประมาณ 3/4 เซนติเมตร วางในถาดอลูมิเนียม
4. รุ่งขึ้นนำกล้วยกวนมาตัดเป็นชิ้นขนาดพอดีคำ
5. ตัดใบตองเป็นสี่เหลี่ยม ขนาด 3 x 4 นิ้ว และตัดแผ่นพลาสติกขนาด 2 x 3 นิ้ว นำแผ่นพลาสติกวางบนใบตองในลักษณะเฉียง นำชิ้นกล้วยที่ตัดเตรียมไว้แล้วมาห่อแบบขนม ข้าวต้มมัดและหีบประกบ 2 ชั้น มัดด้วยเชือกโพลีให้แน่น
6. บรรจุใส่บรรจุภัณฑ์ที่เตรียมไว้
7. ตัดตลาดเตรียมจำหน่าย

1. ประชุมระดมความคิด ทึนกับชาวบ้าน ร่างแผนขับเคลื่อนโครงการ

2. ออกไปศึกษาจุดงาน ณ ไร่สาธิตชุมชนกลุ่มแม่บ้านกล้วยหวาน เพชรสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม

6. ประชุมติดตามตรวจเยี่ยม ติดตามผล ประเมินผลการดำเนินงาน

การดำเนินโครงการ

3. กำหนดกติกาการรวมกลุ่มแปรรูปกล้วยหวาน

5. ประชุมปฏิบัติการการเลือกบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับสินค้า

ประชุมระดมความคิดเห็นเรื่องเทคโนโลยีการจัดร้านค้าเพื่อวางจำหน่ายสินค้า

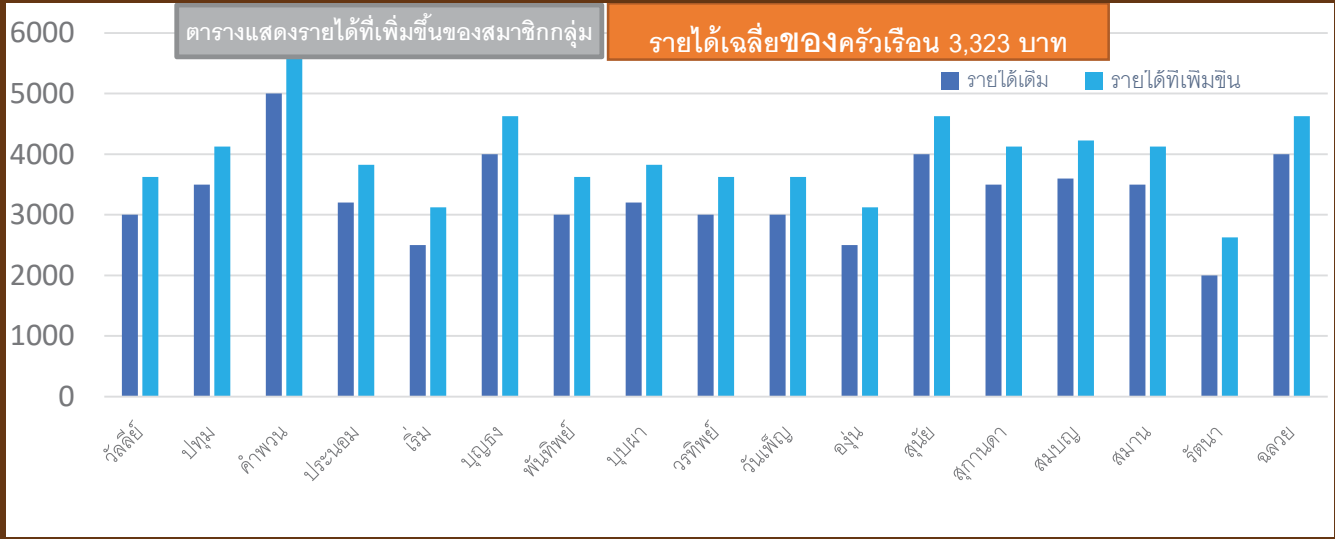
4. อบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มทักษะความรู้

- แปรรูปกล้วยหวาน
- ออกแบบบรรจุภัณฑ์

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ทำจากกล้วย(กล้วยหวาน) ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2) เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมายรวมทั้งยกระดับเป็นกลุ่มอาชีพของชุมชน
- 3) เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- 4) เพื่อลดปัญหาด้านการว่างงานของแม่บ้านและผู้สูงอายุในชุมชนและครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย

แนวทางการต่อยอด

- ขยายการผลิตให้เพิ่มขึ้น ตามความต้องการของตลาด
- เพิ่มช่องทางการขายตลาดออนไลน์

ผลสำเร็จของโครงการ

กล้วยหวาน บ้านคลองเจ้า หมู่ที่ 12 ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีความโดดเด่น หอม นุ่ม หนุบหนับ ราคาไม่แพง ขายง่าย เป็นที่ต้องการของตลาด สามารถซื้อเป็นของฝากได้ อีกทั้ง รายได้ของสมาชิกกลุ่ม เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 19.6 ทั้งนี้ ได้มีความร่วมมือกับกรมการพัฒนาชุมชน จัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ

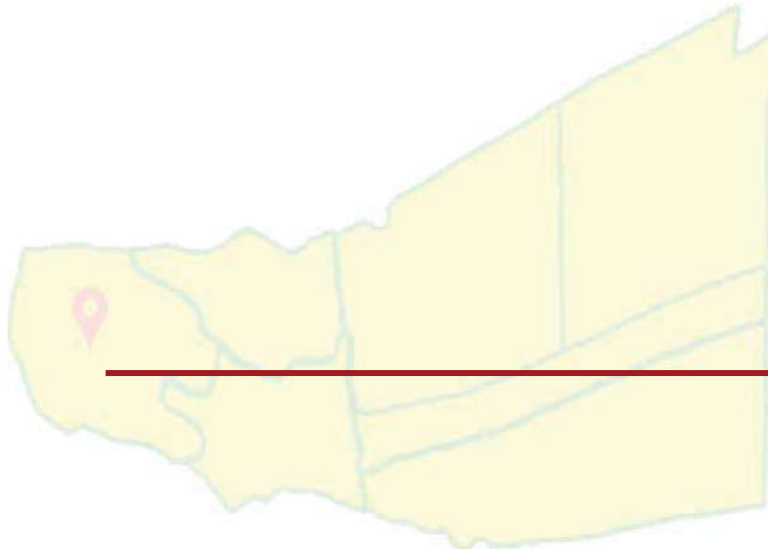
โครงการยกระดับคุณภาพชีวิต

ผู้สูงอายุในชุมชน

ตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ในการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน มุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพมนุษย์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างเครือข่ายชุมชนนักรับผิดชอบพันธกิจสัมพันธ์เพื่อเป็นต้นแบบพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่นอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน พื้นที่หมู่ 1 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เป็นหนึ่งในโครงการยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น และเสริมพลังให้ท้องถิ่นสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยเมื่อลงสำรวจพื้นที่ชุมชนเป้าหมายระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 จนถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2562 พบว่าพื้นที่เป้าหมายมีลักษณะสังคมกึ่งชุมชนเมือง อาชีพหลักคือรับจ้าง ประชากรส่วนหนึ่งย้ายถิ่นฐานจากนอกพื้นที่เพื่อมาประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมใกล้เคียงกับชุมชน จากลักษณะความจำเป็นทางสังคมนี้ทำให้ต้องปล่อยให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอยู่บ้านเพียงลำพังซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุสูงส่งผลต่อคุณภาพชีวิตประจำวัน

ดังนั้นผู้ศึกษาและประชาชนในพื้นที่เป้าหมายมีความเห็นร่วมกัน ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตและลดความเสี่ยงของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่บ้านเพียงลำพังในหมู่บ้านเฟื่องฟ้านคร 5 ซึ่งกำหนดให้เป็นพื้นที่ต้นแบบการพัฒนา ด้วยวิธีการสร้างกลุ่ม/เครือข่ายผู้สูงอายุในหมู่บ้าน จัดพื้นที่ส่วนกลางเพื่อทำกิจกรรมบริการทางสาธารณสุขพื้นฐาน กิจกรรมนันทนาการ และจัดหาช่องทางติดต่อกรณีฉุกเฉิน

1
เข้าใจ

จัดทำฐานข้อมูลบริบทชุมชนของพื้นที่หมู่
1 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว
จังหวัดปทุมธานี

“ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง ขาดการ
ดูแลด้านสุขภาพเชิงป้องกัน และ
ไม่มีช่องทางการติดต่อสื่อสาร
กรณีฉุกเฉิน”

Model
Project

จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของ
ผู้สูงอายุในชุมชนเป้าหมาย

- พื้นที่ส่วนกลางของชุมชน 1 พื้นที่
- กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 1
กิจกรรม
- ช่องทางรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 1 ช่องทาง ”

จัดกิจกรรมถอดบทเรียนเพื่อคืนความรู้แก่ชุมชน
เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

“ลดอัตราการเจ็บป่วย
สุขภาพกาย สุขภาพจิตดีขึ้น”

2
เข้าถึง

3
พัฒนา

กระบวนการที่มุ่งสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ประชุมสร้างความเข้าใจ และ
ตรวจสอบความมุ่งหมายร่วมกับ
ผู้นำชุมชน และครัวเรือน
เป้าหมาย

การสำรวจบริบทชุมชน
และจัดทำฐานข้อมูล

จุดเริ่มต้น

การใช้พื้นที่กลางแจ้งเพื่อจัด
กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของ
ผู้สูงอายุในชุมชนหมู่บ้าน
ครัวเรือนเป้าหมาย

การรวมกลุ่มสมาคมผู้สูงอายุและการ
จัดตั้งจุดบริการด้านสุขภาพในชุมชน
หมู่บ้าน

กิจกรรมแนะนำการและการ
คัดกรองสุขภาพเบื้องต้นของ
ผู้สูงอายุ

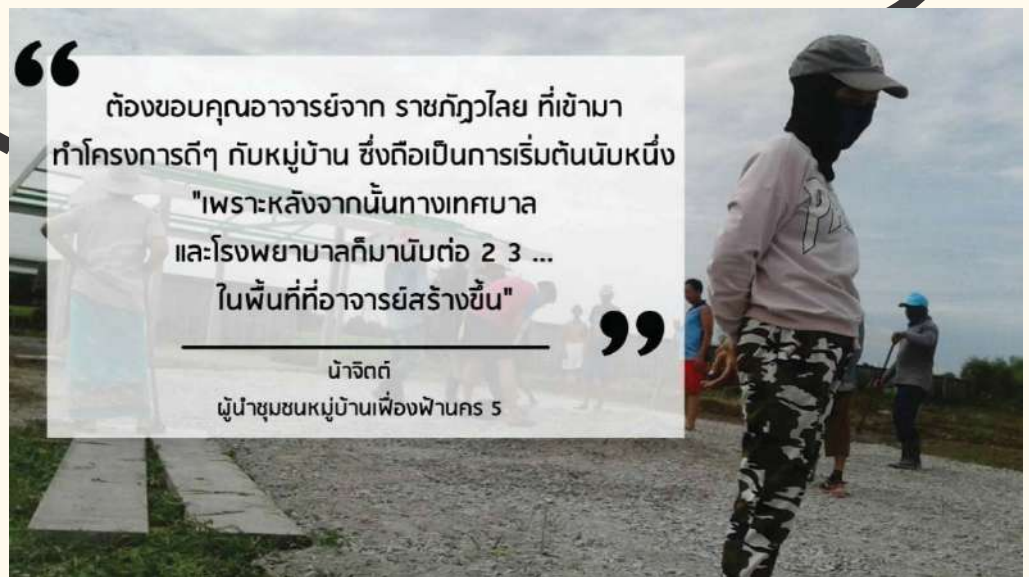

จัดทำและเผยแพร่ระบบ
ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านผ่าน
ช่องทางสังคมออนไลน์

การพัฒนาอย่างยั่งยืน

เสียงสะท้อนจากชุมชน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างพื้นที่การจัดกิจกรรมส่วนกลางของหมู่บ้านและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในชุมชนที่เป็นครัวเรือนเป้าหมายหันมาใส่ใจปัญหาสุขภาพ
- 2) เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในชุมชนที่เป็นชุมชน/ครัวเรือนเป้าหมายหันมาดูแลสุขภาพด้วยการทำกิจกรรมกลางแจ้ง
- 3) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในชุมชนและการรับบริการด้านสุขภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4) เพื่อส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการดูแลสุขภาพโดยการใช้กิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ
- 5) เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดกรองและการเฝ้าสังเกตสุขภาพเบื้องต้นของผู้สูงอายุ
- 6) เพื่อเพิ่มช่องทางการรับรู้/แลกเปลี่ยนข่าวสารภายในชุมชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และช่องทางการขอความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินจากเพื่อนบ้านภายในชุมชน/ครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกครัวเรือนเป้าหมาย	จำนวน 10 คน
กรรมการหมู่บ้าน/อสม.	จำนวน 15 คน
คณะกรรมการดำเนินงาน	จำนวน 10 คน

ผลสำเร็จของโครงการ

- 1) กลุ่มผู้สูงอายุได้รับการดูแลสุขภาพ และทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพภายใต้กิจกรรมและสถานที่ที่ทางคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมร่วมกับโรงพยาบาลลาดหลุมแก้วจัดทำขึ้น
- 2) กลุ่มวัยทำงานได้รับการดูแลสุขภาพ และทำกิจกรรมออกกำลังกาย (แอโรบิค) ที่ทางโรงพยาบาลลาดหลุมแก้วให้ความช่วยเหลือเข้ามาดูและทางเทศบาลตำบลระแหงช่วยสนับสนุนอุปกรณ์และผู้ฝึกสอน (ทุกเย็นของวันจันทร์ พุธ และศุกร์)
- 3) กลุ่มเด็กและเยาวชนได้พื้นที่ออกกำลังกายและเครื่องเล่นต่างๆ ที่ทางเทศบาลตำบลระแหงช่วยสนับสนุนและผู้นำชุมชนช่วยดูแลรักษา/ซ่อมแซม

แนวทางการต่อยอดในอนาคต

- 1) จัดตั้งสมาคมผู้สูงอายุของหมู่บ้าน และเสนอให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี รับทราบ เพื่อเสริมกำลังในด้านการขอรับบริการและความช่วยเหลือด้านต่างๆ
- 2) ส่งเสริมให้ใช้พื้นที่ที่พัฒนาขึ้นเป็นสถานที่จัดกิจกรรมเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุ รวมถึงสมาชิกในหมู่บ้าน เพื่อเสริมรายได้และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1) อาจารย์กันยรัตน์ เอกเอี่ยม	2) อาจารย์จริญญา โชตยะกุล
3) อาจารย์ธีรนนท์ ไชยคุณ	4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาวรรณ พงศ์ศรี
5) อาจารย์ภุมรินทร์ ทวีขศรี	6) อาจารย์ภัทราภรณ์ เหมือศรี
7) อาจารย์ ดร.วิศภ ตรีสุวรรณ	8) อาจารย์ศิลป์ชัย กลิ่นไกล
9) อาจารย์อ่องอาจ ทับบุรี	10) อาจารย์อำพล เทศดี

ทางเดินหินนวดเท้า เพื่อสุขภาพ

หมู่ที่ 3 ตำบลระแหง
อำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัด
ปทุมธานี

โดย ผศ.ดร.ชัมพล ปทุมมาเกษรและคณะ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาความ
ยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน
ในชนบท หมู่ที่ 3 ตำบลระแหง อำเภอลาด
หลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ทางเดินหินนวดเท้าเพื่อสุขภาพ

หมู่ที่ 3 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

การสำรวจชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายในพื้นที่หมู่ที่ 3 ตำบล ระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า พื้นที่หมู่ที่ 3 ประกอบด้วย 2 ชุมชน คือ ชุมชนบัวแก้วพัฒนาและชุมชนบ้านคลองระแหง โดยประชากรส่วนใหญ่จะอาศัยในชุมชนบ้านคลองระแหง มีอาชีพเกษตรกรรมปลูกข้าว สำหรับประชากรที่อาศัยในชุมชนบัวแก้วพัฒนา จะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทำงานโรงงานที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง การดำเนินชีวิตเป็นกึ่งสังคมเมือง ในพื้นที่หมู่ที่ 3 เป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลลาดหลุมแก้วและวัดบัวแก้วเกษร โดยประชากรในพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงจะมาใช้บริการร่วมด้วย โดยวัดบัวแก้วเกษรเป็นพื้นที่ศูนย์กลางที่ประชาชนในพื้นที่หมู่ที่ 3 และพื้นที่ใกล้เคียงที่มักมาใช้ทำกิจกรรมต่างๆ คนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงจะเข้ามาใช้พื้นที่ออกกำลังกายบริเวณวัด ปัญหาที่พบ คือ คนในชุมชนต้องการเพิ่มพื้นที่และอุปกรณ์สำหรับช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อเนื่องจากการทำงานหนักหรือเดินเป็นเวลานานๆ และครัวเรือนเป้าหมายมีความเห็นพ้องร่วมกันที่จะต้องจัดให้มีการให้เพิ่มพื้นที่และอุปกรณ์สำหรับออกกำลังกายให้เพียงพอต่อการใช้งานอันจะเป็นการส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกายและส่งผลให้สุขภาพและคุณภาพชีวิตของชุมชนดีขึ้น ดังนั้น คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้ จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อสร้างเครือข่ายพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่น
- เพื่อสำรวจข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลหมู่บ้าน
- เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน
- เพื่อจัดทำแผนพัฒนาครัวเรือนในการแก้ไขปัญหาความยากจน

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เข้าร่วมโครงการ

สมาชิกครัวเรือนเป้าหมายจำนวน 5 ครัวเรือน พื้นที่ชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านคลองระแหง ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

การดำเนินโครงการ

- จัดทำปฏิทินการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลชุมชนและแก้ไขปัญหาของชุมชน ตามแผนดำเนินงาน เสนอต่อมหาวิทยาลัย ปฏิทินการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลและแก้ไขปัญหาของชุมชน ครัวเรือน
- ลงพื้นที่ชุมชนเพื่อทำความเข้าใจพื้นที่ ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน รวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากศึกษาของชุมชนตามแผนและปฏิทินการดำเนินงาน จากนั้นทำการจัดเก็บข้อมูล ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงานครัวเรือนเป้าหมาย
- จัดประชุมปฏิบัติการร่วมกับผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชนเพื่อ รังฟังความคิดเห็นจัดทำแผนพัฒนาชุมชนหรือแผนพัฒนาครัวเรือนเป้าหมาย จัดทำฐานข้อมูลชุมชน ตามรูปแบบที่กำหนดเสนอต่อมหาวิทยาลัย
- จัดกิจกรรมเชิงพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขปัญหาของชุมชน ครัวเรือนเป้าหมายตามแผนการพัฒนาชุมชน หรือครัวเรือนเป้าหมายตามแผนดำเนินงานที่กำหนดร่วมกับชุมชน
- ลงพื้นที่ครัวเรือนเป้าหมาย ติดตามผลการดำเนินงานให้คำปรึกษา หรือการสนับสนุนอื่นๆ ให้แก่ ชุมชน ครัวเรือนเป้าหมาย
- รวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน ภาพเหตุการณ์ เพื่อสรุปและถอดบทเรียนจากศึกษาชุมชน และจากการดำเนินงานกิจกรรมเชิงพัฒนา รวมทั้งส่งเคราะห์ประเด็นเชิงนวัตกรรมที่ได้จากการดำเนินงาน
- จัดทำรายงานผลการดำเนินโครงการ ฐานข้อมูลชุมชน จัดทำบทความเรื่องเล่าความสำเร็จจากการ ดำเนินงานโครงการ กิจกรรมการพัฒนาเชิงพื้นที่ นำเสนอต่อมหาวิทยาลัยและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด
- จัดทำรายงานการเบิกเงิน หลักฐานการเบิกจ่ายงบประมาณการลงพื้นที่ รายงานผลการจัดกิจกรรมรวมทั้งรายงานความก้าวหน้าตามแผนดำเนินงานของโครงการแก่มหาวิทยาลัย

ผลสำเร็จของโครงการ

ทางเดินหินนวดเท้าเพื่อสุขภาพ ทำให้กลุ่มครัวเรือนเป้าหมายและชาวชุมชนได้ทดลองใช้ เกิดการผ่อนคลาย เสริมสร้างสมรรถนะของอวัยวะทุกส่วนให้ทำหน้าที่ได้ดีมากขึ้น โดยเฉพาะระบบไหลเวียนโลหิตเพราะการนวดเท้าจะช่วยเพิ่มการไหลเวียนของระบบโลหิตบริเวณเท้าให้มีการไหลเวียนได้ดีมากขึ้น โดยเฉพาะในผู้ที่มีการชะงักตามอวัยวะส่วนปลาย เมื่อได้รับการกระตุ้นบ่อยๆอาการ ช้ำจะค่อยๆดีขึ้น ชาวชุมชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ หมู่ที่ 3 ตำบล ระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีอาชีพรับจ้างทำงานโรงงานอุตสาหกรรม ต้องเดินหรือปั่นเป็นเวลานานๆ หรือเกษตรกรต้องใช้กำลังมากในการทำงาน ทำให้เกิดอาการปวดเมื่อย การนวดเท้าจึงช่วยลดการตึงตัวของกล้ามเนื้อและเส้นเอ็น ป้องกัน ลดการข้อยึด และปวดข้อ ได้เป็นอย่างดี ทำให้ลดค่าใช้จ่าย ในการซื้อยา หรือพบแพทย์

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

- การดำเนินงานครั้งต่อไปควรมีการประยุกต์วัสดุเหลือใช้อื่นๆที่สามารถทดแทนได้เพื่อลดต้นทุนในการผลิต
- จัดสวนให้สวยงามเพื่อดึงดูดให้ชาวบ้านและบุคคลทั่วไปที่ใช้ทางเดินหินนวดเท้าเพื่อสุขภาพ
- ทำความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเพื่อ นำทางเดินหินนวดเท้าไปใช้กับผู้ป่วยโรคเมตาหวานในการนำบัตรรักษาได้

กลุ่มระแหงนัวร์

ปลาร้าผง ปลาร้าก้อน ปลาร้าทรงเครื่องและน้ำปลาร้า

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาความยากจน
และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
หมู่ที่ 4 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

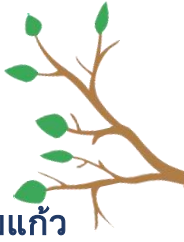
ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) ทรงมีพระราชโองบายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้สนองพระราชโองบายน้อมจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสระแก้ว โดยน้อมนำพระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินโครงการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้แก่กลุ่มอาชีพและครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
2. เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มอาชีพและครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพและครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

กระบวนการ

คณะทำงานได้ลงพื้นที่ศึกษาบริบทชุมชนหมู่ที่ 4 ระแหง ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จัดประชุมเวทีประชาคมค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของชุมชน จากการทำกิจกรรมโองงชีวิต พบว่า คริวเรือนมีรายจ่ายมากกว่ารายรับทำให้มีหนี้สิน มีการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จัดสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้คริวเรือนเป้าหมาย และผู้เข้าร่วมโครงการ 8 คน

การก่อเกิดกลุ่ม

กระบวนการพัฒนากลุ่มจากคริวเรือนเป้าหมาย 8 คริวเรือน เกิดการรวมกลุ่มอาชีพทำปลาร้า โดยในการก่อตั้งกลุ่มครั้งแรก มีสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มเป้าหมายเพียงแค่ 4 คน และหลังจากที่มีการประชาสัมพันธ์การสร้างกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายและเพื่อนบ้านที่สนใจจะพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และลดหนี้สิน สมาชิกไม่มีความรู้พื้นฐานในการทำผลิตภัณฑ์ดังกล่าว โดย คณะกรรมการโครงการจัดประชุมสร้างแรงบันดาลใจ จัดอบรมทำบัญชีคริวเรือน สอบถามความต้องการของกลุ่มเพื่อสร้างเป็นส่วนหนึ่งกับผลิตภัณฑ์และศึกษาดูงาน ณ โรงงานผลิตปลาร้ายอดนิยม เพื่อให้ได้มาซึ่งความทันสมัย สร้างแรงบันดาลใจและตอบโจทย์ความต้องการของตลาด

โดยมีการอบรมการทำผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ในทั้งหมด4ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ปลาร้าผง ปลาร้าก้อน ปลาร้าทรงเครื่อง และน้ำปลาร้าปรุงสุก ทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไป

ของดีบ้านฉัน

ชุมชนมีการร่วมมือในการได้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนที่ตลาดน้ำระแหง 100 ปี และออกร้านตามงานต่างๆ และทางกลุ่มยังต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด และการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า จึงได้จัดอบรมการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และพัฒนาการตลาด โดยใช้ช่องทาง Facebook ในการประชาสัมพันธ์สินค้า เพื่อเพิ่มช่องทางจำหน่าย

ความสำเร็จของโครงการ...งานสัมฤทธิ์ใจดีสำราญ

ครัวเรือนเป้าหมายได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนากลุ่มอาชีพ และได้รับความรู้เพิ่มเติมจากวิทยากรและเกิดการพัฒนาต่อยอดในการทำผลิตภัณฑ์ปลาร้า ได้มีการทำบรรจุภัณฑ์และฉลากโดยการมีส่วนร่วมของครัวเรือนเป้าหมาย วิทยากร และนักออกแบบ การพัฒนาการตลาดและประชาสัมพันธ์สินค้า ได้ทำป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ ได้แก่ Facebook และวางขายในตลาด ๑๐๐ปีระแหง โดยได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และคณะกรรมการดำเนินโครงการได้เชื่อมโยงเครือข่ายกับร้านค้าชุมชนในละแวกใกล้เคียง เพื่อกระจายช่องทางการจำหน่าย และเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกกลุ่มอาชีพ ทำให้ครัวเรือนเป้าหมายมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10 โดยเฉลี่ย 2000 บาทต่อครัวเรือน

เหนือสิ่งอื่นใด คือความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์กับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีความเป็นญาติมิตรและมีความสุขในการทำงานร่วมกัน โดยน้อมนำพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และพระราโชบายของในหลวงรัชกาลที่ 10 มาปฏิบัติทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความสามัคคี เข้มแข็ง และยั่งยืน

แนวทางการต่อยอด ในอนาคต

1. ควรมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป
2. ควรส่งเสริมการการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกเพื่อลดต้นทุนในการผลิต
3. ควรส่งเสริมให้หลายหน่วยงานได้มีส่วนร่วมในการทำผลิตภัณฑ์

.....มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
 ในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชาประสงค์
 ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547มาตรา7ที่ระบุให้มหาวิทยาลัย
 เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญา
 ของแผ่นดินซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพ
 มาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศโดยมุ่งเน้นการ
 พัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่บัณฑิตอย่างมีอาชีพการบรทุกคุณภาพ
 มาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่นและพื้นที่ให้มีความเข้มแข็ง
 และยั่งยืน

ชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านคลองระแหง ต.ระแหง อ.ลาดหลุมแก้ว
 จ.ปทุมธานี พบว่าเป็นพื้นที่ที่ประชาชนได้ทำการเกษตรกรรม
 และทำการค้าขายขนาดเล็ก มีความต้องการเสริมทักษะอาชีพ
 เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างตรงจุด
 จนสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน
 ซึ่งชุมชนครัวเรือนเป้าหมายมีความเห็นพ้องร่วมกันที่จะจัดให้มี
 การเสริมทักษะอาชีพการผลิตกล้วยฉาบ

เล่าเรื่อง "กล้วยฉาบ" ชุมชนระแหง

หมู่ที่ 5 ต.ระแหง อ.ลาดหลุมแก้ว จ.ปทุมธานี

ดำเนินการจัดทำโดย อาจารย์ ดร.ภัทรพล ชุ่มมี และคณะ
 วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
 โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
 และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชุมชนหมู่ที่ 5

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการพาณิชย์ ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2) เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- 3) เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- 4) เพื่อลดปัญหาด้านความยากจนและการขาดแคลนรายได้ให้กับชุมชน/ครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรในพื้นที่หมู่ 5 ต.ระแหง อ.ลาดหลุมแก้ว จ.ปทุมธานี จำนวน 10 คน
จำนวนครัวเรือน 4 ครัวเรือน

ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหมู่ 5

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชุมชนหมู่ที่ 5 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนการผลิตกล้วยฉาบ

เตรียมกล้วยน้ำว้า

เลือกกล้วยที่มีลักษณะห้าม จำนวน 1 หวี

การปอกกล้วยแช่น้ำมะนาว

นำกล้วยน้ำว้าจำนวนปอกเปลือกพร้อมนำกล้วยแช่น้ำเพื่อป้องกันกล้วยเกิดอาการดำ โดยแช่ไว้ประมาณ 15-30 นาที

การทอดกล้วยฉาบ

ใส่น้ำมันลงในกระทะ เปิดไฟปานกลาง พอน้ำมันเดือด นำกล้วยที่เตรียมไว้พาดลงในกระทะทอด เหน็บพลิกกลับไปมา อยู่เสมอเพื่อให้กล้วยทั้งสองเสสุกเท่ากัน ลอยฉาบ

การเพิ่มรสชาติด้วยน้ำเชื่อม

เมื่อกล้วยสุกและเหลืองได้ที่แล้ว ให้ตัดกล้วยพักไว้ด้านนอก รสหวานนี้ให้ดำเนินการทำน้ำเชื่อมรอไว้ จากนั้นให้ราดลงที่กล้วยที่ทอดเตรียมไว้แล้วคลุกให้เข้ากัน นอกจากนี้สามารถปรุงรสด้วยพริกป่นรสต่างๆ ได้อีกด้วย

ขั้นที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลชุมชน/ครัวเรือน

บริบทชุมชน -มีการทำนาปลูกข้าว ปลูกกล้วย และพืชล้มลุก-ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง เป็นผู้สูงอายุ -รายได้อีสปี 4,400 บาท
สภาพปัญหา -มีหนี้สินมา
ความต้องการ -ต้องการลดรายจ่าย หารายได้เสริม เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย

ขั้นที่ 2 การวางแผนของชุมชน

วางแผนร่วมกับชุมชนระดมความคิดว่าจะดำเนินการแปรรูปกล้วยน้ำว้าเป็นกล้วยฉาบหลากรส

ขั้นที่ 3 การอบรม/ให้ความรู้

เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด และการแปรรูปกล้วยฉาบ ให้คำบรรยายแก่สมาชิกในกลุ่มเป้าหมาย ทั้งสูตรเค็ม และสูตรรสสหาร่าย เป็นต้น ก่อให้เกิดความสนใจและความพึงพอใจ

ขั้นที่ 4 การทดลองปฏิบัติกิจการ

สมาชิกร่วมกลุ่มเพื่อทดลองทำกล้วยฉาบก่อนดำเนินการจำหน่ายจริง เพื่อทดสอบความกรอบรสชาติ และการบรรจุในบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนการกำหนดปริมาณ

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชุมชนหมู่ที่ 5 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ขั้นที่ 5 การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

เชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ การออกแบบตราสินค้าให้โดดเด่น และดึงดูดใจจากผู้บริโภคโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม เช่น สี และลวดลาย ทั้งนี้ได้กำหนดชื่อสินค้า "กล้วยฉาบหนู 5"

ขั้นที่ 6 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

การบริหารจัดการ

- มีผู้ประกอบการหลักให้การดำเนินงาน

รสชาติและคุณภาพสินค้า

- ร่วมกันแก้ไขปัญหา ทดสอบและปรับปรุงรสชาติให้ถูกปากผู้บริโภค
ขยาย

มียอดขายเพิ่มขึ้น ลดปัญหาหนี้สิน ยกระดับคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต

รายได้ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ 10 คน

เฉลี่ยมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.14

ขั้นที่ 7 การคืนข้อมูลแก่ชุมชน

- ในอนาคตจะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ต่อไป เช่น
แยมจากกล้วย

- ขยายตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย เช่น ออนไลน์

- ส่งเสริมให้เป็นผลิตภัณฑ์ OTOP

- มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ในชุมชน
- ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.14
- เกิดภาคีความร่วมมือระดับชุมชนกับภาครัฐบาลและเอกชน

ผลความสำเร็จ
ของโครงการ

- จัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการ
- ขยายกำลังการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ
- ขยายช่องทางการตลาด

แนวทางการต่อยอด
โครงการในอนาคต

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชุมชนหมู่ที่ 5 ตำบลระแหง อำเภอตลาดหลมไต่ จังหวัดบึงกาฬ

กลุ่มระแหงพอเพียง

เกษตรอินทรีย์ เมียงคำ และผลิตภัณฑ์สมุนไพร

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน หมู่ที่ 6 บ้านคลองระแหง ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) ทรงมีพระราชโบายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้สนองพระราชโบายน้อมจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสระแก้ว โดยน้อมนำพระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินโครงการ

วัตถุประสงค์

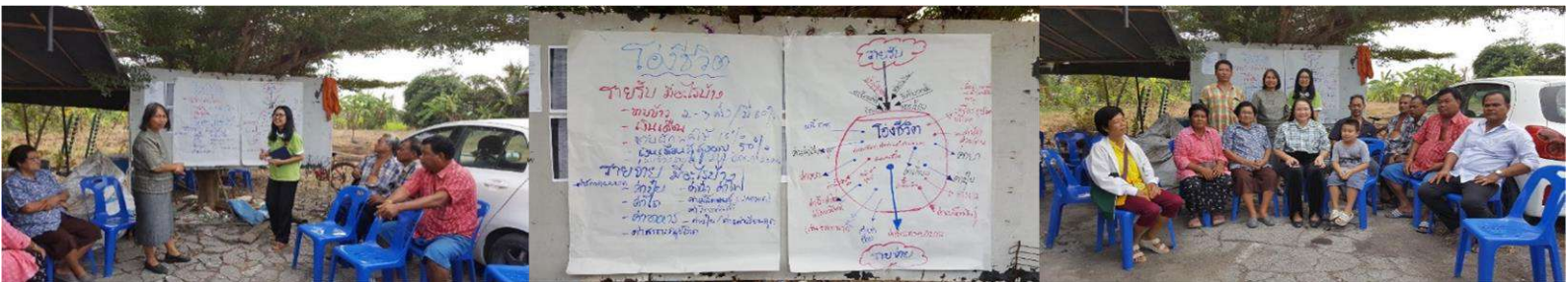

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านเกษตรอินทรีย์ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารและสมุนไพรให้แก่กลุ่มอาชีพและครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
2. เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มอาชีพและครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพและครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

กระบวนการดำเนินงาน

คณะทำงานได้ลงพื้นที่ศึกษาบริบทชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านคลองระแหง ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จัดประชุมเวทีประชาคมค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชนร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของชุมชน จากการทำกิจกรรมเฝ้าชีวิต พบว่า ครัวเรือนมีรายจ่ายมากกว่ารายรับทำให้มีหนี้สิน มีการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จัดสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ครัวเรือนเป้าหมาย และผู้เข้าร่วมโครงการ 10 คน

การก่อเกิดกลุ่ม

กระบวนการพัฒนากลุ่มจากครัวเรือนเป้าหมาย 7 ครัวเรือน มีสมาชิก 10 คน เกิดการรวมกลุ่มเกษตรอินทรีย์ และอาชีพทำเหมียงคำ โดยมีคุณชัยพร ตติยารัตน์ เป็นผู้นำกลุ่ม มีเครือข่ายและเพื่อนบ้านที่สนใจจะพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และลดหนี้สิน โดยคณะกรรมการโครงการจัดประชุมสร้างแรงบันดาลใจ จัดอบรมทำบัญชีครัวเรือน ทำเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ฮอว์โมนไข่ โดยน้อมนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในการปลูกพืช หากทำได้ผลดีแล้วจึงพัฒนาสู่การจำหน่าย ชุมชนมีการปลูกสมุนไพร จึงมีการอบรมการทำผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ในครัวเรือน ได้แก่ น้ำยาเอนกประสงค์ สบู่เหลว แชมพู ยาตมสมุนไพร น้ำมันวาน ยาหม่องสมุนไพร น้ำส้มควันไม้ ทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไป

ของดีบ้านฉัน

ชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำ เมี่ยงคำ โดยครอบครัว คุณมาลีและคุณวิจิต วงศ์ศิริพรพันธ์ และสมาชิกได้ผลิตและจำหน่ายในชุมชนที่ตลาดน้ำระแหง 100 ปี และออกร้านตามงานต่างๆ แต่ทางกลุ่มยังต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด และการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า จึงได้จัดอบรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เมี่ยงคำ บรรจุกฎภัณฑ์ และพัฒนาการตลาด เพื่อเพิ่มช่องทางจำหน่าย

ความสำเร็จของโครงการ...งานสัมฤทธิ์ใจดีสำราญ

ครัวเรือนเป้าหมายได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนากลุ่มอาชีพ การทำเตาเผาไม้สั้มน้ำมันเพื่อไล่แมลง การทำถังหมักปุ๋ยอินทรีย์น้ำ สมาชิกมีองค์ความรู้เดิม และได้รับความรู้เพิ่มเติมจากวิทยากรและเกิดการพัฒนาต่อยอดในการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ได้มีการทำบรรจุภัณฑ์และฉลากโดยการมีส่วนร่วมของครัวเรือนเป้าหมาย อาจารย์ วิทยากร และนักออกแบบ การพัฒนาการตลาดและประชาสัมพันธ์สินค้า ได้ทำป้ายประชาสัมพันธ์ แผ่นพับที่มีคิวอาร์โค้ด สื่อออนไลน์ ได้แก่ ไลน์ เพจเฟซบุ๊ก และเพิ่มบริการส่งถึงบ้าน และคณะกรรมการดำเนินโครงการได้เชื่อมโยงเครือข่ายกับพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติให้แก่กลุ่มได้นำสินค้ามาจำหน่ายในตลาดนัดเศรษฐกิจพอเพียง และร้านอาหารของพิพิธภัณฑ์ ทำให้ครัวเรือนเป้าหมายกลุ่มเมี่ยงคำและกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ และจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น 623 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.45 (ดังตาราง) ซึ่งมากกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 5)

ผู้รับผิดชอบโครงการ อ.ดร.สุนทรี จินธรรม และคณะ

ตาราง รายได้ที่เพิ่มขึ้นต่อเดือนของกลุ่มอาชีพและครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

จำนวนครัวเรือน	รายชื่อกลุ่มอาชีพและครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย	รายได้เดิม/เดือน (บาท)	รายได้ที่เพิ่มขึ้น/เดือน (ร้อยละ)	รายได้ที่เพิ่มขึ้น/เดือน (บาท)
1	นายชัยพร ตติยารัตน์	8,000	9.40	752
2	นางบุญศรี วงศ์ศิริพรพันธ์	8,000	5.12	410
3	นายสมจิตร สงสาร	5,000	4.98	249
4	นายสมชาย วงศ์ศิริพรพันธ์	10,000	6.17	617
5	นางอำไพ ถนอมจิตร	12,000	5.50	660
6	นางมาลี วงศ์ศิริพรพันธ์	14,000	9.75	1,365
7	นางสาวนฤมล ลอยนภา	12,500	7.20	900
8	นายวิชิต วงศ์ศิริพรพันธ์	6,000	6.50	390
9	นางขวัญจิต บัวภิบาล	8,000	5.30	424
10	นางลำดวน สิงห์โต	10,000	4.60	460
	เฉลี่ย	9,350	6.45	623

เหนือสิ่งอื่นใด คือความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์กับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีความเป็นญาติมิตรและมีความสุขในการทำงานร่วมกัน โดยน้อมนำพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และพระราชโอบายของในหลวงรัชกาลที่ 10 มาปฏิบัติทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความสามัคคี เข้มแข็ง และยั่งยืน

แนวทางการต่อยอดในอนาคต

1. ควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มเกิดการพัฒนาให้เข้มแข็งและมีความยั่งยืนต่อไป
2. ควรส่งเสริมการปลูกพืชที่ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้เป็นการปลูกแบบอินทรีย์เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าชุมชนของกลุ่มที่ปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค
3. ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชนในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดใกล้เคียงเพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ทั้งด้านวัตถุดิบ กระบวนการผลิตบรรจุภัณฑ์การตลาด และการประชาสัมพันธ์ เพื่อช่วยให้กลุ่มจำหน่ายสินค้าได้มากขึ้นและเป็นการเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือน

VRU

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
หมู่ที่ 8 บ้านคลองถ้ำตะบัน
ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

อาจารย์บุญอนันต์ บุญสนธิ และคณะ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่มาและความสำคัญ

ตามที่ภาครัฐได้เชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของประเทศไทย และยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ 20 ปี ระหว่างปี 2560 ถึง ปี 2579 โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่ และใช้หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดชบรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบาย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ของประชาชนแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร พัฒนาโภชนาการ และความปลอดภัยด้านอาหาร เพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ของประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระปณิธานแน่วแน่ที่จะสานต่อโครงการในพระราชดำริของพระราชบิดา เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิต ของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน รวมถึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอก เพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น และเสริมพลังให้ชุมชน ท้องถิ่น สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้มีความสำคัญในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ทั้งนี้ในปีงบประมาณ 2562 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน หมู่ 8 บ้านคลองถ้ำตะบัน ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชน ท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชน ท้องถิ่น สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่าเสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านรายได้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2) เพื่อพัฒนาอาชีพเพาะเห็ดให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- 3) เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- 4) เพื่อลดปัญหาด้านความยากจนให้กับครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย

ผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์บุญอนันต์ บุญสนธิ
อาจารย์ ดร.วิภาพร ตันตสวัสดิ์
อาจารย์ ดร.กฤตยชญ์ คำมิ่ง
อาจารย์อัญชัญ ยุติธรรม
อาจารย์ธีระศักดิ์ เครือแสง
อาจารย์นริศรา จริยะพันธุ์

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) สมาชิกครัวเรือนเป้าหมาย หมู่ 8 บ้านคลองถ้าตะบัน ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน 10 คน
- 2) บุคลากรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 2 คน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรม	รายละเอียดและผลการดำเนินงาน
กิจกรรมประชุม เยี่ยมครัวเรือนสร้างแรงบันดาลใจ/ตรวจสอบความมุ่งมั่น	ชาวบ้านสนใจที่จะเสริมสร้างรายได้ให้กับตนเอง ทั้งนี้ชาวบ้านจึงได้ร่วมกันพิจารณาถึงอาชีพเสริม โดยเริ่มต้นจากสิ่งที่คุ้นเคยและไม่ยากจนเกินไป ซึ่งคือการเพาะเห็ด โดยชาวบ้านในกลุ่มเคยได้ทดลองการเพาะเห็ดเพื่อเสริมสร้างรายได้ แต่ปรากฏว่าไม่ประสบความสำเร็จและได้ล้มเลิกไปในที่สุด เนื่องจากขาดความรู้ที่ถูกต้อง ดังนั้นในที่ประชุมจึงได้ร่วมกันตกลงที่จะทำการเพาะเห็ดเพื่อเป็นการสร้างรายได้และลดรายจ่ายให้กับตน
กิจกรรมฝึกอบรมทำบัญชีครัวเรือน	สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับฟังการบรรยายถึงการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการจัดการรายได้ และลดรายจ่าย รวมทั้งการฝึกปฏิบัติการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้งจากกรณีศึกษาที่กำหนดให้ และจากข้อมูลจริงของแต่ละบุคคล โดยมี อาจารย์ ดร.สมทรง บรรจงอิติทานต์ เป็นวิทยากร
กิจกรรมศึกษาดูงานที่ฟาร์มเห็ดบ้านา หมู่ 6 อำเภอลาดหลุมแก้ว	สมาชิกได้ทราบถึงการจัดทำโรงเรือนที่เหมาะสมกับเห็ดแต่ละประเภท รวมถึงลักษณะของพื้นที่การดูแล บำรุงรักษาก้อนเชื้อเห็ด วิธีการแปรรูปเห็ด เพื่อเพิ่มรายได้ รวมทั้งเกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มสมาชิกกับฟาร์มเห็ดบ้านา โดยคุณธนพร โพธิ์มัน (บ้านา)
กิจกรรมประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนประกอบกร	สมาชิกได้ประชุมจัดแผนโครงสร้างองค์กรในชุมชน รวมทั้งแผนการจัดกลุ่มพัฒนารายได้ โดยมีการจัดตั้งชื่อกลุ่มพัฒนารายได้ โดยมีชื่อ “กลุ่มพัฒนาเห็ด หมู่ 8” สถานที่ตั้งของกลุ่มอยู่ที่ บ้านผู้ใหญ่สมปอง ลักษณะและประเภทของสินค้าคือ เห็ดสด และเห็ดแปรรูป เช่น แหนมเห็ด เห็ดสวรรค์ โดยมีกลุ่มลูกค้าเป็นบุคคลในชุมชน และลูกค้าในตลาดนัด
สร้างโรงเรือนเพาะเห็ดและการอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์	หลังจากที่ได้มีการศึกษาดูงานแล้ว ชาวบ้านและทีมวิจัยได้ร่วมพูดคุยกันถึงรูปแบบการก่อสร้างโรงเพาะเห็ด จากนั้นจึงได้ทำการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ไปจนถึงการก่อสร้างโรงเพาะเห็ด โดยสมาชิกกลุ่ม อาจารย์ และนักศึกษาได้ร่วมกันก่อสร้างโรงเพาะเห็ดที่ตั้งอยู่ที่ ลานที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน โดยเริ่มจากการปรับพื้นที่โรงเรือนขนาด 4x6 เมตร ตั้งเสาปูนโรงเรือน จำนวน 8 ต้น ขึ้น

กิจกรรม	รายละเอียดและผลการดำเนินงาน
	โครงสร้างและมุงหลังคาด้วยแฝก และทำชั้นวางก้อนเห็ดด้วยไม้ไผ่และเหล็ก
จัดหา พัฒนาช่องทาง ขยายตลาดด้วยการแปรรูปสินค้าเห็ดสวรรค์	สมาชิกได้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการดูแลรักษาเห็ดนางฟ้า และเรียนรู้วิธีการแปรรูปเห็ดสวรรค์ นอกจากนี้ยังได้มีการคำนวณต้นทุนค่าใช้จ่ายรายได้ และกำไร รวมไปถึงการแบ่งปันส่วนเงินที่ได้จากการขายเห็ดและเห็ดสวรรค์
ประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และออกไปตรวจเยี่ยม ติดตามผลประเมินผลผลการดำเนินงาน	สมาชิกได้ร่วมการประเมินผลการดำเนินงานพร้อมเสนอแนวทางการปรับปรุง ทั้งเรื่องความไม่สม่ำเสมอของการออกดอกของเห็ด และเรื่องความชื้นภายในโรงเรือนเพาะเห็ดพร้อมทั้งได้มีการเสนอแนวคิดการต่อยอดในอนาคตเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า

ผลสำเร็จที่ได้รับ

1) สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม มีจำนวน 13 คน ได้แก่ คุณทองหล่อ เอกประเสริฐ คุณสมศักดิ์ พึ่งเทียน คุณจรรยา ศิลาขาว คุณก้าน ล้อละมัย คุณมณฑิธร นามกระจ่าง คุณพิชยกานต์ วุฒิเดช คุณราตรี สนใจยิ่ง คุณดารารวรรณ วุฒิเดช คุณสำเร็จ อินประสิทธิ์ คุณจำปี เนินกว้าง คุณสันต์ ทองอำพันธ์ คุณลาบ บุญไกล และคุณสมปอง ทองอร่าม

2) ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการต่อยอดพัฒนา 1 ชิ้น คือ เห็ดสวรรค์

3) รายได้เฉลี่ยของกลุ่มอาชีพ เดือนละ 13,070 บาท เมื่อหักต้นทุนค่าใช้จ่ายแล้วจะทำให้กลุ่มมีรายได้เหลือ 3,063 บาท หรือคิดเป็น ร้อยละ 23.46

เรื่องเล่าการลดรายจ่าย – เพิ่มรายได้ ด้วยกิจกรรมการทำน้ำหมักชีวภาพและสบู่ล้างมือ
จากสารสกัดข้าวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
กรณีศึกษาคลองถ้ำตะบัน หมู่ที่ 10 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
รายชื่อคณาจารย์ที่ร่วมลงพื้นที่

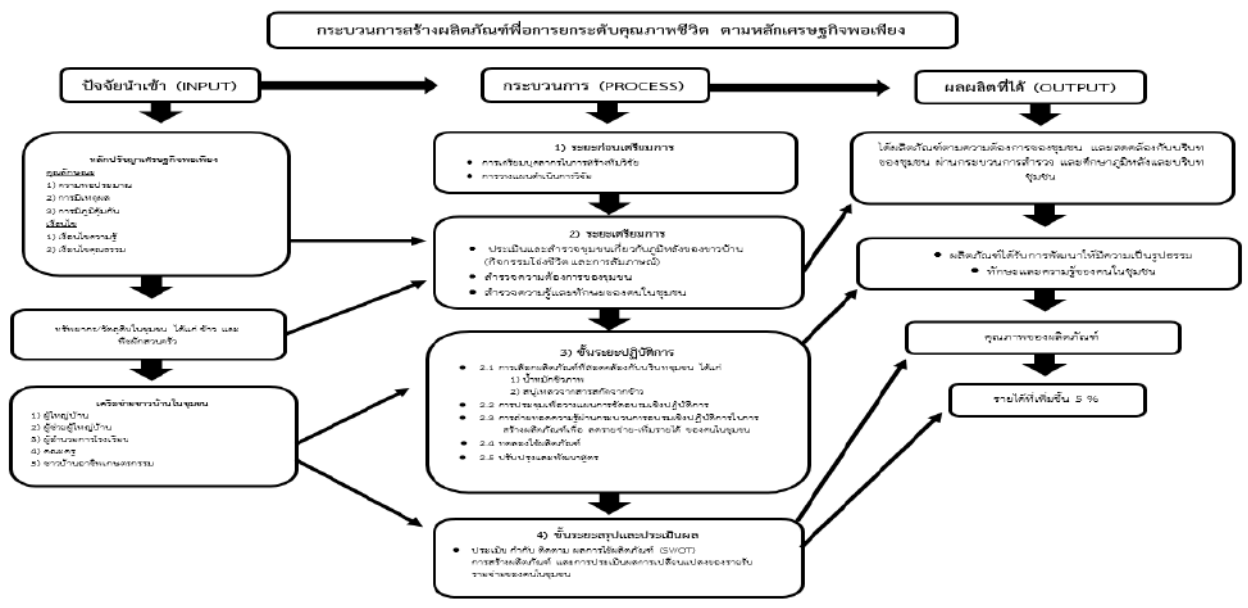
1. อาจารย์ ดร.สุภัชฉาน ศรีเอี่ยม	2. อาจารย์นพพล จันท์กระจ่างแจ้ง
3. อาจารย์สายนภา วงศ์วิศาล	4. อาจารย์ ดร.ธนชพร บรรเทาใจ
5. อาจารย์ชยพล ใจสูงเนิน	6. อาจารย์เกียรติศักดิ์ รักษาพล
7. อาจารย์พูนพชร ทั่นนะ	8. อาจารย์กุลชาติ พันธวรกุล
9. อาจารย์วิษณุ สุทธิวรรณ	10. อาจารย์ ดร.กาญจนา เวชบรรพต

ที่ปรึกษาโครงการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา กรัณยาธิกุล

วัตถุประสงค์โครงการ

- 1) เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการและร่วมกันดำเนินโครงการ โดยอาจารย์และเจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์ และบุคลากรในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้ากลุ่มอาชีพเกษตรกรรวม ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู ร่วมพูดคุยกับกลุ่มอาชีพเกษตรกร
- 2) เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการทำน้ำหมักชีวภาพและการทำสบู่ล้างมือ ให้แก่กลุ่มอาชีพ จำนวน 30 คน
- 3) เพื่อพัฒนาอาชีพเสริม (การทำน้ำหมักชีวภาพและการทำสบู่ล้างมือ) ให้กับกลุ่มอาชีพ เกษตรกรรวม จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์
- 4) เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพเกษตรกรรวม ร้อยละ 5 ของรายได้ครัวเรือนต่อไป
- 5) เพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการและร่วมกันหาแนวทางพัฒนาส่งเสริมให้ยั่งยืนต่อไป

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินโครงการ

1. เริ่มจากการลงพื้นที่สำรวจปัญหาชุมชนพบว่า มีปัญหาที่พบคือ ชาวบ้านมีการใช้สารเคมีในการปลูกข้าวและพืชผักมาก ทำให้มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากการซื้อปุ๋ยและยาฆ่าแมลง และข้าวที่ปลูกเป็นข้าวคุณภาพต่ำ ไม่สามารถนำมารับประทานได้ ขายไม่ได้ราคา และยังมีต้นทุนในการผลิตสูง เนื่องจากปุ๋ยและยาฆ่าแมลงมีราคาแพง

2. การจัดกิจกรรมวิเคราะห์ปัญหา และวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย โดยใช้เครื่องมือชุมชน คือ โองังชีวิต อาจารย์และนักศึกษา ร่วมกับทางโรงเรียนวัดบัวสุวรรณประดิษฐ์จัดกิจกรรม “สร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติ”

3. ทีมงานวิจัยร่วมกันประชุมกับชาวบ้านถึงแนวทางการดำเนินโครงการแก้ปัญหาชุมชน โดยมี คณาจารย์ ผอ. และครูโรงเรียนวัดบัวสุวรรณประดิษฐ์ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน การจัดทำ 1. กิจกรรมลดรายจ่าย ด้วยการทำน้ำหมักชีวภาพ เพื่อใช้ร่วมกับปุ๋ยและยาฆ่าแมลง ที่ต้องซื้อในการทำเกษตร 2.กิจกรรมเพิ่มรายได้ ด้วยการทำสบู่จากสารสกัดจากข้าว เพื่อเพิ่มมูลค่าข้าว ซึ่งเป็นสินค้าในชุมชน

สรุปผลเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

จากรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนบ้านคลองถ้ำตะบัน หมู่ 10 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ของรายได้ครัวเรือนต่อปี โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตาราง

ตาราง แสดงต้นทุนในการผลิตปุ๋ยสูตรสารสกัดจากข้าว

รายการ	ราคาต้นทุน (บาท)
สารเคมี	180
บรรจุภัณฑ์	20
รวม	200
เฉลี่ยต่อขวด	13.33
ค่าดำเนินการ (ร้อยละ 35)	4.6
* ราคาต้นทุน/ขวด	13.33+4.6 ≈ 20 บาท

ถ้าขายผลิตปุ๋ยสูตรสารสกัดจากข้าวในราคาขวดละ 30 บาท จะได้กำไร 10 บาท/ขวด จากการสำรวจรายได้ของสมาชิกกลุ่มเป้าหมายพบว่า มีรายได้เฉลี่ยต่อปี 120,000 บาท หากเพิ่มรายได้ต่อปี ร้อยละ 5 สมาชิกจะมีรายได้ต่อปีเพิ่มขึ้น 6,000 บาท เฉลี่ยเดือนละ 500 บาท

ดังนั้น จึงมีเป้าหมายในการผลิตและขายผลิตภัณฑ์อย่างน้อย 50 ขวด/ครัวเรือน เพื่อให้มีรายได้ต่อปีครัวเรือนละ 126,000 บาท ซึ่งสามารถนำข้อมูลข้างต้นมาสร้างสมการเชิงเส้นในการเพิ่มรายได้ 5% ของรายได้ (ต่อปี) ได้ดังนี้

กำหนดให้ x แทน รายได้เดิม y แทน รายได้ใหม่

จะได้สูตรการคำนวณค่ารายได้ใหม่จาก รายได้เดิม 5 % ของรายได้เดิมต่อปีเป็นดังนี้

$$y = f(x) = x + \text{รายได้เดิม}$$

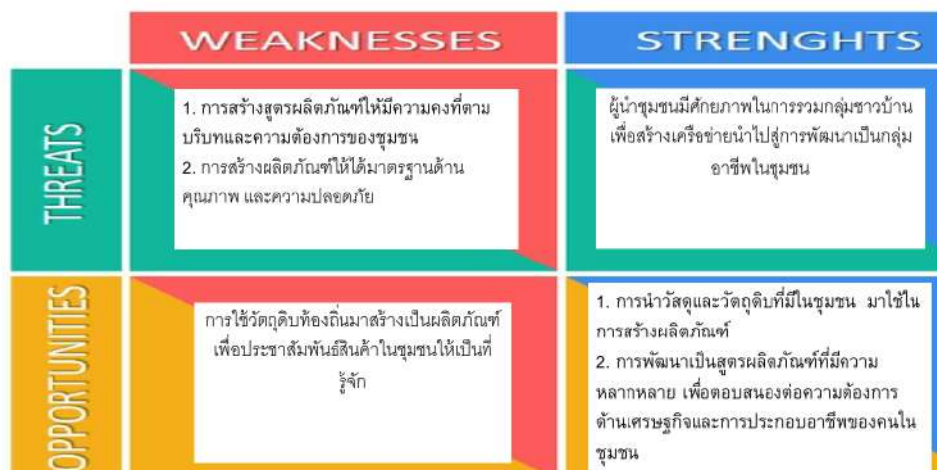
ขั้นตอน

1. $5\% = 0.05 \times 100$
2. ส่วนต่าง / รายได้เดิม = 0.05

รายได้ใหม่ - รายได้เดิม = 6,000

แนวทางการต่อยอดเพื่อแก้ไขปัญหาโครงการ

จากการวิเคราะห์ Tows Matrix เพื่อนำ SWOT ที่วิเคราะห์ร่วมกับชุมชนมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมให้กับโครงการที่ได้ดำเนินงานร่วมกับชุมชนมีแนวทางการแก้ไขและพัฒนาการดำเนินโครงการต่อไป ดังนี้

เล่าเรื่อง

บ้านคลองหน้าไม้

จากโครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน งบประมาณปี 2562

ตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

"ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแนวทางพันธกิจสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มรายได้ของชุมชนที่มีการประกอบอาชีพดั้งเดิมเป็นพื้นฐาน โดยอาศัยการบูรณาการศักยภาพของประชาชน องค์กรชุมชน และประชาสังคมตั้งแต่ระดับหมู่บ้านและตำบลให้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย แพร่ขยายไปถึงระดับอำเภอและจังหวัดโดยมีองค์กรภาครัฐภายนอกทำหน้าที่ช่วยเหลือ สนับสนุนให้มีกิจกรรมหรือแนวทางปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมที่เหมาะสมกับสภาพหรือบริบทของแต่ละชุมชน"

ผู้รับผิดชอบพื้นที่: ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัจฉราวรรณ สุขเกิด

คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

Faculty of Management Sciences • Valaya Alongkorn Rajabhat University

พื้นที่หมู่ที่ 6 บ้านคลองหน้าไม้ ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ในชุมชนมี ประมาณ 200 ครัวเรือน สภาพทั่วไป จะเป็นกลุ่ม เกษตรกรที่ทำนาและบางคนปลูกผักส่งมาขายที่ ตลาดไท อย่างไรก็ตาม ที่ดินของครัวเรือนมีจำกัด ประกอบกับการมีลูกหลายคน ทำให้ลูกๆในครัว เรือนต้องไปหางานอื่นทำ นอกจากนี้บ้านหน้าไม้ เป็นชุมชนที่มีพื้นที่ติดถนนสาย 340 เส้นทางไป จังหวัดสุพรรณบุรี จึงทำให้มีการตั้งโรงงาน อุตสาหกรรม รวม 10 แห่งโดยประมาณ เช่น โรงงานทำวงกบ โรงงานทำน้ำคลอรีน โรงงาน ทำเหล็ก ฯลฯ ในชุมชนมีตลาดเช้าอยู่ใกล้กับวัดหน้า ไม้ ชุมชนหมู่ 7 ตั้งแต่ 5.00 ถึง 9.00 น. และ ตลาดบ่ายจะเริ่มขายที่ศูนย์เรียนรู้ของชุมชน เริ่ม ขายเวลา 16.00-20.00 น. โดยประมาณ

MODEL PROJECT

การสำรวจบริบทชุมชนบ้านคลองหน้าไม้ ตำบล หน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำชุมชนและครัวเรือน เป้าหมายทำให้ **เข้าใจ** บริบทและ **เข้าถึง** ชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการ ค้นหาศักยภาพ สร้างแรงบันดาลใจ สู่กระบวนการ **พัฒนา** ศักยภาพคนและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของชุมชน เพื่อออกจำหน่ายสู่ท้องตลาด

วัตถุประสงค์โครงการ:

- เสริมสร้างความรู้ ทักษะด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์กล้วยกรอบและน้ำพริกนรก
- พัฒนาอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมาย
- สร้างรายได้เพิ่มแก่กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย: สมาชิกครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน 10 คน

การดำเนินโครงการ:

กิจกรรมต้นน้ำ

- ศึกษาบริบทชุมชนเพื่อค้นหาศักยภาพของชุมชนที่ต้องการยกระดับ ได้แก่ การผลิตกล้วยกรอบและน้ำพริกนรก

กิจกรรมกลางน้ำ

- ศึกษาดูงานจากผู้ผลิตกล้วยกรอบมืออาชีพ เพื่อเสริมสร้างความรู้ สร้างแรงบันดาลใจ และสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ จากนั้นกลุ่มสมาชิกนำความรู้ และเทคนิคมาปรับปรุงกระบวนการทอดกล้วย เพื่อให้มีความกรอบและรสชาติอร่อย
- อบรมเชิงปฏิบัติการโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญการทำน้ำพริก สอนกลุ่มสมาชิกทำน้ำพริก ตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบ กระบวนการที่จะได้น้ำพริกที่อร่อย รวมไปถึงการคิดต้นทุน เพื่อจำหน่าย

กิจกรรมปลายน้ำ

- พัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์ และทดลองจำหน่ายกล้วยกรอบและน้ำพริกนรก

วิธีการทำน้ำพริกนรก

- 1) คั่วพริกแห้งพอสุกจนมีกลิ่นหอม แล้วนำไปโขลกให้ละเอียด
- 2) ใส่หอมแดง กระเทียม กะปิ ปลาป่น ตามลงไป โขลกให้ละเอียดปรุงรสด้วยน้ำมะขามเปียก น้ำปลา
- 3) ตั้งกระทะไฟกลาง ใส่น้ำพริกที่ตำไว้ลงไปผัดจนน้ำพริกแห้งร่วม
- 4) ตักขึ้นพักไว้ให้หายร้อน แล้วนำไปเสิร์ฟ หรือบรรจุลงภาชนะเตรียมขาย

วิธีทำกล้วยกรอบ

- 1) นำกล้วยน้ำว้าที่ปอกเปลือกแล้วแช่ลงในน้ำเปล่าที่ผสมมะนาว
- 2) ตั้งน้ำมันจนร้อน แล้วใส่กล้วยลงในกระทะทันที จะช่วยให้กล้วยไม่ดำและไม่ติดกันเป็นก้อน
- 3) ทอดกล้วยให้สุกจนเหลืองและคอยคนให้กล้วยสุกเท่ากัน
- 4) ตักขึ้นพักไว้ให้สะเด็ดน้ำมัน เมื่อหายร้อนแล้วนำไปปรุงรสตามชอบ จากนั้นบรรจุใส่ถุง เตรียมขาย

ผลสำเร็จของโครงการ

- เกิดการรวมกลุ่มสมาชิกเพื่อพัฒนาอาชีพในชุมชน
- คริวเรือนเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ 100%
- คริวเรือนเป้าหมายมีรายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้นจากเดิม 5% โดยประมาณ (รายได้เดิมเฉลี่ย 15,000 บาท/ครัวเรือน)

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

- ส่งเสริมความรู้ด้านการตลาดและสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ
- แนวทางการพัฒนารูปแบบของกลุ่มสมาชิก เช่น วิสาหกิจชุมชน

อ.ลาดหลุมแก้ว

อ.สามโคก

อ.คลองหลวง

อ.หนองเสือ

อ.ธัญบุรี

อ.เมืองปทุมธานี

อ.ลำลูกกา

“ชาลาเปาหลากหลายไส้ วันสมุนไพรหลากหลายรสชาติ”

หมู่บ้านนครชัยมงคลวิเศษ
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี

โดย อ.ดร.ณัฐสิมา โทษณ์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับ
คุณภาพชีวิตของประชาชน ชุมชนหมู่บ้านนครชัยมงคลวิเศษ
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ที่มาและความสำคัญ

ด้วยแนวคิดพันธกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อสังคม (university engagement) จากปรัชญาการสร้างปัญญาเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ถ่ายทอดเป็นวิสัยทัศน์ไปสู่การทำงานของสถาบันการศึกษาร่วมกับภาคีในพื้นที่ที่มุ่งหมายหวังผล และตอบปัญหาของชุมชนหรือสังคมเฉพาะที่ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำมากขึ้น คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามหลักพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม โดยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาชุมชนด้วยการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิชาการเข้ากับแนวปฏิบัติที่ดีที่เป็นศักยภาพชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถยกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชนได้

ชุมชนหมู่บ้านนครชัยมงคลวิเศษ เป็นชุมชนในเขตชานเมือง ตั้งอยู่กิโลเมตรที่ 46 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ประมาณ 124 ไร่ และจัดสรรที่ดินขายเป็นแปลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ซึ่งมีลักษณะที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนเป็นแบบอาคารพาณิชย์และหอพัก และมีปัญหาน้ำท่วม น้ำเสีย ขยะมูลฝอย และฝุ่นสำหรับสภาพเศรษฐกิจในชุมชนได้รับการสนับสนุนโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) จากภาครัฐตั้งแต่ปี พ.ศ.2555 จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นประชากรแฝง และมีอาชีพร้อยละ 80 ทำงานบริษัท/เอกชนและรับจ้าง ซึ่งมีรายได้รวมเฉลี่ยต่อครัวเรือนประมาณ 16,000 บาท และเกือบทุกครัวเรือนมีการหนี้สินทั้งในและนอกระบบ เกิดภาวะขาดสมดุลทางการเงินเนื่องจากมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ จึงจำเป็นต้องหารายได้เสริมให้แก่ครัวเรือนที่มีปัญหาด้านการเงินตามความถนัด และพัฒนาอาชีพให้กับครัวเรือนที่ต้องการยกระดับคุณภาพชีวิต

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เข้าร่วมโครงการ

สมาชิกในชุมชนหมู่บ้านนครชัยมงคลวิเศษที่มีอาชีพค้าขาย/รับจ้างและครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน 13 คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านผลิตภัณฑ์ชาลาเปาและวันสมุนไพรรสชาติ
2. เพื่อพัฒนาอาชีพการทำชาลาเปาและวันสมุนไพรรสชาติให้กับครัวเรือนเป้าหมาย
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5

ขั้นตอนการดำเนินการ

1

การสำรวจความต้องการและศึกษาบริบทชุมชน
หมู่บ้านนครชัยมงคลวิลา
พฤศจิกายน - ธันวาคม 2561
พบผู้นำชุมชน สํารวจข้อมูลจากการสัมภาษณ์/
แบบสอบถาม ประมวลผล สรุปผลครัวเรือนเป้าหมาย

2

เสริมสร้างทักษะด้านผลิตภัณฑ์
ชาลาเปาและวุ้นสมุนไพรหลากหลาย
เมษายน - มิถุนายน 2562
ประชุมกลุ่มย่อย อบรมเชิงปฏิบัติการทำชาลาเปาและ
วุ้นสมุนไพร การเลือกบรรจุภัณฑ์-โลโก้ผลิตภัณฑ์

3

พัฒนาอาชีพให้กับครัวเรือนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
ชาลาเปาและวุ้นสมุนไพรหลากหลาย
เมษายน - มิถุนายน 2562
ฝึกอบรมนักธุรกิจครัวเรือน สนับสนุนช่วยเหลือ
พัฒนาโลโก้บรรจุภัณฑ์ ประชาสัมพันธ์/ช่องทางการขาย

4

ครัวเรือนเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5
(รายได้เสริม)
มิถุนายน - สิงหาคม 2562
ตรวจเยี่ยม ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน
วิเคราะห์รายได้ครัวเรือน

ผลดำเนินการ

1. ผลการประชุมเยี่ยมครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนอยากมีรายได้เสริมและไม่กระทบต่อการประกอบอาชีพประจำ และผลิตภัณฑ์ที่สามารถรับประทานได้ ใช้อุปกรณ์ทำน้อย จึงตกลงร่วมกันที่จะพัฒนาเพิ่มจากฐานเดิมที่ทำอยู่แล้ว คือ ชาลาเปาและวุ้นสมุนไพร
2. ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่า กลุ่มเป้าหมายและสมาชิกในชุมชนให้ความสนใจและเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ และนำเทคนิคที่ได้จากการอบรมไปพัฒนาต่อยอดได้
3. ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและสร้างเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัย (อาจารย์เครือข่ายฯ และนักศึกษา) ร่วมกับชุมชน หมู่บ้านนครชัยมงคลวิลา (ผู้นำชุมชน กลุ่มเป้าหมาย และสมาชิกในชุมชน)

ผลสำเร็จของโครงการ

1. การเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านผลิตภัณฑ์ชาลาเปาและวุ้นสมุนไพรหลากหลายรสชาติให้สมาชิกในชุมชนนครชัยมงคล-วิเศษ 13 คน ซึ่งเกิดผลสำเร็จจากการที่มีผู้เข้าอบรมจำนวน 13-15 คน คิดเป็นร้อยละ 100-115 และกลุ่มเป้าหมายสามารถฝึกทักษะวิธีการทำผลิตภัณฑ์ทั้งสองได้
2. การพัฒนาอาชีพการทำชาลาเปาและวุ้นสมุนไพรหลากหลายรสชาติให้กับครัวเรือนเป้าหมายจำนวน 2 ครัวเรือน ได้เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ เช่น พัฒนาไส้ชาลาเปาตามความต้องการลูกค้า การทำรูปทรง สีรส วัตถุดิบ บรรจุภัณฑ์ และโลโก้ผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ สามารถจำหน่ายได้หลายช่องทางขึ้น เช่น จำหน่ายเป็นอาหารว่างของโรงเรียน สำนักงาน และตลาดนัดของหมู่บ้าน เป็นต้น
3. การเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ซึ่งเกิดผลสำเร็จจากการวิเคราะห์ครัวเรือนและติดตามผลการพัฒนาอาชีพภายหลังหักต้นทุนแล้ว มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.00-7.77 (คุณวาสนา สุขสวัสดิ์ เล่าว่า “ได้นำเอาเทคนิคจากการอบรมมาปรับใช้ที่น่าสนใจและมีความกรอบอร่อยขึ้น เช่น ใช้ใบเตยและดอกอัญชันสด เพิ่มรสชาติวุ้นสมุนไพรเป็นชาเขียว ชาไทย มะตูม และทำฉลากให้เหมาะสมกับรสชาติ ทำให้มียอดการสั่งซื้อเพิ่มขึ้น ๕๒ ที่สำคัญได้เครือข่ายลูกค้าจากมหาวิทยาลัยอีกด้วย”)

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

1. เพิ่มช่องทางการขายมากขึ้น สำหรับวุ้นสมุนไพรควรจัดหาตู้แช่วุ้นสมุนไพรเพื่อรักษารสชาติ เช่นเดียวกับชาลาเปา ควรมีหม้ออุ่น ซึ่งทำให้ทั้งสองผลิตภัณฑ์สามารถวางขายหน้าบ้านตัวเองได้ตลอดเวลา และพัฒนาสู่อาชีพหลักได้
2. ขยายเครือข่ายให้กับครัวเรือนที่สนใจทำเป็นอาชีพเสริม โดยให้ครัวเรือนเป้าหมายทั้งสองเป็นวิทยากรและพี่เลี้ยงได้
3. เสริมสร้างผลิตภัณฑ์อื่นที่ใช้วัตถุดิบใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์ชาลาเปาและวุ้นสมุนไพร เช่น ขนมจีบ เจลลี่ เป็นต้น เพื่อได้ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายวางจำหน่ายเพิ่มขึ้น และลดต้นทุนการผลิตได้ด้วย

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในการพัฒนาท้องถิ่น

พวงมาลัยประดิษฐ์

เคหะชุมชนคลองหลวง เทศบาลเมืองท่าโขลง
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

จากการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำชุมชนและครัวเรือนเป้าหมาย พบว่าคนในชุมชนที่เป็นหัวหน้าครอบครัวมีงานประจำแต่มีกลุ่มแม่บ้านที่ไม่มีอาชีพและมีเวลาว่างจึงมีความต้องการหารายได้พิเศษเพื่อแบ่งเบาภาระของครอบครัวจึงต้องการสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายซึ่งเป็นกลุ่มที่ทำดอกไม้ชลุ้ชลุ้ได้แต่ต้องการต่อยอดเป็นพวงมาลัยประดิษฐ์

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการทำพวงมาลัยประดิษฐ์ให้แก่ครัวเรือนเป้าหมาย
2. เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับครัวเรือนเป้าหมาย
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนเป้าหมาย ร้อยละ 10

การดำเนินโครงการ

ทำการสำรวจจากประชากรในชุมชน จัดเก็บข้อมูลแบบผสมผสานโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และสอบถามจากผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข โดยวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เน้นการมีส่วนร่วมโดยทำการสำรวจข้อมูลทั่วไปของชุมชน และทำการวิเคราะห์ชุมชนโดยใช้เทคนิค SWOT ซึ่งผลจากการสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ โอกาสในการพัฒนาจากชุมชนหรือครัวเรือนเป้าหมาย จะนำมาสรุปความต้องการเชิงพัฒนา ยกระดับคุณภาพชีวิต โดยข้อมูลทั้งหมดจะถูกรวบรวมเป็นบริบทชุมชนและจัดทำฐานข้อมูลในชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เข้าร่วมโครงการ

- กลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมายผลิตพวงมาลัยประดิษฐ์
- รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนก่อนเข้าร่วมโครงการประมาณ 30,000 บาทต่อเดือน

อาจารย์และกลุ่มเป้าหมายที่
เข้าร่วมอบรมทำบุญที่ครัวเรือน
คิดต้นทุน กำไรของผลิตภัณฑ์

การต่อยอดผลิตภัณฑ์

กลุ่มเป้าหมายและวิทยากรต่าง
ร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาและ
ออกแบบผลิตภัณฑ์พวงมาลัย
ประดิษฐ์

กลุ่มเป้าหมายสนใจที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการนำเหรียญหรือรูปใส่ตรงกลางพวงมาลัยให้เกิดความหลากหลายของรูปแบบ หรือพัฒนาเป็นรูปแบบอื่นๆที่สอดคล้องกับเทศกาลเช่น การทำพวงมาลัยวันแม่ การพัฒนาเป็นกระทง เป็นต้น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการหาช่องทางการตลาดใหม่ เช่นขายออนไลน์

ผลการดำเนินโครงการ

1. กลุ่มเป้าหมายได้รับการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ทักษะด้านการทำพวงมาลัยประดิษฐ์
2. ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา จำนวน 1 ผลิตภัณฑ์
3. ครั้วเรือนที่เป็นเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

คุณกมลชนก ดรนาม

สามารถทำพวงมาลัยประดิษฐ์เป็นอาชีพสร้าง รายได้เสริมเดือนละประมาณ 3,000 บาท ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อเดือน

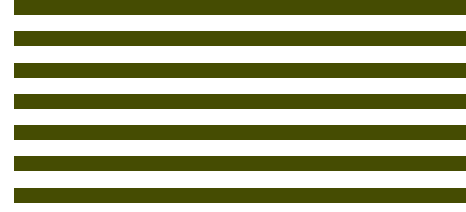

จากการที่กลุ่มเป้าหมายได้รับการ เสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการทำ พวงมาลัยประดิษฐ์ สามารถนำไปประกอบ อาชีพเพื่อเป็นรายได้เสริมของครอบครัว และพัฒนาทักษะการต่อยอดผลิตภัณฑ์ ตลอดจนมีความรู้ทางด้านการทำบัญชี ครั้วเรือน การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน และการ หาช่องทางทางการตลาด เกิดมีแรง บันดาลใจ มีความอดทนมุ่งมั่น ในการ สร้างรายได้เพื่อช่วยเหลือครอบครัว เกิด ความภาคภูมิใจจากการใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์

ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์ดวงเดือน วัฒนานุรักษ์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต ของประชาชนชุมชนนวนครหน้าเมือง จังหวัดปทุมธานี

สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 14 ปทุมธานี

“ พัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ของประชาชน ”

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏฯ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน พื้นที่ในท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ดังยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ฯ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ จึงได้จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความ เข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน

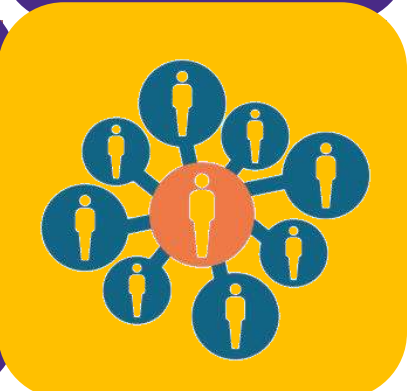
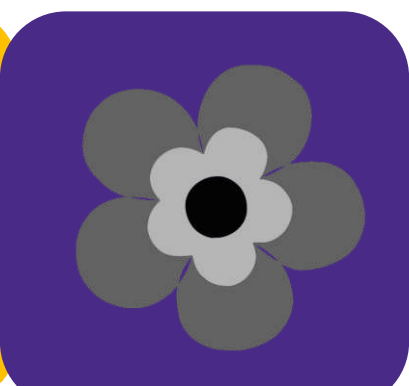
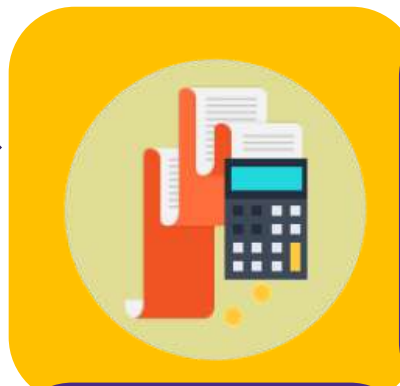
จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว ได้ลงพื้นที่สำรวจชุมชนและครัวเรือนเป้าหมาย ณ ชุมชนนวนครหน้าเมือง หมู่ที่ 13 ตำบลเทศบาลท่าโขลง อำเภอลดทรวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่าเป็นพื้นที่ชุมชนเมืองภายในเขตอุตสาหกรรมนวนคร และประชาชนมีความเห็นร่วมกันว่าต้องการมีอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายภายในครัวเรือน

การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายและบัญชีครัวเรือน
กับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์

การผลิตน้ำยาอเนกประสงค์
สำหรับใช้ในครัวเรือน

กระบวนการที่มุ่งสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

“ การสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา อยู่บน
 พลังแห่งความศรัทธาในตัวประชาชนพลเมืองดี นับว่า
 เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและสำคัญที่สุด การสร้างโอกาส
 ที่ดีต่อกันของประชาชนในชุมชนกับมหาวิทยาลัย เพื่อ
 รับทราบแลกเปลี่ยนข้อมูลและความต้องการที่ชุมชน
 ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่จะสร้างความเท่า
 เทียม ลดความเหลื่อมล้ำ บนพื้นฐานของความเชื่อและ
 ศรัทธาที่มีทัศนคติที่ดีต่อกัน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จและ
 เกิดประโยชน์ร่วมกันของท้องถิ่นหรือชุมชน เพื่อการมี
 ประโยชน์สุขร่วมกันของสังคมสู่สังคมสันติสุข ”

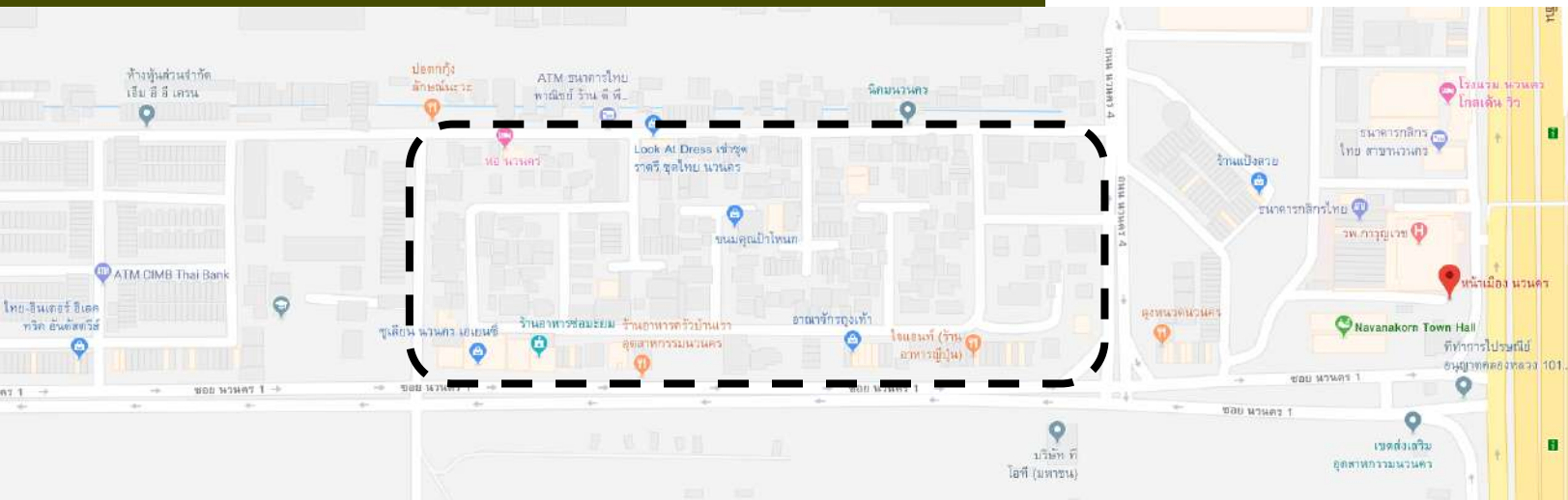

พื้นที่เป้าหมาย

ชุมชนนวนครหน้าเมือง หมู่ที่ 13

ต.เทศบาลท่าโขลง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

วัตถุประสงค์โครงการ

- เพื่อเสริมสร้างความรู้และฝึกปฏิบัติในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายและบัญชีครัวเรือนกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย (การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์และการผลิตน้ำยาเอนกประสงค์สำหรับใช้ในครัวเรือน)
- เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- เพื่อให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมายและผู้เข้าร่วมโครงการ

- ประชาชนในชุมชนนวนครหน้าเมือง
- สมาชิกครัวเรือนเป้าหมาย 5 ครัวเรือน
- คณะกรรมการชุมชนนวนครหน้าเมือง
- คณาจารย์และนักศึกษาหลักสูตรวิทยาการคอมพิวเตอร์

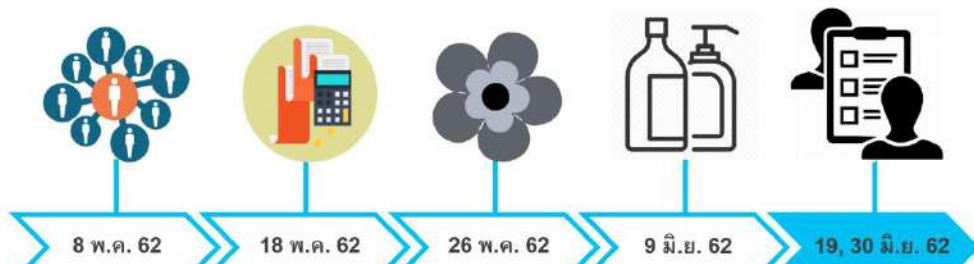

คุณจุไรรัตน์ สุทธิชนโสภากุล
ประธานคณะกรรมการชุมชน

แผนการดำเนินโครงการ

8 พ.ค. 62 กิจกรรมศึกษาดูงาน ณ ศูนย์สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 14 จ.ปทุมธานี และเยี่ยมชุมชนต้นแบบ ต.เกาะเกิด อ.บางปะอิน จ.อยุธยา

18 พ.ค. 62 กิจกรรมฝึกอบรมการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และบัญชีครัวเรือนกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

26 พ.ค. 62 กิจกรรมเสริมสร้างทักษะและพัฒนาอาชีพเสริม ครั้งที่ 1 เรื่องอบรมเชิงปฏิบัติการการประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์

9 มิ.ย. 62 กิจกรรมเสริมสร้างทักษะและพัฒนาอาชีพเสริม ครั้งที่ 2 เรื่องอบรมเชิงปฏิบัติการการผลิตน้ำยาเอนกประสงค์สำหรับใช้ในครัวเรือน

19, 30 มิ.ย. 62 ประชุมติดตามผลประเมินผลผลการดำเนินงาน และประชุมสรุปภาพรวมการดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงานและครัวเรือนเป้าหมาย

รายรับและรายจ่าย
ครัวเรือนเป้าหมายหลังเข้าร่วมโครงการ
(เดือนพฤษภาคม ถึง
เดือนกรกฎาคม 2562)

ลำดับ	รายชื่อหัวหน้าครัวเรือน	รายได้ต่อครัวเรือน โดยประมาณ		รายจ่ายต่อครัวเรือน โดยประมาณ	
		รายได้ที่เพิ่มขึ้น	คิดเป็นร้อยละ	รายจ่ายที่ลดลง	คิดเป็นร้อยละ
1	นายยุทธนา สุดกุศล	1,130	10.27	800	7.27
2	นางสมหมาย แยมศิริ	1,130	22.60	500	10
3	นางอุไร ขวัญยืน	1,330	26.60	500	10
4	นางสุทธิฉันทน์ อรโอยสุรย์	2,330	38.83	300	5
5	นางสำรวย ครูเกษตร	1,130	28.20	500	5
	ค่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน	1,410	25.23	520	7.45

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

ในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้กับประชาชนชุมชนนวนครหน้าเมืองสามารถผลักดันให้เกิดกลุ่มวิสาหกิจในชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้มีกิจการผลิตสินค้าภายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชน พัฒนาให้สามารถขึ้นทะเบียนเป็นกลุ่มอาชีพ และหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ต่อไป เพื่อให้ชุมชนสามารถดำเนินได้อย่างยั่งยืนและมีความสุข

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชุมชนนวนครหน้าเมือง ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้และลดรายจ่ายภายในครัวเรือน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชุมชนมีกลุ่มอาชีพที่ยั่งยืน โดยการให้ความรู้ ฝึกอบรม และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้สมาชิกในชุมชนได้มีการรวมกลุ่มอาชีพและมีส่วนร่วมในการหารายได้เสริมให้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน

จัดทำโดย
อาจารย์วิศรุต ขวัญคุ้ม หลักสูตรวิทยาการคอมพิวเตอร์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ถอดบทเรียน การเรียนรู้ร่วมกับ “ชุมชนนวนครวิลล่า-แฟลต”

“เราก็อยู่ในชุมชนมานานแล้ว...ก็อยากเห็นชุมชนของเราพัฒนาบ้าง”

ไพรวรรณ ขาวนายนก ผู้ผลิตแชมพูสมุนไพร

ชุมชนนวนครวิลล่า-แฟลต หมู่ที่ 13
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี

จัดทำโดย

สาขาวิชานวัตกรรมดิจิทัลและวิศวกรรมซอฟต์แวร์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

หากเดินทางจากมหาวิทยาลัยฯ ไปตามถนนพหลโยธินขาเข้า กลับรถ
มาเลี้ยวซ้ายถนนข้าง ๆ โรงพยาบาลการุญเวช ลัดเลาะไปตามถนนจะเจอ
ชุมชนเล็ก ๆ ที่เกิดจากการรวมชุมชนสองแห่งไว้ด้วยกันชื่อว่า “นวนคร
วิลล่า-แฟลต” ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนเมืองที่ตั้งอยู่ใกล้ๆ กับโรงงาน
อุตสาหกรรมมากมาย ดังนั้นจึงมีผู้คนมากมายอพยพมาอาศัยอยู่ในชุมชน
แต่เป็นการพักอาศัยเพียง
ชั่วคราวเท่านั้น เมื่อถึงวัย
เกษียณก็จะย้ายกลับ
ภูมิลำเนาของตนเอง
ชุมชนนวนครวิลล่า-
แฟลต อยู่ภายใต้การ
ปกครองของเทศบาลท่า

ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนเล็ก ๆ ไม่มีวัด ไม่มีโรงเรียน ไม่มีโรงพยาบาล แต่มีโบสถ์ และศาลาอเนกประสงค์ที่เป็น ศูนย์กลางนำพาให้คนในชุมชนได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยส่วนใหญ่กิจกรรมจัดตามโอกาสที่สำคัญ เช่น วัน คริสต์มาส และ วันสงกรานต์ เป็นต้น

จากการลงไปสัมผัสกับชุมชนตั้งแต่การสำรวจบริบทชุมชน ทำให้ได้รับรู้ว่าประชาชนในชุมชนนี้มีความต้องการ พัฒนาและทำอาชีพเสริม โดยใช้ความรู้ ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ ไม่ว่าจะเป็น ไข่เค็ม แซมพูและผลิตภัณฑ์ สมุนไพร และ น้ำสมุนไพร เหนือสิ่งอื่นใด คือ ทุกคนในชุมชนอยากทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น

ระหว่างการลงพื้นที่สำรวจชุมชน พี่ไพรวรรณ ชาวนายก เดินเข้ามาหาทีมงานพร้อมกับถือขวดแซมพูสีส้ม พี่ ไพรวรรณพูดด้วยสายตาที่มุ่งมั่นว่าตนอยากพัฒนาแซมพูสมุนไพรที่ทำให้ดีขึ้น สามารถขายได้และเป็นสินค้า OTOP ของชุมชน เพราะได้ศึกษา พัฒนาและปรับปรุงสูตรให้หลายๆ คนทดลองใช้แล้วพบว่าได้ผลดี คาดว่าหลังเกษียณจะมีอาชีพรองรับ และคนในชุมชนมีรายได้

เมื่อได้ทราบความต้องการและความมุ่งมั่นของพี่ไพรวรรณ ทีมงานได้ร่วมกันวางแผนที่จะพัฒนา ผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น ปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย ปรับปรุงสูตร เอาไปทดลองใช้ให้แน่ใจว่าปลอดภัย โดยระยะแรกของ โครงการทีมงานได้พาพี่ไพรวรรณและสมาชิกกลุ่ม ไปศึกษาดูงานการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน การทำผลิตภัณฑ์ จากสมุนไพร และการศึกษาวิธีการทำตลาดในยุค 4.0

ผลิตภัณฑ์แชมพูสมุนไพร

“ไพรวรรณ”

แชมพูสมุนไพรสูตรไพรวรรณผลิตและวางจำหน่ายที่ร้านค้าในชุมชน ในราคาขวดละ 129 บาท โดยมี การปรับปรุงและพัฒนาสูตรอย่างต่อเนื่อง ส่วนผสมของแชมพูที่สำคัญ มีดังนี้

- **ว่านหางจระเข้** ช่วยลดรังแค และลดการระคายเคืองของหนังศีรษะ
- **ดอกอัญชัญ** ช่วยให้เส้นผมดำเป็นเงางาม
- **มะกรูด** ช่วยให้รากผมแข็งแรง
- **ขิง** ช่วยให้ระบบไหลเวียนโลหิตใต้หนังศีรษะดีขึ้น

คุณไพรวรรณ ชวนนายก
ครัวเรือนเป้าหมายผู้ผลิตแชมพู
สมุนไพร

จำนวนผู้เข้าร่วม
กิจกรรม 30 คน

จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 30 คน

ผลิตภัณฑ์
แชมพูสมุนไพร

จำนวนผลิตภัณฑ์แชมพูสมุนไพร
1 ผลิตภัณฑ์

รายได้ครัวเรือนเป้าหมาย
เพิ่มขึ้น 11.25% (2,700 บาท
เดือน ก.ค. 62 โดยหักค่าใช้จ่าย)

ผลการดำเนินโครงการและผลสำเร็จการพัฒนา
ผลิตภัณฑ์แชมพูสมุนไพรของครัวเรือนเป้าหมาย

รายได้ที่เพิ่มขึ้นของครัวเรือนเป้าหมาย
คิดเป็นร้อยละ 10

วันหนึ่งทางทีมงานพาพี่ไพรพรรณไปจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนได้พบกับพัฒนาจังหวัด ซึ่งได้แนะนำให้นำ
แชมพูสมุนไพรมาขึ้นทะเบียนเป็นสินค้า OTOP แต่ต้องปรับปรุงฉลากให้ถูกต้อง เปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ให้ดูทันสมัย
และลดกลิ่นน้ำหอม ชูกลิ่นสมุนไพร

หลังจากความพยายามในการปรับตัวและเรียนรู้ของพี่ไพรพรรณและคนในชุมชน จากการจำหน่ายแชมพู
สมุนไพร ครั้งแรกกลุ่มได้กำไร 11.20% บางครั้งความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวเลข แต่เป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยว
กับการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและมหาวิทยาลัย

ประมวลภาพกิจกรรม

ประมวลภาพกิจกรรม

ประมวลภาพกิจกรรม

จากฟาร์มเห็ด สู่ฟาร์มสุข

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่บัณฑิตอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอดเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอก เพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

จากผลสำรวจชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายในชุมชนวัดคุณหญิงส้มจีน พบว่า ครัวเรือนเป้าหมายมีความต้องการทำการเกษตรในพื้นที่จำกัด เพื่อนำผลผลิตที่ได้มาบริโภคภายในครัวเรือน ถือเป็นภาระลดรายจ่ายและสามารถนำไปขายเพื่อสร้างรายได้ให้เพียงพอต่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนและชุมชน ครัวเรือนเป้าหมายมีความเห็นพ้องร่วมกันที่จะต้องจัดให้มีการเพาะเห็ดชนิดต่าง ๆ ดังนั้น คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ จึงได้จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม

กลุ่มเป้าหมาย สมาชิกในครัวเรือนเป้าหมาย 2 ครัวเรือน จำนวน 16 คน

พื้นที่เป้าหมาย ชุมชนวัดคุณหญิงส้มจีน หมู่ 14 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการเพาะเห็ดชนิดต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2) เพื่อพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- 3) เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- 4) เพื่อลดปัญหาด้านรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายให้กับครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1

จุดเริ่มต้น

ของฟาร์มเห็ดเล็ก ๆ บริเวณชุมชนวัดคุณหญิงส้มจีน หมู่ที่ 14 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ทางสาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ ได้ลงไปสำรวจ เกิดจากคุณลุง คุณป้า คุณตา คุณยายและสมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชน บอกกับทีมสำรวจของเราว่า ต้องการทำการเกษตรในพื้นที่จำกัด เพื่อนำผลผลิตที่ได้มาบริโภคภายในครัวเรือน เป็นการลดรายจ่ายและสามารถนำไปขายเพื่อสร้างรายได้เพิ่มเติมให้แก่ครัวเรือน

หลังจากสำรวจและร่วมประชุมกับสมาชิกในชุมชน รวมทั้งผู้นำชุมชนหลายครั้ง จนในที่สุดก็ได้ข้อสรุปว่าสมาชิกชุมชนต้องการเพาะเห็ด เพราะคิดว่ามีพื้นที่เพียงพอ และขั้นตอนไม่ยุ่งยากมากนัก

2

วางแผนกันก่อน

ทีมสำรวจลงสำรวจพื้นที่อีกครั้ง เพื่อหาครัวเรือนที่มีพื้นที่มากพอในการเพาะเห็ด ครัวเรือนที่เป็นครัวเรือนนำร่องในการเพาะเห็ดครั้งนี้คือ ครัวเรือนของนายสมชาย จุ้ยอ่างทอง หลังจากนั้นทีมสำรวจและครัวเรือนเป้าหมายได้ร่วมกันวางแผนการเพาะเห็ด และเตรียมพื้นที่

3

เพาะเห็ดกัน

ทางสาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ เตรียมการเพาะเห็ด โดยเริ่มจากการเชิญวิทยากรมาอบรมเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อวางแผนด้านรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน หลังจากนั้นเตรียมซื้ออุปกรณ์ชั้นวาง เชื้อเห็ด ฯลฯ ในที่สุดวันเพาะเห็ดก็มาถึง ทางสาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ได้เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาอบรมการเพาะเห็ด และช่วยกันเพาะเห็ดในวันนั้น

4

ติดตามผล

ทางสาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์มอบหมายให้อาจารย์แต่ละท่านผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนไปติดตามผลที่ได้จากการเพาะเห็ดสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง รวมทั้งติดต่อสอบถาม แนะนำการดูแล เก็บผลผลิตที่ได้ รวมทั้งจดรายรับ-รายจ่ายที่ได้จากการเพาะเห็ดครั้งนี้อย่างสม่ำเสมอ

5

ผลผลิตดี happy ทั้งครอบครัว

ครอบครัวคุณลุงสมชายมีความสุขจากการเพาะเห็ดในครั้งนี้มาก เพราะเป็นกิจกรรมที่สามารถเพิ่มรายได้จากอาชีพประจำซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอน และยังสามารถนำมาประกอบอาหารรับประทานภายในครอบครัวได้อีกด้วย

จัดทำโดย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ความสำเร็จของชุมชน

ผลผลิตที่ได้จากการเพาะเห็ดครั้งนี้สามารถนำไปจำหน่ายได้ในราคา 50 – 70 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้ครัวเรือนของคุณลุงสมชาย จุ้ยอ่างทอง มีรายได้โดยเฉลี่ยของครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากเดิม 36,000 บาท เป็น 41,400 บาท ในเดือนมิถุนายน คิดเป็นร้อยละ 15 และเพิ่มขึ้นเป็น 40,200 บาท ในเดือนกรกฎาคม คิดเป็นร้อยละ 11.67

แนวทางการต่อยอดของโครงการในอนาคต

- มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดสำหรับชุมชนวัดคุมหงษ์สัมพันธ์ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนในชุมชนแห่งนี้
- ขยายอาชีพเพาะเห็ดไปยังบริเวณครัวเรือนอื่น ๆ ที่สนใจให้เพิ่มมากขึ้น โดยใช้พื้นที่ของครัวเรือนตัวอย่างเป็นฟาร์มสำหรับสาธิตการเพาะเห็ดให้กับครัวเรือนอื่น ๆ
- มีการติดต่อกับผู้ค้ารายย่อยอย่างเป็นทางการเพื่อประสานงานในการรับผลผลิตไปขายในท้องตลาด
- วางแผนปรับปรุงแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจ รวมถึงพัฒนารูปแบบของผลผลิต เช่น เห็ดหอยงอบแห้ง เห็ดกรอบสามรส เพื่อให้เป็นอาหารที่สามารถคงอยู่ได้นาน และเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตให้มากขึ้น

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ชุมชนหมู่
15 สามัคคี หมู่ 14 เทศบาลเมืองท่าโขลง
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

สนับสนุนโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชา
ประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547
มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน
ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศโดยมุ่งเน้น
การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และ
พื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนพร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอดเผยแพร่
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและ
ภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้
อย่างยั่งยืน

ดังนั้นสำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรม
ราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชน
ท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนโดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชน
สามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสมสามารถดำรงชีวิตตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มคุณค่าและมูลค่าเสริมเศรษฐกิจ
ฐานรากในชุมชนให้มีความ เข้มแข็ง มั่นคงนำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้
อย่างยั่งยืนส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ผลการสำรวจชุมชน

- ▲ เป็นพื้นที่ในลักษณะชุมชนเมือง
- ▲ ประชากรส่วนใหญ่ทำงานประจำ
- ▲ ต้องการเสริมทักษะอาชีพ
- ▲ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
- ▲ และแก้ปัญหาความยากจน

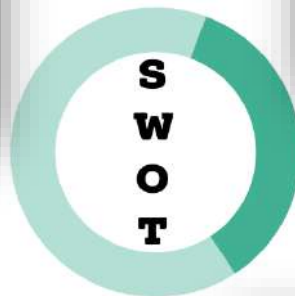
ครัวเรือนเป้าหมาย คือ ครัวเรือนที่มีรายชื่อในทะเบียนสำมะโนครัว
ประชากร และพักอาศัยใน ชุมชนหมู่ 15 สามัคคี จำนวน 98 ครัวเรือน

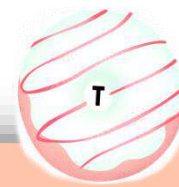
- ◆ มีเวลาว่าง
- ◆ มีศักยภาพเพียงพอในการพัฒนาฝีมือแรงงาน

- ◆ ไม่มีความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรที่มีในชุมชน

- ◆ หน่วยงานในพื้นที่มีนโยบายสนับสนุน
- ◆ การคมนาคมสะดวก
- ◆ มีระบบการสื่อสารเทคโนโลยีที่ทันสมัย

- ◆ ขาดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย

ผลการวิเคราะห์สภาพชุมชนและครัวเรือนเป้าหมาย

ผลิตภัณฑ์ด้านเศรษฐกิจชุมชน

ของชำร่วย ได้แก่ ยาหม่อง พิมเสน น้ำมันไพล น้ำมันเหลือง
ดอกไม้จันทน์เพื่อการจำหน่ายในงานพิธีต่างๆ เช่น งานศพ
งานบวช เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์สุขภาพและครัวเรือน ได้แก่ สเปรย์ตะไคร้หอม สบู่
น้ำยาล้างจาน เพื่อลดรายจ่ายของคนในชุมชน

กระบวนการสู่ความสำเร็จ

ลงพื้นที่เพื่อ
ทำการศึกษาค้นต้น

- สำรวจพื้นที่ และบริบทชุมชน
- สำรวจสภาพปัญหา

พบครัวเรือนเป้าหมาย

- สนทนากลุ่มรวมเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน
- ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์แนวทางการดำเนินโครงการ

ดำเนินโครงการ
เพื่อยกระดับชุมชน

- อบรมเชิงปฏิบัติการ
- เข้าเยี่ยมชมครัวเรือนเพื่อสำรวจความพึงพอใจหลังดำเนินโครงการ

สรุปผล
การดำเนินงาน

- ประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน
- วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข

ผลความสำเร็จอย่างยั่งยืน

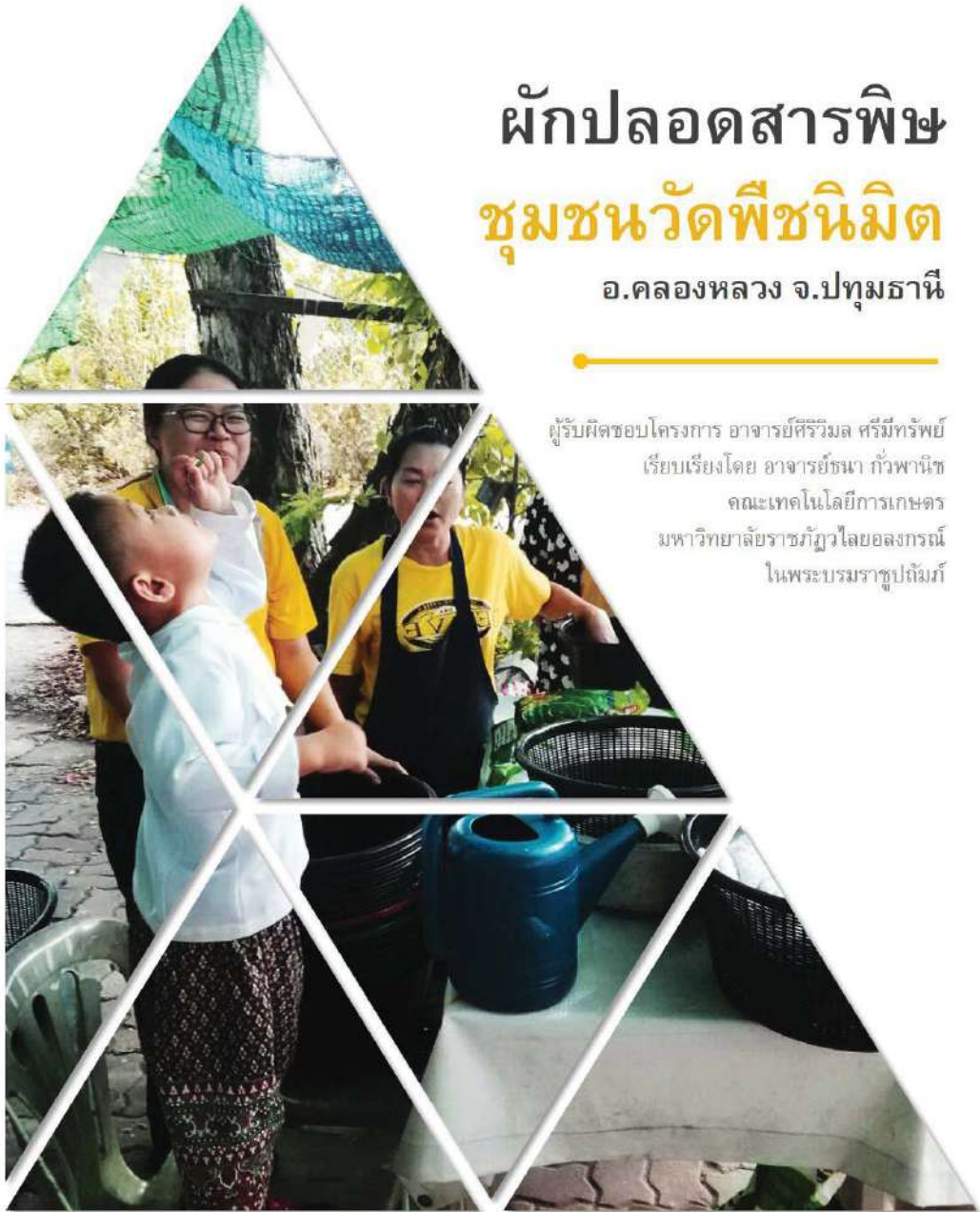

กลุ่มเป้าหมายได้แนวทางการปฏิบัติการผลิตภัณฑ์ด้านเศรษฐกิจชุมชนของ ชำร่วย การพัฒนาสูตรที่ได้มาตรฐาน บรรจุภัณฑ์ การรวมกลุ่มและองค์ความรู้ กระบวนการ เทคนิค และการสร้างเครือข่ายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

สามารถทำส่งจำหน่ายตามวัด ขยายตลาดนัด/ถนนคนเดิน ตลาดสด งานเทศกาล ที่ทำงาน มหาวิทยาลัย โรงเรียน โรงพยาบาล วัด สถานที่ทางศาสนา ท่าเรือหรือท่ารถโดยสาร

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ผักปลอดสารพิษ

ชุมชนวัดพืชนิมิต

อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์ศิริวิมล ศรีมีทรัพย์
เรียบเรียงโดย อาจารย์ธนา ก้าวพาณิช
คณะเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้มีความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

ผลสำรวจชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายในชุมชนวัดพีชนิมิต อ.คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า เป็นชุมชนเมือง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนอาชีพด้านการเกษตรกรรมมีเพียงเล็กน้อย สมาชิกในชุมชนไม่ได้มีการรวมกลุ่มทำงานกันชัดเจน ซึ่งผู้นำชุมชนเองก็มีแนวทางในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆอยู่แล้ว ทั้งด้านการรักษาความเป็นธรรมชาติในชุมชน การพัฒนาพื้นที่สีเขียวบริเวณถนนและริมคลอง การจัดการขยะ การส่งเสริมอาชีพเยาวชน การศึกษา

จากการสำรวจและแจกแบบสอบถามในชุมชนพบว่ามี 1 ครัวเรือนที่มีความสนใจในการร่วมพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน คือ นายสมชาย นิรัสสัย ประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 4 คน ประกอบอาชีพทำสวนมะพร้าว และนาบัว และครัวเรือนเป้าหมายมีความเห็นพ้องร่วมกันที่จะต้องจัดให้มีการพัฒนาสวนมะพร้าว ปรับปรุงดิน เพื่อเพิ่มผลผลิต และทำเต้าฮวยมะพร้าวอ่อน แต่การเพิ่มผลผลิตมะพร้าวต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร จึงมีการตกลงกันกับครัวเรือนเป้าหมาย จัดกิจกรรมที่จะช่วยเสริมรายได้ให้มีเงินหมุนเวียนในระยะสั้นๆ จากที่บ้านกลุ่มเป้าหมายมีพื้นฐานทางด้านการเกษตรอยู่แล้ว และอาจารย์ในคณะเทคโนโลยีการเกษตร เคยจัดการอบรมการเพาะต้นอ่อนเพื่อสุขภาพให้กับเทศบาลเมืองท่าโขลงซึ่งได้รับการตอบรับที่ดี ทางคณะทำงานจึงแนะนำให้นำเตี้ยลงปลูกต้นอ่อนเพื่อสุขภาพ เพราะได้ผลผลิตเร็วและไม่ต้องใช้พื้นที่มาก ซึ่งมีผู้สนใจเข้าร่วม จำนวน 6 คน และสร้างไลน์กลุ่มกัน มีการส่งผลงานเข้าในไลน์กลุ่มอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน 4 คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านอาชีพให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
2. เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

ขั้นตอนการดำเนินงาน มกราคม - กรกฎาคม 2562

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสำรวจพื้นที่ชุมชน

จากการสำรวจชุมชน และสัมภาษณ์คุณสุทัศน์ ความคุ้นเคย ประธานชุมชน รวมถึงการแจกแบบสอบถามให้ชาวบ้าน ทำให้เราพบว่า “ชุมชนวัดพีชนิมิตเป็นชุมชนที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมือง ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนอาชีพด้านการเกษตรกรรมนั้นมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น” สมาชิกในชุมชนไม่ได้มีการรวมกลุ่มทำงานกันชัดเจน ซึ่งประธานชุมชนเองก็มีแนวทางในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆอยู่แล้ว ทั้งด้านการรักษาความเป็นธรรมชาติในชุมชน การพัฒนาพื้นที่สีเขียวบริเวณถนนและริมคลอง การจัดการขยะ การส่งเสริมอาชีพ เยาวชน การศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูล เยี่ยมครัวเรือนสร้างแรงบันดาลใจ

บ้านของ น้าสมชาย มีสมาชิกในครอบครัว 4 คน ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร มีพื้นที่ทำสวนมะพร้าว สวนกล้วย นาบัว ผักสวนครัว เลี้ยงไก่ และมีร้านจำหน่ายผลผลิตซึ่งสินค้าหลักคือ มะพร้าวจากสวน แต่ระยะหลังมานี้ประสบปัญหาผลผลิตลดลง ทางคณะทำงานจึงแนะนำและไปดูงานที่สวนมะพร้าว จะได้รับความรู้มาปรับปรุงสวนมะพร้าว

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาดูงาน / อบรมเชิงปฏิบัติการ การสำรวจดิน และการทำฮอร์โมนไข่

ศึกษาดูงานสวนมะพร้าว ณ สวนคุณประเสริฐ ศูนย์วิสาหกิจชุมชน หลังจากที่ได้ไปดูงานแล้ว จึงเริ่มจากการสำรวจและวิเคราะห์ดิน โดย อ.ธนา ก้าวพานิช และนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีภูมิทัศน์ พบว่า ดินมีอินทรีย์วัตถุค่อนข้างดี แต่ดินเป็นกรดเริ่มไม่เหมาะสมกับการปลูกมะพร้าว จึงได้ทำการปรับปรุงดินด้วยปุณขาว และให้ปุ๋ยบำรุงต้นมะพร้าวเพิ่มเติม รวมถึงแขวนลูกหมิ่นเพื่อไล่หนูและแมลง และทำปุ๋ยฮอร์โมนไข่ไว้ฉีดพ่นเพิ่มผลผลิตอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 4 อบรมเชิงปฏิบัติการการทำเต้าฮวยนมสดมะพร้าวอ่อน และการเพาะต้นอ่อน

การทำเต้าฮวยนมสดมะพร้าวอ่อน นำทีมโดย อ.หรรษา เวียงวลัย และนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ซึ่งใช้มะพร้าวจากสวนเพียงไม่กี่ลูกก็จะได้เต้าฮวยหอมหวานแสนอร่อยเป็น 10 แก้ว เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต น่าดีใจเห็นว่าคนในชุมชนน่าจะได้รับประโยชน์ในการอบรมครั้งนี้ด้วย

จึงอาสาชวนคนในชุมชนมาร่วมถึง 20 คน มากกว่าที่ตั้งเป้าหมายไว้มาก ถือว่าเป็นนิมิตหมายอันดีที่จะทำให้คนในชุมชนเริ่มเข้ามารวมกลุ่มกัน ช่วงระหว่างรอมะพร้าวออกช่อใหม่ในรุ่นถัดไป ทางคณะทำงานจึงแนะนำให้มาเตี้ยลองปลูกต้นอ่อนเพื่อสุขภาพเพราะได้ผลผลิตเร็วและไม่ต้องใช้พื้นที่มากซึ่งมีผู้สนใจเข้าร่วมจำนวน 6 คน และสร้างไลน์กลุ่มกัน มีการส่งผลงานเข้าในไลน์กลุ่มอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล พัฒนาเทคนิคการปลูก ทำฉลากติดผลิตภัณฑ์

หลังจากที่ทดลองปลูกครั้งแรก บางคนปลูกแล้วมีปัญหาต้นยาวเกินไป เมล็ดงอกไม่สม่ำเสมอ คณะทำงานจึงมอบหมายให้นักศึกษาในแขนงวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช ซึ่งกำลังเรียนรายวิชาการส่งเสริมการเกษตรลงมาช่วยแนะนำเทคนิคการปลูก รวมถึงส่งเมล็ดพันธุ์จากลพบุรีมาใช้ ผลปรากฏว่าครั้งนี้ได้ผลผลิตที่สมบูรณ์ขึ้น ลำต้นอวบสวยงามทานที่เดียว นอกจากนี้ นักศึกษาได้ลองออกแบบฉลากเพื่อให้ข้อมูลการติดต่อซื้อขายเป็นสติ๊กเกอร์สำหรับติดหน้าถุงให้ทุกคนดูด้วย ทุกคนในกลุ่มพอใจมาก ช่วยกันตั้งชื่อจึงได้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มผักปลอดสารพิษชุมชนวัดพีชนิมิต”

ผลความสำเร็จของโครงการ

กลุ่มผักปลอดสารพิษชุมชนวัดพีชนิมิต ผลิตผักต้นอ่อน เพื่อสุขภาพของคนในชุมชน และทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

- เริ่มต้นกลุ่ม วันที่ 18 กรกฎาคม 2562
- ลงทุนเริ่มแรกคนละ 500 บาท ประกอบด้วย ถาดเพาะ วัสดุปลูก และเมล็ดพันธุ์
- โดยเมล็ดพันธุ์ทานตะวัน 1 กก. ราคา 80 บาท จะเพาะได้ 6 ถาด ได้ต้นอ่อนทานตะวันประมาณ 4 กก.
- บรรจุน้ำหนักถุงละ 200 กรัม ราคา 20 บาท รายได้ประมาณ 400 บาท

รายได้เฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นต่อคน

	รายชื่อผู้เข้าร่วมกลุ่มผักปลอดสารพิษชุมชนวัดพีชนิมิต	รายได้ต่อคนเดิมโดยประมาณ (บาท/เดือน)	รายได้ต่อคนเดิมที่เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)
1	นางเยาวลักษณ์ อินทนิย (สมาชิกของครัวเรือนเป้าหมาย)	10,000	10
2	นางพรกมล พ่วงอ่างทอง	-	100

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

1) ควรขยายการผลิตให้ได้ผลผลิตที่สม่ำเสมอ มีผักปลอดภัยจำหน่ายทุกวัน และทำการประชาสัมพันธ์และเพิ่มช่องทางการตลาดให้เพิ่มมากขึ้น

2) ควรทดลองปลูกผักปลอดสารพิษชนิดอื่นเพิ่มเติม เพื่อเป็นทางเลือกให้กับลูกค้า และวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภคว่ามีความต้องการรับประทานผักชนิดใด เพื่อผลิตผักปลอดสารพิษให้ตรงกับความต้องการของตลาด อันส่งผลให้รายได้เพิ่มมากขึ้น

VRU

โครงการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จังหวัดปทุมธานี ชุมชนโรงเรียนคุณหญิงสัมพันธ์ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์กิตติศักดิ์ สิงห์สูงเนิน

ชุมชนโรงเรียนคุณหญิงสัมพันธ์

แผนที่ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นตามหลักพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม โดยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาของชุมชน ท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ ซึ่งมหาวิทยาลัยเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนด้วยการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิชาการเข้ากับแนวปฏิบัติที่ดี ที่เป็นศักยภาพของชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถยกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนได้

ดังนั้น การสำรวจความต้องการและศึกษาบริบทของชุมชนโรงเรียนวัดคุณหญิงสัมพันธ์ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของโครงการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จังหวัดปทุมธานี ที่หลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ดำเนินการตามแผนงานพัฒนาพันธกิจสัมพันธ์

แผนที่ชุมชนโรงเรียนคุณหญิงสัมพันธ์

VRU

โครงการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จังหวัดปทุมธานี ชุมชนโรงเรียนคุณหญิงสัมพันธ์ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

บริบทของชุมชน

ชุมชนโรงเรียนวัดคุณหญิงสัมพันธ์ มีลักษณะเป็นที่ราบ และมีบึงน้ำติดถนนเป็นส่วนมาก และคนในชุมชนโดยส่วนใหญ่ได้ทำการสร้างที่พักอาศัยอยู่เหนือบริเวณบึงน้ำ

มีประชากรโดยประมาณ 8,000 คน แต่มีประชากรแฝงอยู่ประมาณ 10,000 คน เนื่องจากประชากรโดยส่วนมากเป็นประชากรต่างถิ่นที่มีการย้ายถิ่นฐานมาทำงานในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จึงทำให้มีอัตราการย้ายเข้าและย้ายออกเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

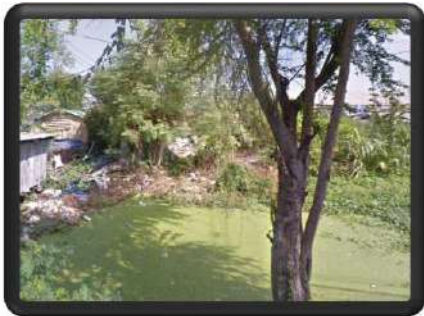
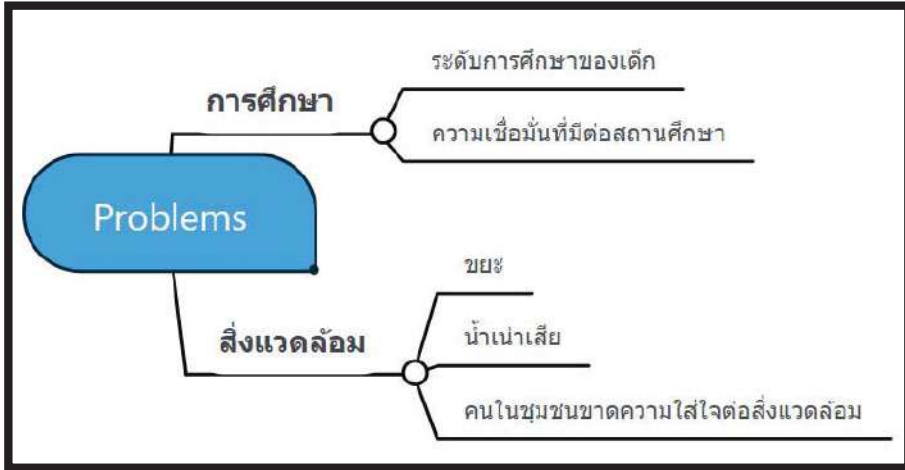

VRU

โครงการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จังหวัดปทุมธานี ชุมชนโรงเรียนคุณหญิงสัมพันธ์ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ปัญหาที่พบในชุมชน

แนวทางการดำเนินโครงการ

จัดหาพื้นที่จัดตั้ง
ธนาคารขยะ

พัฒนาหลักสูตร

อบรมสัมมนา

ตรวจเยี่ยม ติดตามผล

จัดทำบทความเรื่องเล่าความสำเร็จ

ศึกษาดูงาน

วิเคราะห์ ประเมิน
ความเป็นไปได้

ผู้ดำเนินโครงการ

อบรม

1. สร้างจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดของชุมชน
2. การแปรรูปขยะเพื่อสร้างรายได้

VRU

โครงการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จังหวัดปทุมธานี ชุมชนโรงเรียนคุณหญิงสัมพันธ์ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ปัญหาที่พบในการดำเนินโครงการ

คนในชุมชนโดยส่วนใหญ่เป็นประชากรแฝงที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ชุมชน หรือเป็นคนต่างด้าว จึงไม่เห็นความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน

ชาวบ้านในชุมชนโดยส่วนใหญ่เป็นผู้เช่า ที่เช่าพื้นที่อาศัยต่อจากผู้ที่ได้รับสัมปทานการเช่าที่ดินจากวัดคุณหญิงสัมพันธ์ จึงไม่ใส่ใจในการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน

ไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้าน เนื่องจากคนในชุมชนมีความเข้าใจว่าทางมหาวิทยาลัยเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดน้ำท่วมในชุมชน

เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีเจ้าของในสัมปทานการเช่าที่ดิน ทำให้ไม่มีพื้นที่ในการจัดตั้งธนาคารขยะหรือสถานที่จัดเก็บขยะของชุมชน

บทเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จของโครงการ

ในระหว่างการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลของชุมชน พบว่า ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เข้ามาดำเนินการในชุมชน อาจจะมีปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและภาษา เนื่องจากในชุมชนผู้ที่อยู่อาศัยโดยส่วนมากเป็นประชากรแฝงหรือชาวต่างด้าว ที่มาจากคนละประเทศ เช่น พม่า ลาว กัมพูชา เป็นต้น ทำให้เกิดการสื่อสารที่ไม่ทั่วถึง และกลุ่มคนเหล่านี้ไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่มีการดำเนินการในชุมชน

ความไม่ใส่ใจในสภาพแวดล้อมของชุมชน คนในชุมชนไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน แต่เป็นการได้รับสัมปทานที่ดินจากทางวัดและมูลนิธิคุณหญิงสัมพันธ์ และบุคคลที่ได้รับสัมปทานก็ได้ทำการสร้างหอพัก เพื่อการให้เช่าอาศัยแก่ชาวต่างด้าว ทำให้ผู้ที่อยู่อาศัยจริงในชุมชน ไม่เห็นประโยชน์หรือคุณค่าต่อรักษาสีเขียวในชุมชน

กลุ่มผู้นำชุมชน ขาดความกระตือรือร้นและกำลังใจในการดำเนินการต่าง ๆ เนื่องจากกิจกรรมที่ดำเนินการไม่ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเท่าที่ควร และขาดกำลังทรัพย์เนื่องจากไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ ในการดำรงตำแหน่งผู้นำของชุมชน

ทางชุมชนมีความไม่พอใจกับทางมหาวิทยาลัยฯ เนื่องจาก เข้าใจว่าทางมหาวิทยาลัยฯ เป็นต้นเหตุที่ทำให้การระบายน้ำออกจากชุมชนไม่สะดวก และส่งผลให้เกิดน้ำท่วมขึ้นภายในชุมชน

FAIL

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
 เลขที่ ๑ หมู่ที่ ๒๐ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ผลิตภัณฑ์เลือกก

หมู่ที่ ๓ บ้านคลองสิบสาม ตำบลเขาสามสิบ อำเภอเขาฉกรรจ์
 จังหวัดสระแก้ว

โดย อาจารย์ ดร.โกมล จันทวงษ์

งานวิชาศึกษาทั่วไป
 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
 ในพระบรมราชูปถัมภ์

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับ
 คุณภาพชีวิตของประชาชน ชุมชนบ้านคลองสิบสาม หมู่ที่ ๓
 ตำบลเขาสามสิบ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๗ ที่ระบุให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่บัณฑิตอย่างมืออาชีพ ยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

ชุมชนบ้านคลองสิบสาม หมู่ที่ ๓ ตำบลเขาสามสิบ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว เป็นชุมชนเกษตรกรรมมีอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่ ได้รับการยกระดับเป็นชุมชน “นวัตกรรม” มีความโดดเด่นด้านประเพณีบายศรีสู่ขวัญข้าว หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตชาวบ้านจะร่วมกันจัดประเพณีบายศรีสู่ขวัญข้าว มีพิธีกรรมบูชาพระแม่โพสพเป็นสิ่งสำคัญ ด้านวิถีดำรงชีพ ชาวบ้านได้นำต้นกก มาทอเป็นเสื่อเพื่อใช้กันเองในชุมชนและถวายวัด ต่อมาได้นำเสื่อกกมารูปเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น กระเป๋าใส่โทรศัพท์ เป็นต้น สร้างรายได้เสริมในเวลาว่างหลังจากทำนา จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลชุมชน พบว่า ผลิตภัณฑ์เสื่อกกมีลวดลายที่มีชื่อเสียงจนได้รับการยอมรับ จึงได้ร่วมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์เสื่อกกผู้สูงอายุบ้านคลองสิบสาม มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เมื่อสังคมมีความเจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้ความสนใจของผู้บริโภคเปลี่ยนไปทำให้ความสนใจใช้เสื่อกกลดลง ส่งผลกระทบต่อรายได้และคุณภาพชีวิตของสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เสื่อกกให้มีลวดลาย รูปแบบใหม่ๆ และสร้างตราผลิตภัณฑ์เป็นของชุมชน ต่อไป

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เสื่อกก

ให้กลุ่มเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มผลิตภัณฑ์เสื่อกก

ผู้สูงอายุบ้านคลองสิบสาม จำนวน ๑๐

ครัวเรือน ๓๖ คน

เส้นทางสายใหม่ เมื่อ.....
 วไลยอลงกรณ์ มาจุดประกายด้วย
 บันไดแห่งความหวัง ๓ ระยะ ๙ ชั้น
 มุ่งสร้างการยกระดับรายได้ ดังนี้

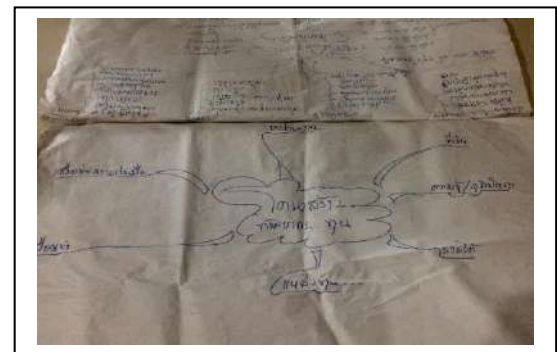

ระยะที่ ๑ ทบทวนอดีตโดย

- วิเคราะห์ตัวอย่างครัวเรือนที่สำเร็จ
- วิเคราะห์พื้นที่ชีวิต/การสร้างพื้นที่ชีวิต

- วิเคราะห์โครงสร้างทรัพยากร
 ทุนครัวเรือน และ วิเคราะห์
 รายรับ-จ่ายครัวเรือนเป้าหมาย

**ระยะที่ ๒ เรียนรู้ปัจจุบัน โดยกลุ่มไปศึกษาดูงานผลิตภัณฑ์
 เลือกกบบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี**

ครัวเรือนเป้าหมาย
 จำนวน ๑๐ คน ศึกษาดู
 งานที่ศูนย์ศิลป์
 ผลิตภัณฑ์เลือกกบ ตำบล
 บางสระแก้ว อำเภอ
 แหลมสิงห์
 จังหวัดจันทบุรี

สมาชิกร่วมกันระดมความคิดเห็น
ทำการวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่ม
โดย เทคนิคต้นไม้ปัญหา.....

ระยะที่ ๓ คาดหวังอนาคตผลิตภัณฑ์เลือกก

สมาชิกกลุ่มทอเสื่อ นางมณี ยากิจ กำลังเร่ง
ทอ (พิมพ์) ลวดลายใหม่ที่ปรับปรุงมาจากลายไทย
ได้แก่ ลายน้ำไหล

พัฒนาลวดลายเลือกก

ลวดลายน้ำไหล

วิทยากร นายสะอาด ร่วมจิตร กำลังสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนายหาญ พวงสุวรรณ
ภูมิปัญญาของกลุ่มทอเสื่อผู้สูงอายุ หมู่ที่ ๓ บ้านคลองสิบสาม

รูปแบบ
ผลิตภัณฑ์
ที่พัฒนาขึ้น
โดยการสนับสนุนของ...
มหาวิทยาลัย

ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

อัลบั้มรูปภาพ

รูปแบบผลิตภัณฑ์เลือกก

กล่องใส่ดินสอด ปากกา โทรศัพท์

ผลิตภัณฑ์เสือกก

กลุ่มผู้สูงอายุ หมู่ที่ ๓ บ้านคลองสิบสาม
ตำบลเขาสามสิบ อำเภอลำลูกกา
จังหวัดสระแก้ว

การสร้างตราผลิตภัณฑ์ชุมชน

ความสำเร็จของโครงการ ๑. ได้ลดรายเสือกกกลายเป็นน้ำไหลพัฒนามาจากกล้วยไทย ๒. ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้แก่ เสือกกพับ ชุดที่นอนเสือกกฟองน้ำ ชุดเสือกกบรรจุถุง กรอบรูป ที่รองชุดอาหาร ที่รองชุดกาแฟ อุปกรณ์ประดับโต๊ะทำงาน ฝาผนัง และ ๓. ตราผลิตภัณฑ์สินค้าเสือกก

ผลสำเร็จของโครงการทำให้ยอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสือกกเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน แนวทางต่อยอดในอนาคต ได้แก่ พัฒนาวัตถุดิบ (ต้นกก) จัดตั้งกองทุนพัฒนา จัดตั้งร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสือกก

กลุ่มเป้าหมายครัวเรือนมียอดจำหน่าย ในเดือนมิถุนายน -กรกฎาคม ๒๕๖๑ รวม ๔,๑๕๐ บาท ในช่วงเดียวกันปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เพิ่มขึ้นเป็น ๔,๘๖๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๑๓ ยังมียอดสั่งซื้อต่อเนื่อง

แผนงานเป้าหมายในอนาคต ได้แก่ เพิ่มพื้นที่ปลูกกก พัฒนาระบบราคา กองทุนหมุนเวียน จัดตั้งศูนย์รับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสือกก ต่อไป

“ผ้ามัดย้อม บ้านหนองโกวิทย์”

บ้านหนองโกวิทย์ หมู่ที่ 7
ตำบลเขาสามลือ
อำเภอเขาฉกรรจ์
จังหวัดสระแก้ว

โดย อาจารย์รังสรรค์ สีเขียว

หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
สระแก้ว

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและ
ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน บ้านหนองโกวิทย์
หมู่ 7 ตำบลเขาสามลือ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่ต้นกปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้มีความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

ผลสำรวจชุมชนและครัวเรือนเป้าหมาย บ้านหนองโกวิทย์ หมู่ 7 ตำบลเขาสามสิบ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ครัวเรือนเป้าหมายมีปัญหาการประกอบอาชีพจากปัญหาด้านสุขภาพ อันเกิดจากการนั่งทอผ้าเป็นระยะเวลานาน ๆ ติดต่อกัน ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพเช่น การกดทับกล้ามเนื้อ ปวดเมื่อยร่างกาย ปวดหลัง เป็นปัญหาสุขภาพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการทอผ้าที่ต้องใช้ระยะเวลาในการทอผ่านานขึ้น ทำให้ปริมาณผ้าที่ทอได้ลดลง ส่งผลกระทบต่อรายได้ลดลง ชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายมีความเห็นพ้องร่วมกันที่จะต้องจัดให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม เพื่อจำหน่ายและสร้างรายได้ อีกหนึ่งแนวทางเพื่อทดแทนรายได้ที่ลดลงจากการทอผ้า และส่งเสริมเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าของชุมชนอีกชนิดหนึ่งต่อไปในอนาคต

เพื่อเป็นการแก้ไขและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่าเสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ที่จะส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้น

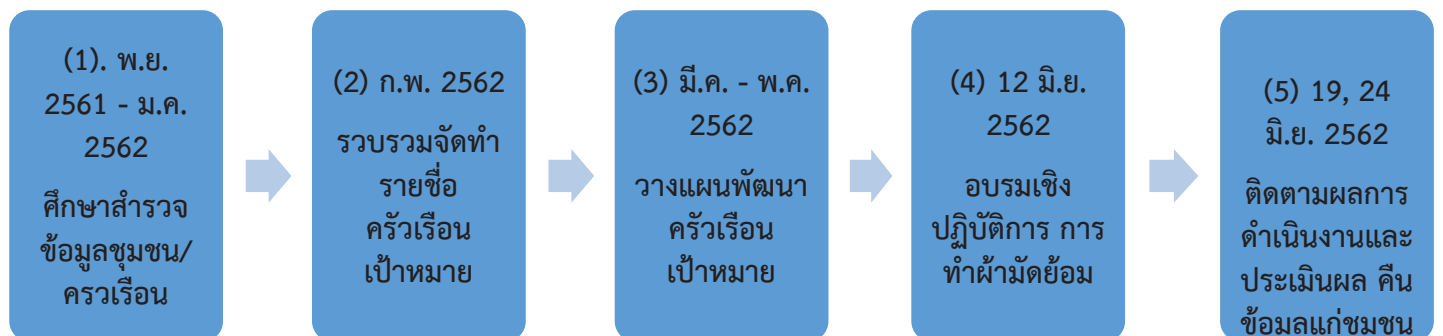
กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกครัวเรือนเป้าหมาย บ้านหนองโกวิทย์ หมู่ 7 ตำบลเขาสามสิบ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 5 คน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการทำผ้ามัดย้อมให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2) เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- 3) เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

การดำเนินโครงการ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลชุมชน/ครัวเรือนเป้าหมาย

บริบทชุมชน

- มีการทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง การทำไร่ข้าวโพด การปลูกไม้ยูคา
- ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
- ครัวเรือนเป้าหมายมีรายได้จากการทอผ้าขาวม้าเฉลี่ย 333 - 417 บาทต่อเดือน

สภาพปัญหา

- ครัวเรือนเป้าหมายมีปัญหาด้านสุขภาพ จากการมีอายุเพิ่มขึ้นและการกตบหนือ ปวดเมื่อยร่างกาย จากการนั่งทอผ้ามานาน ๆ

ความต้องการ

- การสร้างรายได้เพิ่มโดยการทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญา

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมจัดทำรายชื่อครัวเรือนเป้าหมาย

- จัดทำข้อมูลครัวเรือนเป้าหมาย
- สอบถามความพร้อมและความตั้งใจ
- สอบถามความต้องการ รูปแบบกิจกรรมการพัฒนา
- ชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินโครงการเพื่อความเข้าใจ

ขั้นตอนที่ 3 วางแผนพัฒนาครัวเรือนเป้าหมาย

- วางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้นำชุมชนและครัวเรือนเป้าหมาย เพื่อกำหนดแผนและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม
- หารือกำหนดสถานที่ วันและเวลาในการดำเนินกิจกรรม รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 อบรมเชิงปฏิบัติการ การทำผ้ามัดย้อม

อบรมให้ความรู้และฝึกทักษะเกี่ยวกับหลักการทำผ้ามัดย้อม ขั้นตอนการทำผ้ามัดย้อม ขั้นตอนการสร้างลายผ้ามัดย้อม การเตรียมการย้อมสี การเลือกวัสดุธรรมชาติจากพืชท้องถิ่นมาเป็นวัสดุให้สีธรรมชาติ ขั้นตอนการย้อมสี สามารถลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง วิเคราะห์ผลงานจากการลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง วิเคราะห์และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นรวมถึงเสนอแนวคิดในการพัฒนาการทำผ้ามัดย้อมในอนาคต

ขั้นตอนที่ 5 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน คั้นข้อมูลแก่ชุมชน

- พบผู้นำชุมชน เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน
- พบครัวเรือนเป้าหมาย และผู้ร่วมกิจกรรม เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน สอบถามปัญหา อุปสรรค และแนวทางในอนาคต

สรุปผลการดำเนินโครงการ

ครัวเรือนเป้าหมายได้รับการพัฒนามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลดและบรรเทาปัญหาสุขภาพจากการทอผ้าขาวม้าที่ต้องปฏิบัติในท่าทางเดิมเป็นเวลานาน ครัวเรือนเป้าหมายได้รับการเสริมสร้างความรู้และเพิ่มทักษะเกี่ยวกับหลักการทอผ้ามัดย้อม สามารถลงมือปฏิบัติ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงเสนอแนวคิดในการพัฒนาการทำผ้ามัดย้อมในอนาคต ช่วยให้ชุมชนสามารถต่อยอดทักษะ ความรู้ ความสามารถจากภูมิปัญญา และช่วยให้ครัวเรือนเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยปกติที่มีรายได้จากการทอผ้าขาวม้าประมาณ 333 - 417 บาทต่อเดือน โดยผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมมีต้นทุนการผลิตประมาณ 60 บาทต่อตัว สามารถจำหน่ายได้ในราคา 179 - 250 บาทต่อตัว คิดกำไรเป็นรายได้ของครัวเรือนเป้าหมายเพิ่มขึ้น 100 - 190 บาทต่อตัว หรือมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 25

ปัจจัยที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จคือ ผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญและมีความตั้งใจในการส่งเสริมและพัฒนา ความเข้มแข็งของชุมชนและตอบรับการส่งเสริมพัฒนาจากภาครัฐ พร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เข้าใจและมีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และครัวเรือนเป้าหมายมีความพร้อมด้านทักษะความรู้และภูมิปัญญา และความตั้งใจในการทำผ้ามัดย้อมเพื่อเป็นการสร้างรายได้เสริม

แนวทางต่อยอดโครงการในอนาคต

ที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1	การพัฒนาเทคนิคการมัดย้อม	1. เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือการทำผ้ามัดย้อม	1. มีทักษะการทำผ้ามัดย้อมที่เพิ่มขึ้น
2	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม 2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	1. มีความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม 2. ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมได้รับการพัฒนา
3	การพัฒนาการตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการทำการตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	1. ได้รับความรู้ในการทำการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม
4	การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม 2. เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม	1. ได้รับความรู้ในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ 2. ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
5	การปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ เพื่อบริโภคและจำหน่าย	1. เพื่อส่งเสริมการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ในการบริโภคและจำหน่าย	1. มีผักในการบริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้

กระเป๋าสาน

ผ้าทอสานลาย

โดย อาจารย์นพพล จันทรกระจ่างแจ้ง
และทีมคณาจารย์ คณะครุศาสตร์

รายงานผลการศึกษาโครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อ
แก้ไขปัญหาคความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต
ของประชาชนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
บ้านพรสวรรค์ หมู่ 8 ตำบลเขาฉกรรจ์ อำเภอ
เขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

VRU | คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่มาของโครงการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นมหาวิทยาลัยที่ พระราชาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการพัฒนา คุณภาพบัณฑิตสู่นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ผลสำรวจชุมชนและครัวเรือน เป้าหมายพื้นที่บ้านพรสวรรค์ หมู่ 8 ตำบลเขาฉกรรจ์ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัด สระแก้ว พบว่ามีปัญหาที่สำคัญปัญหาการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และการ ประชาสัมพันธ์ เนื่องจากชาวบ้านมีการรวมกลุ่มจัดทำผลิตภัณฑ์กระเป๋าและ ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากผ้าทอ เช่น กระเป๋า เสื้อ หมอน เป็นต้น ซึ่งรวมกลุ่มในนาม “กลุ่มสตรีบ้านพรสวรรค์”

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการและร่วมกันดำเนินโครงการ โดยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ คณะครุศาสตร์ และบุคลากรในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้า กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู ร่วมพูดคุยกับกลุ่มอาชีพ เกษตรกรรมและกลุ่มสตรีบ้านพรสวรรค์
2. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการพัฒนา ต่อยอด และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่น เช่น ผลิตภัณฑ์กระเป๋าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากผ้าทอ ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
3. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อสร้าง กิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยใช้จุดแข็งของหมู่บ้าน ที่เป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาและต่อยอด ให้มั่นคง และยั่งยืน ให้แก่ กลุ่มเป้าหมาย
4. เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มเกษตรกรรมและกลุ่มสตรีบ้านพรสวรรค์ จำนวน 30 คน คิดเป็น 17 ครัวเรือน
5. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมและกลุ่มสตรีบ้านพรสวรรค์ ร้อยละ 5 ของรายได้ครัวเรือนต่อปี
6. เพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการและร่วมกันหาแนวทางพัฒนาส่งเสริมให้ ยั่งยืนต่อไป

กลุ่มเป้าหมายและผู้เข้าร่วม โครงการ

กลุ่มเป้าหมาย รวม 36 คน แบ่งเป็นรายละเอียด
ดังนี้

1. กลุ่มอาชีพเกษตรกรกรรมและกลุ่มสตรีบ้านพรสวรรค์
จำนวน 30 คน
2. คณาจารย์คณะครุศาสตร์ จำนวน 5 คน
3. เจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์ จำนวน 1 คน

พื้นที่ ชุมชนบ้านพรสวรรค์ หมู่ 8 ตำบลเขาฉกรรจ์
อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

การดำเนินโครงการ

1. กิจกรรมต้นน้ำ

ผลการดำเนินงาน

- ได้สำรวจปัญหาและความต้องการของพื้นที่
- ได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของพื้นที่
- ได้จัดทำฐานข้อมูลชุมชน บ้านพรสวรรค์ หมู่ 8
ตำบลเขาฉกรรจ์ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

2. กิจกรรมกลางน้ำ

ผลการดำเนินงาน

1. ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพ จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ (กระเป๋าผ้าทอสานลาย) และการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
2. ผู้เข้าร่วมได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น จำนวน 2 กลุ่มอาชีพ

3. กิจกรรมปลายน้ำ

ผลการดำเนินงาน

1. ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการปรับปรุง พัฒนา และต่อยอด จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ (กระเป๋าผ้าทอสานลาย) และการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
2. ผู้เข้าร่วมได้รับแนวทางการปรับปรุง พัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น จำนวน 2 กลุ่มอาชีพ

สรุปผลการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

จากการสำรวจพบว่า **ส่วนใหญ่ชาวบ้านมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นรายได้ต่อปี 60,000 บาทต่อครัวเรือน** ผลจากการดำเนินโครงการในครั้งนี้ทำให้ชาวบ้านมีรายได้ประมาณการเพิ่มขึ้น **จากการประมาณการกำไรจากขายกระเป๋าประมาณ 97,500 บาทต่อปี** ซึ่งทางกลุ่มสตรีบ้านพรสวรรค์จะนำกำไรมาแบ่งกันในกลุ่มสมาชิก จำนวน 17 ครัวเรือน **โดยแต่ละครัวเรือนจะมีรายได้เพิ่มขึ้น 3,250 บาทต่อปี ซึ่งรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 5.42 ต่อปี** ที่ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากผลการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์

แนวทางการต่อยอดเพื่อการแก้ไขปัญหาโครงการ

1. การต่อยอดองค์ความรู้ในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์
  - 1) เรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ 2) เรื่องการจับคู่สี
2. การต่อยอดองค์ความรู้ในเรื่องการตลาด
3. สานต่อแนวทางการจดลิขสิทธิ์ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าทอสานลาย
4. การต่อยอดองค์ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

หมู่ที่ 7 บ้านคลองน้ำเขียว ตำบลท่าแยก
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

เป้าหมาย

จำนวน 5 ครัวเรือน

เพิ่มรายได้
ให้กับคนในชุมชน

สร้างอาชีพเสริม
ให้กับคนในชุมชน

เกิดการทำงาน
เป็นร่วมกัน
ของคนในชุมชน

เกิดองค์ความรู้
ในการทำ
ไม้กวาดดอกหญ้า

คนในชุมชน
ได้ใช้เวลาว่างให้
เกิดประโยชน์

โครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติ
เพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชน
ท้องถิ่นเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่น
สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้า
หมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหาร
จัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุล และมี
ความเหมาะสมสามารถดำรงชีวิตตาม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อาจารย์ปณณานันท์ พันธุ์แก่น
ผู้รับผิดชอบโครงการ

โครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

หมู่ที่ 7 บ้านคลองน้ำเขียว ตำบลท่าแยก
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ขั้นตอน
ดำเนินงาน

01

การลงสำรวจ
ข้อมูลพื้นฐาน
ของชุมชน

02

เวทีระดม
ความคิดของ
คนในชุมชน

03

จัดทำแผนในการ
รวมกลุ่มเพื่อทำ
ไม้กวาดดอกหญ้า

04

กิจกรรม
ศึกษาดูงาน

05

ฝึกอบรมเชิง
ปฏิบัติการทำ
ไม้กวาดดอกหญ้า

06

ตรวจเยี่ยม
ติดตาม และ
ประเมินผล
การดำเนินงาน

ผลสำเร็จของโครงการ

- มีการจัดตั้งกลุ่ม (อย่างไม่เป็นทางการ)
- รายได้เฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายเดิม 5,000 บาทต่อครัวเรือน รายได้เพิ่มขึ้น 1 เปอร์เซ็นต์
- เกิดความรู้ทักษะด้านการทำไม้กวาด

แนวทางต่อยอด

- จัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการ
- จัดหาช่องทางการตลาด
- สร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อลดปัญหาทางสุขภาพที่เกิดจากการทำไม้กวาด

หมู่ที่ 7 บ้านคลองน้ำเขียว ตำบลท่าแขก
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ไม้กวาดดอกหญ้า
แบบหางปลา

ขั้นตอน

01

แชม

02

เชือกฟาง

03

เชือกไนล่อน

04

ไม้ไผ่รวก

01

ใช้เชือกไนล่อนพันให้แน่น
ที่ความยาวโดยความยาว
ประมาณ 1 นิ้วของแชม
จากนั้นใช้เข็มในการร้อย
เชือกเพื่อใช้มัด

02

ถักไม้กวาดโดยใช้เชือกฟาง
นำไปตอกใส่ด้าม และตักตะปู
1 ดอกเพื่อยึดด้ามและดอก
หญ้า บริเวณที่พันเชือกไนล่อน

หมู่ที่ 7 บ้านคลองน้ำเขียว ตำบลท่าแยก
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ไม้กวาดดอกหญ้า
แบบ 4 เส้น

ขั้นตอน

01

ไม้ไผ่รวก

02

เชือกไนล่อน

03

shield coats No.3

04

แชม

01

ไม่ต้องขึ้นรูปด้วยเชือกไนล่อน
เหมือนไม้กวาดหางปลา
แต่จะใช้การถักด้วยเชือก
ไนล่อนและยึดติดกับ
ด้ามไม้กวาดทันที

02

น่านาย shield coats No3
ผสมกับน้ำและทาบริเวณ
ที่ถักเชือกไนล่อนเพื่อ
เพิ่มการยึดติดกัน
ไม่ให้ดอกแชมร่วงออกมา

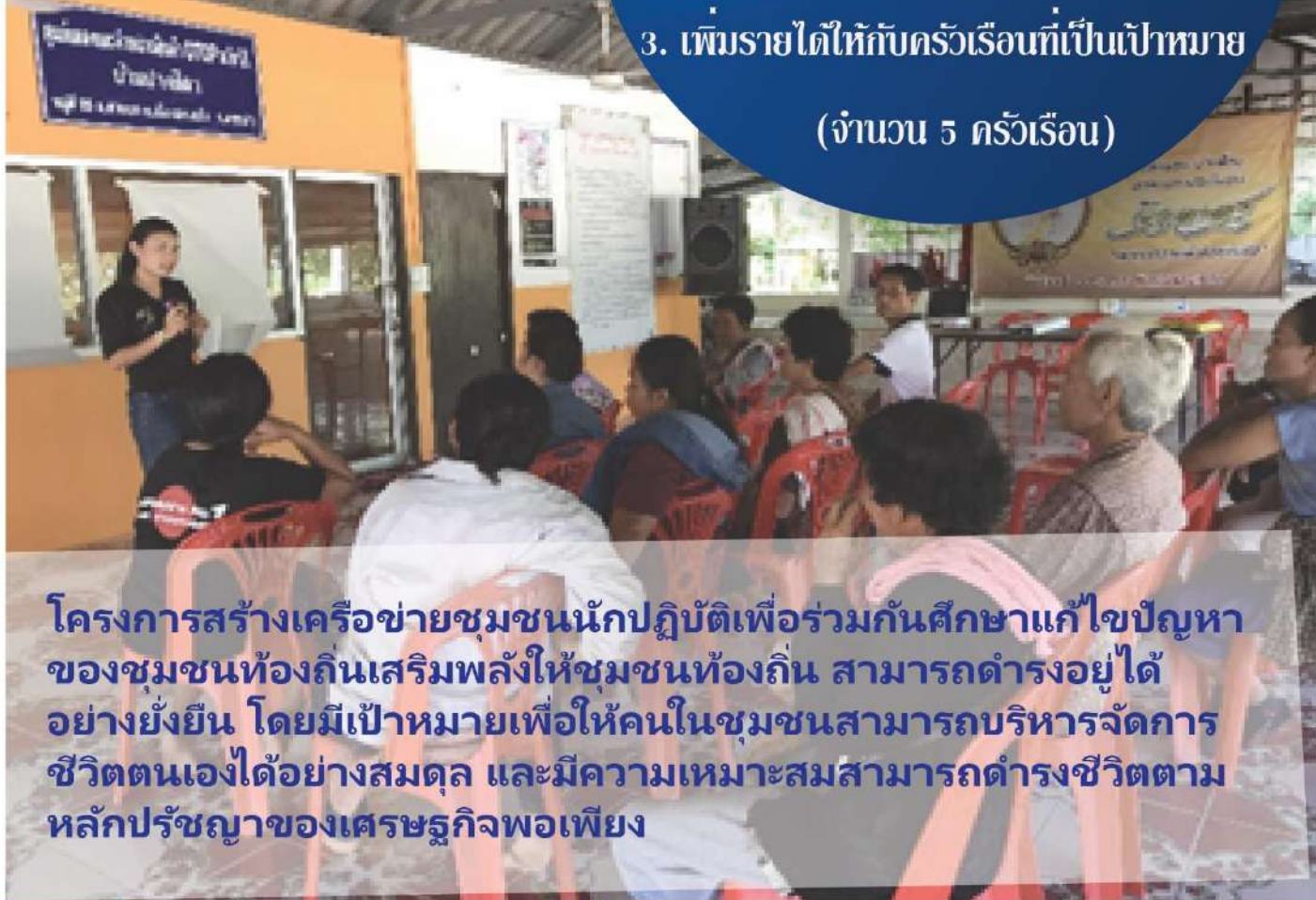

โครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ปัญหาความ ยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

หมู่ที่ 15 บ้านปางสีดา ตำบลท่าแขก
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

วัตถุประสงค์

1. เสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการเลี้ยงกบ
  2. พัฒนาอาชีพให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
  3. เพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- (จำนวน 5 ครัวเรือน)

โครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุล และมีความเหมาะสมสามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อาจารย์เพ็ญศรี ชิตบุตร
ผู้รับผิดชอบโครงการ

โครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ปัญหาความ ยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

หมู่ที่ 15 บ้านปางสีดา ตำบลท่าแขก
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ขั้นตอนดำเนินงาน

ผลสำเร็จของโครงการ

- มีการรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อบริหารจัดการเลี้ยงกบในชุมชน
- เกิดองค์ความรู้เรื่องการเลี้ยงกบ ในกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการ

หมู่ที่ 15 บ้านปางสีดา ตำบลท่าแยก

อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

วัตถุประสงค์

การเตรียมบ่อเลี้ยงกบ

วิธีการเตรียมบ่อเลี้ยงกบแบบ“บ่อดิน”

โดยเลือกพื้นที่ในบริเวณที่มีความกว้างพอสำหรับเลี้ยงกบ โดยใช้พื้นที่ 4x4 เมตร ปล่อยเลี้ยงกบได้ไม่เกิน 1,000 ตัว นำขอบขุดปรับพื้นที่ให้มีแอ่งน้ำตรงกลางหรือบริเวณไหนก็ได้ นำผักตบชวา พื้นน้ำใส่ลงไปด้วย เพื่อให้มีแหล่งน้ำให้กบ เป็นที่อยู่อาศัยและหลบภัยได้ นำปูนขาวโรยให้ทั่ว และนำผ้าปูรอง พื้นปูนบนพื้นดินอีกชั้นหนึ่ง เพื่อให้สามารถกักเก็บน้ำได้ ใช้ไม้ตอกเสาสี่มุม หลังจากนั้นนำตาข่ายดักสัตว์มาล้อมรอบบ่อ ป้องกันสัตว์เข้าไปทำร้ายกบที่อยู่ในบ่อ และปล่อยน้ำเข้า ในบ่อให้ท่วมทั่วทั้งผ้าปูรองพื้นและให้น้ำขังอยู่ในบ่อประมาณ 1 อาทิตย์ เพื่อให้สารที่เคลือบผ้าปูรองพื้นระเหยออกไปก่อน จึงสามารถนำกบมาปล่อยเลี้ยงในบ่อได้ และขั้นตอนสุดท้าย นำตาข่ายกรองแสงกางด้านบนเพื่อป้องกันแสงแดดที่ร้อนเกินไปและป้องกันนกเข้าไปทำร้ายและเข้าไปกินลูกกบในบ่อ

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

- ดำเนินการรวมกลุ่มผู้ที่มีความสนใจในการเลี้ยงกบให้เกิดเป็นรูปธรรม
- วางกติการกลุ่มและกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกให้ชัดเจน
- ให้สมาชิกนำกบไปเลี้ยงเองภายในครัวเรือน เพื่อให้สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง

โครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ปัญหาความ ยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

หมู่ที่ 15 บ้านปางสีดา ตำบลท่าแขก

อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

การเลี้ยงและดูแล

ซึ่งการเลี้ยงตั้งแต่ฟักเป็นตัวและผ่านระยะการเป็นลูกอ๊อด ผู้เลี้ยงจะต้องให้ความใส่ใจเป็นพิเศษ เมื่อไขกบฟักออกเป็นตัวแล้ว ช่วงระยะ 2 วันแรก ยังไม่ต้องให้อาหาร เพราะยังใช้ไข่แดง (yolk sac) ที่ติดมาเลี้ยงตัวเองอยู่ หลังจากนั้นจึงเริ่มให้อาหารเช่น ไรแดง ไข่ตุ๋น อาหารเม็ด ตามลำดับ การเปลี่ยนถ่ายน้ำ เมื่อลูกอ๊อดฟักออกเป็นตัวจะต้องเพิ่มระดับน้ำในบ่อ ขึ้นเรื่อยๆ จนอยู่ที่ระดับความลึก 30 เซนติเมตร ลูกอ๊อดอายุครบ 4 วัน จะต้องทำการย้ายบ่อครั้งที่ 1 และระดับน้ำที่ใช้เลี้ยงควรอยู่ที่ระดับ 30 เซนติเมตร และต้องเปลี่ยนถ่ายน้ำทุกวัน ๆ ละ ประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ และทุกๆ 3-4 วัน ทำการย้ายบ่อพร้อมกับคัดขาดลูกอ๊อด เมื่อลูกอ๊อดเริ่มเข้าระยะที่ขาหน้า เริ่มออกต้องลดระดับน้ำลงมาให้อยู่ที่ประมาณ 5-10 เซนติเมตร และจะต้องใส่วัสดุที่ใช้สำหรับเกาะอาศัยลงไปในบ่อ เช่น ทางมะพร้าว แผ่นโฟม เป็นต้น

ปัญหาอุปสรรค ก่อการดำเนินโครงการ

- รายได้ที่เพิ่มขึ้น 0 เปอร์เซ็นต์

เนื่องจากประสบปัญหาภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม) ทำให้กบที่ทางกลุ่มเลี้ยงไว้หายไปกับกระแสน้ำ จึงทำให้ไม่สามารถวัดรายได้ที่เพิ่มขึ้นได้

น้ำพริกไข่แดงสมุนไพรมะเขือ น้ำพริกปลาร้าสมุนไพรมะเขือ น้ำพริกข่าปลาแห้ง

บ้านคลองหมากน็ด หมู่ที่ ๑๑ ตำบลบ้านแก้ง
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ชุมชนบ้านคลองหมากน็ดเป็นชุมชนมีการทำ
การเกษตรและการทำสวนไร่นาเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาที่
เกิดตามจากการทำเกษตรนั้นคือราคาผลผลิตที่ตกต่ำ จึงได้
มีการสนับสนุนการแปรรูปอาหารจากผลผลิตทาง
การเกษตรเป็นหลักเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการ
เกษตร นอกจากนี้อาชีพที่เป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน
คลองหมากน็ดคือการจักสานไม้ไผ่เป็นเชิงปลาหู แต่
เนื่องจากการสานเชิงปลาหูนั้นมีรายได้ที่น้อยจึงได้
ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าให้เป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่
หลากหลายจากไม้ไผ่

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและมี
ทักษะด้านวิชาการ กระบวนการแปรรูปผลผลิตทางการ
เกษตรและนำไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือนและชุมชน
ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
2. เพื่อลดปัญหาด้านต้นทุนและพัฒนา
อาชีพให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
3. เพื่อเพิ่มรายได้ ต่อยอดพัฒนาและขยาย
เครือข่ายกลุ่มอาชีพให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็น
เป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย

ในพื้นที่ชุมชนหมู่ที่ ๑๑ บ้านคลองหมากนัด ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำนวน ๒๒ คน (อาจารย์ ๒ คน และประชาชน ๒๐ คน)

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

มีนาคม ถึง มิถุนายน ๒๕๖๒

การดำเนินโครงการ

แบ่งได้เป็น ๑๐ ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ประชุมแจ้งรายละเอียดการร่วมโครงการ และสร้างแรงบันดาลใจ, ความมุ่งมั่นแก่ครัวเรือน

ขั้นตอนที่ ๒ การจัดฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือน แก่ครัวเรือนที่ร่วมโครงการฯ

ขั้นตอนที่ ๓ จัดทำแผนดำเนินงานและข้อตกลง ร่วมในการทำโครงการระหว่างคณะกรรมการ ชุมชน คณาจารย์และครัวเรือนเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ ๔ ศึกษาดูงาน จักสานไม้ไผ่หุ้มเซรามิก ๔๒ ม.๑๓ ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัด สระแก้ว เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ ครัวเรือนที่ร่วมโครงการฯ

ขั้นตอนที่ ๕ ประสานงานจัดหาพื้นที่ สถานที่ ดำเนินการ จัดหา รวบรวมวัตถุดิบ อุปกรณ์สำหรับ การอบรม

ขั้นตอนที่ ๖ อบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมและเรียนรู้
มาตรฐานคุณภาพอาหารที่ถูกสุขลักษณะตรงตาม
สาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว

ขั้นตอนที่ ๙ ประชุมและติดตาม สอบถามปัญหาของ
โครงการและสรุปประเมินผลผลการดำเนินงาน ประชุม
ติดตามสอบถามปัญหาและแก้ไขปัญหา ประชุมสรุปผล
โครงการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ ๗ การอบรมเชิงปฏิบัติการการแปรรูป
อาหาร ได้แก่ น้ำพริก, น้ำสมุนไพรร และกล้วยตาก
และ DIY แข่งปลาทุ

ขั้นตอนที่ ๑๐ ประชุมและติดตาม สอบถามปัญหา
ของโครงการและสรุปประเมินผลผลการดำเนินงาน
หลังเสร็จสิ้นโครงการ

ขั้นตอนที่ ๘ สนับสนุน ช่วยเหลือออกแบบบรรจุ
ภัณฑ์พร้อมโลโก้ ตราสัญลักษณ์บ้านคลองหมากนืด

การลงพื้นที่ติดตามเป็นระยะเพื่อศึกษาข้อมูล
และปัญหาเพิ่มเติมจากการผลิตและการสร้างแนว
ทางการจำหน่ายสินค้า

ผลิตภัณฑ์จากพืช
นางสาวสมพร สีตาศุข
บ้านคลองหมากนืด อ.เมืองสระแก้ว
โทร. 093-831-1748
ข้อมูลรายละเอียดผลิตภัณฑ์คลิก QR

น้ำพริกขิงแดงสมุนไพร

ส่วนประกอบหลัก
โดยปริมาณ
ไข่ต้ม..... ๖๐ กรัม
หมูสับ..... ๘ กรัม
หมูยอ..... ๗ กรัม
หมูทอด..... ๕ กรัม
ข้าวต้ม..... ๓ กรัม
แตงกวา..... ๕ กรัม
พริกขิง..... ๑ กรัม
กุ้งสด..... ๑๐๐ กรัม
ชีส..... ๑ กรัม
รวม..... ๑๖๖ กรัม

ผลจากการส่งเสริมรายได้พบว่า

รายได้เฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายก่อนเข้าร่วมโครงการฯ มีรายได้ ๓,๓๔๐ บาท หลังจากเข้าร่วมโครงการฯ พบรายได้เฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้นเป็น ๗,๖๗๕ บาท โดยรายได้เฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๔๓

แนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำมันทิ้ง

จากการลงพื้นที่ติดตามผลของโครงการฯ ในระยะแรกพบว่ายังมีอีกหนึ่งปัญหาที่น่าจะได้รับการแก้ไขนั่นน้ำมันที่ใช้ในครัวเรือนมีปริมาณที่มากจากการประกอบอาหารในครัวเรือนหรือจากการค้าขาย ส่งผลให้มีขยะน้ำมันมาก ประกอบกับภายในชุมชนทำการเกษตรโดยเครื่องยนต์ลูกสูบเดี่ยวเกือบทั้งหมดบ้านจึงได้คิดโครงการในอนาคตคือโครงการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลใช้ในชุมชน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนจากการซื้อน้ำมันใช้ในการทำการเกษตร

“เราพร้อมที่จะเรียนรู้และอยู่เคียงข้างชุมชนเสมอ อาจารย์นักพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ”

แนวทางการต่อยอดโครงการฯ จากระยะที่ ๑

การต่อยอดจากโครงการฯ เดิม เนื่องจากพบปัญหาการใช้ระยะเวลาการลดความชื้นในวัตถุดิบในขั้นตอนการเตรียมของการทำงานน้ำพริก ใช้ระยะเวลานาน ส่งผลให้สินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด และการสร้างกลุ่มน้ำพริกเพื่อให้มีกำลังการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการ

ขอขอบพระคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ประชาชนบ้านคลองหมากน็ด หมู่ที่ ๑๑
ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลอง
หมากน็ด

ผู้รับผิดชอบ : อาจารย์เทอดเกียรติ แก้วพวง
(อาจารย์นักพัฒนาท้องถิ่น)

“เกษตรอินทรีย์ วิถีชุมชน คนคลองอาราง”

“หมู่บ้านคนดี วิถีออมหอม ป่าพร้อมอนุรักษ์ พืชผักธรรมชาติ ร่วมสร้างบ้านน่าอยู่
ฟื้นฟูประเพณี สุขภาพดีล้ำ คำพ่อต้องพอเพียง”

บ้านคลองอาราง ถือเป็นชุมชนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว โดยคำว่า“อาราง” เป็นภาษาถิ่นไทย-อีสาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าที่มาของชุมชนนั้นมาจากการอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์โดยการสอบถามจากคนในชุมชนพบว่าแต่เดิมนั้นบ้านคลองอารางเป็นส่วนหนึ่งของบ้านแสงจันทร์ มีการตั้งรกรากถิ่นฐานครั้งแรกประมาณช่วง พ.ศ.2480 โดยมีคุณพ่อสังข์ เป็นครอบครัวแรกที่เดินทางมายังพื้นที่แห่งนี้ ด้วยพื้นที่ดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์เป็นที่ราบเชิงเขา (ชาวบ้านเรียกว่าเขาไม้ป่อง) มีคลองน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปีและมีลักษณะเด่นคือมีต้นอาราง (ต้นนนทรี) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึงตัดสินใจเลือกพื้นที่นี้เพื่อลงหลักปักฐานประกอบสัมมาชีพและตั้งหมู่บ้านว่า “คลองอาราง”

ภายใต้โครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความ เข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

“เราก็เอาสภาพปัญหามาคุยกันกับชาวบ้าน แล้วก็ถามว่า
เราจะอยู่กันแบบนี้
ถ้าไม่...เราก็ต้องมาช่วยกันแก้ไข”

พัฒนา พรหมเผ่า

จากการสำรวจข้อมูลทั้งจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์กลุ่ม
ผู้นำชุมชน พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้น้อย เมื่อนำมาเทียบกับ
รายจ่ายที่เกิดขึ้นก็อาจจะสรุปได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ยากจน และมีความต้องการที่จะเพิ่มช่องทางของรายรับให้มากขึ้น
แต่ด้วยคนในชุมชนส่วนหนึ่งจะต้องออกเดินทางไปทำงานภายนอกชุมชน ส่วนคนที่เหลืออยู่ก็เป็นกลุ่มวัยกลางคน
บางส่วนที่มีอาชีพด้านเกษตรกรรม และกลุ่มผู้สูงอายุ

จากศักยภาพและความพร้อมของชุมชนที่เกิดจากกระบวนการวิเคราะห์ ผู้รับผิดชอบโครงการได้ร่วม
วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาโดยอาศัยจุดแข็งสำคัญคือ การมีผู้นำชุมชนที่มีความรู้และเข้มแข็ง
การบริหารงานด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม การมีอาชีพดั้งเดิมคือการทำเกษตร การมีพื้นที่สาธารณะประโยชน์
ที่จัดสรรสำหรับคนในชุมชนซึ่งติดต่อกับแหล่งน้ำของชุมชน และด้วยเหตุนี้จึงมีการกำหนดเป้าหมายคือ
“การพัฒนาด้านการเกษตร” โดยได้กำหนดครีวเรือนเป้าหมายโดยอาศัยความพร้อมและความสมัครใจใน
การเข้าร่วม โครงการ เนื่องจากจะต้องผ่านกิจกรรมกระบวนการต่างๆที่จะจัดขึ้น ซึ่งหากเลือกครีวเรือนที่
ยากจนแต่ไม่สามารถ เข้าร่วมโครงการได้อย่างเต็มที่ก็จะส่งผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพของโครงการฯ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

โครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบท หมู่ที่ 16 บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว มีเป้าหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ ด้านมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเพื่อพัฒนาและยกระดับกลุ่มอาชีพเกษตรอินทรีย์รวมถึง เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนเป้าหมายด้วย ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และดำเนินการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ สามารถสรุปผลการศึกษาระเบิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในพื้นที่ (Action Learning) ได้ดังนี้

มิติด้านองค์ความรู้มาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ และการขับเคลื่อนกลุ่มสมาชิก

การดำเนินการของโครงการได้เริ่มจากการเตรียมองค์ความรู้ด้านต่างๆที่สำคัญ โดยเริ่มจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ เติมทักษะ ความรู้ หลักสูตรการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สำหรับกลุ่มอาชีพกลุ่มเกษตรกร และการขับเคลื่อนกลุ่มอาชีพชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดสระแก้ว และสำนักงานพัฒนาชุมชน ในการเป็นวิทยากรในครั้งนี้ โดยมีหัวข้อสำคัญประกอบไปด้วย ความสำคัญ

ของเกษตรอินทรีย์ ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เทคโนโลยีการผลิตและปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ การจดบันทึกข้อมูลเกษตรกร และการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ระบบควบคุมภายในแบบกลุ่ม การผลิตสารชีวภัณฑ์ที่ใช้ในเกษตรอินทรีย์ บทเรียนรู้ความสำเร็จของการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ในชุมชนต้นแบบ บ้านเขามะกา ตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว แนวคิดและประโยชน์ของกลุ่มอาชีพชุมชน กระบวนการและขั้นตอนการขับเคลื่อนกลุ่มอาชีพการวิเคราะห์กลุ่มอาชีพ และการกำหนดแนวทางการพัฒนา ระเบียบ ข้อบังคับเพื่อการขับเคลื่อนกลุ่มอาชีพ การบริหารจัดการที่ดี และมีมาตรฐานของกลุ่มอาชีพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

มิติด้านการเพิ่มขึ้นของรายได้

เนื่องจากการดำเนินโครงการพันธกิจสัมพันธ์ แก้ปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบท หมู่ที่ 16 บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการเพาะปลูก จึงจะต้องอาศัยระยะเวลาในการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งในช่วงของการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการไม่สามารถประเมินการเพิ่มขึ้นของรายได้ของกลุ่มเป้าหมายได้

ทั้งนี้ จากการดำเนินโครงการร่วมกับภาคีเครือข่ายอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอาชีพเกษตรกรอินทรีย์บ้านเขามะกา ตำบลศาลาลำดวน ได้ตอบรับการเป็นพี่เลี้ยงของกลุ่มฯบ้านคลองอาราง และยินดีจะรับสินค้าทั้งหมดของกลุ่มเพื่อนำไปจำหน่ายต่อ โดยผ่านการตรวจรับรองจากกลุ่มฯเขามะกาไปพลางก่อน

ผู้เขียน : ฉัตรเกษม ดาศรี

VRU

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

“โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อ
แก้ไขปัญหาความยากจนและ
ยกระดับคุณภาพชีวิต”

เห็ด

นางฟ้า

บ้านโนนสูง หมู่ 2

ตำบลโนนหมาก

มุน อําเภอโคกสูง

จังหวัดสระแก้ว

โดย อาจารย์ ดร.เจนจิรา นามิ

มรภ.วไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชาประสงคิให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกระดับมาตรฐานชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

ผลสำรวจชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายในพื้นที่บ้านโนนสูง หมู่ที่ 2 ตำบลโนนหมากมูน อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มีรายได้หลักจากการเกษตร ซึ่งปัญหาหลักคือขาดแคลนน้ำในการทำเกษตร ชาวบ้านจึงมีการหารายได้เสริมจากการเพาะเห็ดที่ชาวบ้านพอมีพื้นฐานอยู่แล้ว แต่ขาดความสนับสนุนในด้านความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติที่ถูกต้อง จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลได้พบว่าชาวบ้านมีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น ให้ความร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเป็นอย่างดี ส่งผลให้ได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านดีเด่นของตำบลและได้งบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสูงในการเพาะเห็ดนางฟ้า โดยมีอาจารย์และผู้ใหญ่บ้านร่วมมือกันเสนอโครงการของบประมาณและในพื้นที่มีโรงสีชุมชนเก่า ซึ่งนำมาดัดแปลงเป็นโรงเพาะเห็ดของหมู่บ้าน

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านโนนสูง จำนวน 20 คน

รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเป้าหมาย วันละ 300 บาท / คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการเพาะเห็ดนางฟ้าและการแปรรูปเห็ดนางฟ้าให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
2. เพื่อพัฒนาอาชีพการเพาะเห็ดนางฟ้าและแปรรูปเห็ดนางฟ้าให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

อาจารย์ ดร.เจนจิรา นามิ

ผู้รับผิดชอบโครงการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ตรวจเยี่ยม ติดตามผล ประเมินผล
ผลการดำเนินงาน

อบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง
การเพาะเห็ดนางฟ้า

จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตัวอย่าง
ความสำเร็จจากผู้มีประสบการณ์

ประชุมกับชุมชนและ
ประสานงานจัดหาพื้นที่
สถานที่ดำเนินการ จัดหา
รวบรวมวัตถุดิบในการ
เพาะเห็ดนางฟ้า

ศึกษาบริบทของชุมชน/ตรวจเยี่ยม
ครัวเรือนสร้างแรงบันดาลใจ

อาจารย์ ดร.เจนจิรา นามิ

ผู้รับผิดชอบโครงการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว

ผลการดำเนินโครงการ ณ บ้านโนนสูง หมู่ที่ 2 ตำบลโนนหมากมุ่น จังหวัดสระแก้ว ผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 20 คน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- ❖ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนเป้าหมายที่เพิ่มขึ้น 1,200 บาท / คน

แนวปฏิบัติที่ดีจากโครงการ

Best practice

- ✓ เน้นกระบวนการสร้างองค์ความรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้ทรัพยากรและองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ในชุมชนเพิ่มเติมองค์ความรู้ตามหลักวิชาการในการพัฒนาอาชีพ
- ✓ กลุ่มเป้าหมายสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนบูรณาการเพื่อใช้ในการเสริมสร้างอาชีพ

แนวทางการต่อยอดโครงการ

- ✓ เพิ่มปริมาณผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการสินค้าในตลาด
- ✓ เพิ่มการผลิตชนิดเห็ดเพื่อความหลากหลายทางการตลาด

อาจารย์ ดร.เจนจิรา นามิ

ผู้รับผิดชอบโครงการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว

โครงการพันธกิจสัมพันธ์ แก้ปัญหาความยากจน และยกระดับชีวิตประชาชนในชนบท

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน บ้านโคกสามัคคี หมู่ที่ 6 ตำบลหนองม่วง อำเภอกอสุ่ง จังหวัดสระแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชอาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่ง สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดย มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่ นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกระดับคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และ ถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชน นักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

คนในชุมชนส่วนใหญ่ทำอาชีพ เกษตรกร และมีอาชีพเสริม คือ ทอเสื่อและเย็บผ้า คราวเรือนที่ร่วมกลุ่มกันทำผลิตภัณฑ์และคนในชุมชนมีความสนใจที่จะต่อยอดผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากเสื่อกก แต่ติดปัญหาด้านการออกแบบ เพราะส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงต้องการแนวคิดใหม่ๆ ด้านออกแบบ ให้มีผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย มีรูปแบบที่เป็นที่ต้องการ ซึ่งชุมชนมีต้นทุนเดิม

ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์ณัฐกานต์ พิสุทธิพิบูลวงศ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว

โครงการพันธกิจสัมพันธ์ แก้ปัญหาความยากจน และยกระดับชีวิตประชาชนในชนบท

เพื่อเป็นการแก้ไขและตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว ของชุมชนบ้านโคกสามัคคี จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครัวเรือนในกลุ่ม OTOP มีผลิตภัณฑ์จากเปลือกในรูปแบบที่แปลกใหม่ออกมาจำหน่ายและเป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้า สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความ เข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจากเดิมกลุ่ม OTOP มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 2,000 บาทต่อเดือน

โดยการลงพื้นที่ พูดคุย สอบถามปัญหาและความต้องการของคนในชุมชน และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เติมทักษะ ความรู้ทางอาชีพ

- หลักสูตร ฝึกอบรมทำบัญชีครัวเรือน
- หลักสูตร พัฒนารูปแบบกระเป๋าเปลือก

ประชุมกับชุมชนเพื่อจัดหาสถานที่ อุปกรณ์ วัสดุดิบที่ใช้ดำเนินการอบรมการทำกระเป๋าเปลือก

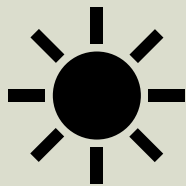

1

จัดหาวัสดุ (ต้นกก) ที่มีในชุมชน

2

นำต้นกกมาตากแดดให้แห้ง

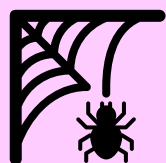

3

ย้อมสีต่างๆ ตามต้องการ

4

ทำการทอเสื่อผืนตามแบบลาย

5

ประกอบชิ้นส่วนกระเป๋าด้วยมือ

ผลสำเร็จของการดำเนินโครงการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องของการทำบัญชีครัวเรือนและการพัฒนารูปแบบกระเป๋าจากเสื่อกก ทำให้คนชุมชน

“เรียนรู้และเห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน เห็นต้นทุน กำไร และได้ผลิตภัณฑ์กระเป๋าที่มีรูปแบบทันสมัยเหมาะกับไลฟ์สไตล์ของคนในยุคปัจจุบัน”

ซึ่งจากเดิมกลุ่ม OTOP มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 2,000 บาทต่อเดือน ภายหลังจากดำเนินโครงการทำให้กลุ่ม OTOP มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณ 3,500 บาทต่อเดือน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75 จากการเพิ่มมูลค่าของสินค้า สร้างผลิตภัณฑ์ที่ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จัก ซึ่งการให้ความรู้เพิ่มเติม เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การผลิต การจำหน่าย และประชาสัมพันธ์สินค้า รวมไปถึงแนวคิดในการคิดค้นออกแบบเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่มีรูปแบบการใช้งานอื่นๆ ให้มีความน่าสนใจต่อไป

6

ความสำเร็จของชุมชน

โครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาก่อตั้งเพื่อแก้ไขปัญหาคือความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

การเริ่มต้นของการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกเกิดจากความต้องการของชุมชนที่ต้องการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ในด้านมาตรฐานการผลิต บรรจุภัณฑ์ และการประชาสัมพันธ์สินค้าในรูปแบบออนไลน์

กลุ่มผลิตน้ำพริกหมู่บ้านถาวรสามัคคีแต่เดิมนั้น มีการรวมกลุ่มและดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีทักษะพื้นฐานในการทำน้ำพริกที่ดี มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่พร้อม แต่กลุ่มยังมีมาตรฐานสูตรน้ำพริกที่ไม่แน่นอน และมีความต้องการยืดอายุในการเก็บรักษา การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และเพิ่มความน่าสนใจผลิตภัณฑ์ ดังนั้น ทาง มรภ.วไลยอลงกรณ์ จึงเข้าร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริก เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่ม

“ผลิตภัณฑ์น้ำพริก”
บ้านถาวรสามัคคี หมู่ 13 ตำบลหนองม่วง
อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

วัตถุประสงค์

- เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการทำน้ำพริกให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกให้กับกลุ่มอาชีพ
- เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย

- กลุ่มอาชีพทำน้ำพริก จำนวน 15 คน
- สมาชิกครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน 5 คน
- รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเป้าหมาย 6,000 บาท/เดือน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเป้าหมายเพิ่มขึ้น 1,000 บาท/เดือน
- คิดเป็นร้อยละ 16.6

การดำเนินโครงการ

● ตรวจสอบติดตาม
 ผล ประเมินผลการ
 ดำเนินงาน

● อบรมเชิงปฏิบัติการ
 เรื่องการพัฒนา
 ผลิตภัณฑ์น้ำพริก

● ศึกษาบริบทของ
 ชุมชน/ตรวจสอบ
 ครัวเรือนสร้างแรง
 บันดาลใจ

“ผลิตภัณฑ์น้ำพริก”
 บ้านถาวรสามัคคี หมู่ 13 ตำบลหนองม่วง
 อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

แนวปฏิบัติที่ดีจากโครงการ

Best practice

- เน้นกระบวนการสร้างองค์ความรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้ทรัพยากรและองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ในชุมชนเพิ่มเติมองค์ความรู้ตามหลักวิชาการในการพัฒนาอาชีพ
- กลุ่มเป้าหมายสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนบูรณาการเพื่อใช้ในการเสริมสร้างอาชีพ

แนวทางการต่อยอดโครงการ

- เพิ่มปริมาณผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการสินค้าในตลาด
- สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านอาหาร เพื่อยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์
- พักดันให้ผลิตภัณฑ์ผ่านการรับรองมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต
ของประชาชน หมู่ที่ 10 บ้านทับทิมสยาม 05 ตำบลคลองไถ่เถื่อน
อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

"การดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้พิการ" หมู่ที่ 10 บ้านทับทิมสยาม 05 ตำบลคลองไถ่เถื่อน อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

ชุมชนหมู่ 10 บ้านทับทิมสยาม 05 ตำบลคลองไถ่เถื่อน อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งในด้านอาชีพ ส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม มีการจัดตั้งกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปพืชสมุนไพรส่งขายให้โรงพยาบาลวังน้ำเย็น และโรงพยาบาลอภัยภูเบศร์ ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดให้เป็นหนึ่งในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปวัตวิถี มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การค้าชายแดน (จุดผ่อนปรนตลาดสินค้าเกษตร) มีความมั่นคงตามแนวชายแดน และอีกมุมหนึ่ง ชุมชนมีกลุ่มคนวัยชรา ผู้พิการ หรือผู้ป่วยติดเตียง ซึ่งกลุ่มคนกลุ่มนี้มีกิจวัตรประจำวันที่ยากลำบาก ควรได้รับการดูแลและยกระดับคุณภาพชีวิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงเล็งเห็นความสำคัญและเสนอการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยติดเตียงและผู้พิการ เพื่อลดปัญหาอื่นๆที่อาจตามมา เช่น การละทิ้งผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการ ให้สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้อย่างสะดวก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจกับชุมชน การยกระดับคุณภาพชีวิตการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้พิการ เพื่อลดปัญหาการละทิ้งผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการ ให้สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้อย่างสะดวก
2. เพื่อพัฒนาและปรับปรุงสถานที่สำหรับการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยลักษณะติดเตียง และผู้พิการทางการเคลื่อนไหว สำหรับเป็นต้นแบบของที่อยู่อาศัยและการดูแลผู้ป่วยอย่างยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ที่ได้รับการสำรวจจำนวนร้อยละ 100 ในบริเวณพื้นที่หมู่ที่ 10 ตำบลคลองไถ่ถ่อน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดสระแก้ว ได้แก่

- ผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 80 ปี จำนวน 1 คน
- ผู้ที่ได้รับการสำรวจในหมู่บ้านทั้งหมด จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้ป่วยติดเตียง จำนวน 3 คน (นอนรักษาอยู่ในโรงพยาบาล จำนวน 1 คน และ อาศัยอยู่กับครอบครัว 2 คน) ผู้ป่วยที่พิการทางการเคลื่อนไหวแบบพอช่วยเหลือตัวเองได้จำนวน 1 คน

การดำเนินงาน โครงการ

ลงพื้นที่แนะนำโครงการและศึกษาสำรวจชุมชน วิเคราะห์ชุมชน และเสนอการพัฒนาชุมชนเพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชน

ระยะที่ 1

ประชากรบ้านทับทิมสยาม 05 มีอาชีพเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกกล้วยไข่สำหรับการจำหน่ายไปยังประเทศจีน นอกจากนี้ปลูกพืชผัก ผลไม้ เช่น แตงกวา มะเขือ พริก ลำไย อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง หน่อไม้ฝรั่ง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรบ้านทับทิมสยาม 05 เช่น ไพล ขมิ้น ฟ้าทะเลลายโจร รางจืด

การดำเนินงาน โครงการ ระยะที่ 2

เนื่องด้วยอาชีพของคนในชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 100 มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นอาชีพเสริม คณะผู้ดำเนินโครงการจึงหันมามองปัญหาการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้พิการ และพัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนกลุ่มนี้ร่วมกับผู้นำชุมชน

การดำเนินโครงการระยะที่ 2 สร้างต้นแบบบ้านทับทิมสยาม 05 ให้เป็นชุมชนต้นแบบของการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้พิการ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต

ขั้นตอนนำไปสู่การดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้
พิการ ชุมชนบ้านทับทิมสยาม 05

1. ลงพื้นที่สร้าง
แรงบันดาลใจให้
ชุมชน

2. สร้างสิ่งประดิษฐ์
นวัตกรรมอุปกรณ์
ช่วยเหลือผู้ป่วยติดเตียง

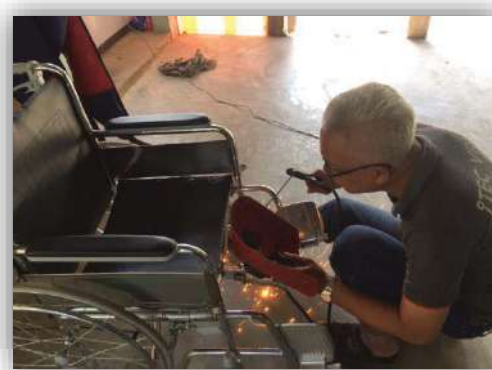
3. การอบรมเชิง
ปฏิบัติการ เติมความรู้
การดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วย
ติดเตียง และผู้พิการ

4. ติดตามและ
ประเมินผลการ
ดำเนินโครงการ

1. ปรับพื้นที่เทพื้นคอนกรีตขนาด
1.5 x 3.5 เมตร เป็นพื้นที่อาบน้ำ
สำหรับผู้ป่วยติดเตียง

2. ติดตั้งโครงสร้างเหล็ก เสา คาน
เพื่อรองรับอุปกรณ์เคลื่อนย้าย
ผู้ป่วยติดเตียงมายังจุดอาบน้ำ

3. สร้างนวัตกรรมรถเข็นไฟฟ้า
บังคับอัตโนมัติ
เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถสัญจรใน
หมู่บ้านได้ด้วยตนเอง

4. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติกร เติมทักษะความรู้แก่ชุมชน การดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้พิการ โดยวิทยากรจากคณะแพทยศาสตร์ วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

การอบรมเชิงปฏิบัติการ เติมทักษะความรู้แก่ชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้พิการ

พันเอก ดร. นพ. อธิ ชาติอวก
นายแพทย์ประจำโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

พันเอก นพ. อารมย์ ชุมภะ
รองผู้อำนวยการวิทยาลัยแพทย์
ศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

นักศึกษาแพทย์ กองเวช
ศาสตร์ฟื้นฟู วิทยาลัยแพทย์
ศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

ผู้ใหญ่บ้าน
นายมะโน เนยสูงเนิน

หัวข้ออบรม : ปัญหาสุขภาพผู้สูงอายุติดเตียงและผู้พิการ โรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ การส่งเสริมสุขภาพจิตผู้ดูแลและผู้ป่วยติดเตียง เรียนรู้การใช้งานอุปกรณ์สนับสนุนช่วยเหลือผู้ป่วย ผู้พิการ ติดเตียง สาธิตการใช้ อุปกรณ์ ให้คำแนะนำกายภาพบำบัดของผู้ป่วยแต่ละท่าน โดยเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียงในชุมชนถึงบ้านทุกหลัง

ความสำเร็จของโครงการ

โครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นโครงการที่บูรณาการการทำงาน คณะผู้ดำเนินโครงการ คณะวิทยากร ชุมพัฒนามวลชนสัมพันธ์ 1105 กองกำลังบูรพา ผู้นำชุมชน ประชาชนผู้เข้าร่วมอบรม แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของโครงการ ของผู้ร่วมดำเนินโครงการเพื่อให้ผลลัพธ์ที่ได้เป็นไปตามเป้าหมายคือการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน ของประชาชน

ชุมชนเกิดความตระหนัก ให้มีความสำคัญ ในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้พิการ การส่งเสริมให้กลุ่มคนกลุ่มนี้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ ไม่เป็นภาระของลูกหลาน กล่าวได้ว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม

VRU

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

การเลี้ยงไหมอู่รี

หมู่ที่ 2 บ้านแสง ตำบลทัพเสด็จ
อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

โดย อาจารย์วราวุฒิ คำพานิช

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน หมู่ที่ 2

ตำบลทัพเสด็จ อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

“มัน ต่อ ยอด”

จากใบมันสำปะหลังที่เกษตรกรภายในชุมชนได้ทำ
การเพาะปลูกอยู่แล้ว ไม่ได้ใช้ประโยชน์ตัดทิ้ง
ซึ่งเป็นทุนเดิมที่มีสามารถสร้างประโยชน์และ
นำมาเพิ่มเป็นรายได้ให้กับครัวเรือนได้

ใบมันสำปะหลัง เป็นอาหารชั้นดีของไหมอู่รี
ที่หาง่าย ทุนเดิมในชุมชน ดีกว่าทิ้งไป
อย่างสูญเปล่า ได้ถูกนำมาสร้างรายได้ทางอ้อม

การเลี้ยงไหมอีรี่หมู่ที่ 2 ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชทานพระสงฆ์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมียุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

ชุมชนบ้านแสร์ หมู่ที่ 2 ตำบลทัพเสด็จ อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นชุมชนที่มีลักษณะเป็นชุมชนชนบทอยู่ห่างไกลความเจริญสุดขอบจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งติดชายแดนกับประเทศกัมพูชา จากการสำรวจพบว่า สภาพทางเศรษฐกิจยังไม่ดีเท่าที่ควร ประสบปัญหาภัยแล้งต่อเนื่องเป็นประจำ ทำให้ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เกิดเป็นหนี้สินภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น และมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครัวเรือน แต่ชุมชนแห่งนี้ยังมีแหล่งทุนที่มีศักยภาพ คือ เรื่องราวหมู่บ้านประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยว (วัดทัพเสด็จ, พลับพลาที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9), ภาษาท้องถิ่น, ต้นแสร์, ต้นกก, น้ำพุร้อนกึ่งสัง, พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังจำนวนมาก และความรู้จากการสืบทอดต่อมาของบรรพบุรุษ เช่น การจักสาน, การทอผ้า เป็นต้น ทำให้สมาชิกในชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายมีความเห็นพ้องร่วมกันที่จะต้องจัดให้มีโครงการการเลี้ยงไหมอีรี่ เนื่องจากผู้นำท้องถิ่นและสมาชิกในชุมชน เห็นว่าภายในชุมชนส่วนใหญ่มีแต่ผู้สูงอายุ หากจะดำเนินการจัดทำโครงการน่าจะเป็นโครงการที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ มีต้นทุนของปัจจัยการผลิตที่ต่ำ และให้ผลผลิตมูลค่าที่สูง ซึ่งโครงการดังกล่าวตอบใจต่อสมาชิกในชุมชนมากที่สุด เนื่องจากการเลี้ยงไหมอีรี่ มีตลาดรองรับทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมทอผ้า มีพ่อค้าคนกลางรับซื้อผลผลิต ประกอบกับทุนเดิมที่มีความสามารถในการทอผ้าจากการสืบทอดบรรพบุรุษ สามารถเลี้ยงประกอบอาชีพได้ทุกครัวเรือนไปพร้อมๆ กับการทำอาชีพหลักควบคู่กันไปได้และยังสามารถสร้างรายได้เทียบเท่ากับอาชีพหลักได้ และขั้นตอนดำเนินการง่าย รวมถึงสมาชิกในชุมชนประกอบอาชีพปลูกมันสำปะหลังเป็นส่วนใหญ่ สามารถนำใบมันสำปะหลังมาเป็นอาหารให้กับไหมอีรี่ทำให้เกิดประโยชน์ได้อีกช่องทางหนึ่งด้วยโดยไม่ให้เสียประโยชน์ไปเปล่าๆ อีกทั้งจังหวัดสุพรรณบุรี มีชุมชนที่ดำเนินการครบวงจรสามารถเป็นต้นแบบประสบความสำเร็จสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ได้ โดยจะดำเนินการจัดตั้งเป็นกลุ่มและมีครัวเรือนต้นแบบในการพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในการเพิ่มรายได้ให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นแบบอย่างสู่ครัวเรือนอื่นๆ ในชุมชน และอาจขยายผลไปสู่การแปรรูปวัตถุดิบเพื่อการเพาะพันธุ์ไหมอีรี่ และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของในอนาคต

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกชุมชนหมู่ที่ 2 ตำบลทัพเสด็จ จำนวน 20 คน (13 ครัวเรือน)

วัตถุประสงค์

- เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านอาชีพให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- เพื่อพัฒนาอาชีพการเลี้ยงไหมอีรี่ให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- เพื่อลดปัญหาด้านหนี้สินให้กับชุมชน/ครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย
- เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนนำทุนทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

ขั้นตอนการพัฒนาการเลี้ยงไหมอีรี่หมู่ที่ 2

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลชุมชน/ครัวเรือน พ.ย. 2561 - ม.ค. 2562

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนงาน/โครงการ และกิจกรรม (ร่วมกับชุมชน และภาคีเครือข่าย) ก.พ. 2562 - เม.ย. 2562

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมชี้แจงรายละเอียดการเข้าร่วมโครงการฯ 28 พ.ค. 2562

ขั้นตอนที่ 4 ประชุมจัดทำแผนดำเนินงานและข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินโครงการระหว่างฯ 10 มิ.ย. 2562

ขั้นตอนที่ 5 ศึกษาดูงาน 11 มิ.ย. 2562

ขั้นตอนที่ 6 อบรมเชิงปฏิบัติการ 20 มิ.ย. 2562

ขั้นตอนที่ 7 ประสานงานจัดหาพื้นที่ สถานที่ดำเนินการ จัดทำ รวบรวมวัตถุดิบสำหรับการเตรียมการเลี้ยงไหมอีรี่ 22 - 23 มิ.ย. 2562

ขั้นตอนที่ 8 ออกแบบบรรจุภัณฑ์และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน 1 - 30 มิ.ย. 2562

ขั้นตอนที่ 9 ประชุมและติดตาม สอบถามปัญหาของโครงการและสรุปประเมินผลการดำเนินงาน 24, 26 - 30 มิ.ย. 2562 และ 1 ก.ค. 2562

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลชุมชน/ครัวเรือน

บริบทชุมชน

- สมาชิกในชุมชนประกอบอาชีพทำนา เลี้ยงสัตว์ และทำไร่มันสำปะหลัง
- รายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 5,000 บาท/เดือน

สภาพปัญหา

- พื้นที่แห้งแล้ง ส่วนใหญ่มีแต่ที่ดินทำกินเป็นของตนเอง สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ แต่มีหนี้สินเกิดจากการขาดทุนการทำเกษตร และพื้นที่ห่างไกลความเจริญการได้รับความช่วยเหลือล่าช้า

ความต้องการ

- ต้องการลดหนี้สินครัวเรือน และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากแหล่งช่องทางอื่น

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนงาน/โครงการ และกิจกรรม (ร่วมกับชุมชน และภาคีเครือข่าย)

วางแผนงานร่วมกับชุมชน

- ตกลงร่วมกันว่าจะทำการเลี้ยงไหมออร์
- วางแผนในการดำเนินงานขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ

วางแผนงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

- ประสานการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลทัพเสด็จ, สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอตาพระยา, หน่วยส่งเสริมหม่อนไหมสระแก้ว, ศูนย์การเรียนรู้ฟาร์มไหมออร์ และกองทุนกลุ่มไหมออร์ บ้านแผ่นดินเย็น หมู่ที่ 9 ตำบลแซร์อ อำเภอดงมะดาง จังหวัดสระแก้ว และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรม พืช ผัก สมุนไพร บ้านหนองน้อยโนนตาเทิบ เลขที่ 65 หมู่ที่ 11 ตำบลท่าแยก อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมชี้แจงรายละเอียดการเข้าร่วมโครงการฯ

ประชุมร่วมกับผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชนสำหรับการดำเนินโครงการ แนวคิดความสำคัญของ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏฯ” ชี้แจงวัตถุประสงค์ และแนวทาง/วิธีการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ และสร้างความมุ่งมั่นแก่ครัวเรือน สร้างแรงบันดาลใจในการเพิ่มรายได้จากอาชีพรอง และแลกเปลี่ยนและซักถามเพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดการดำเนินงานจากเกษตรกรที่เริ่มต้นการเลี้ยงไหมออร์

ขั้นตอนที่ 4 ประชุมจัดทำแผนดำเนินงานและข้อตกลงร่วมกัน

ในการดำเนินโครงการระหว่างฯ

ประชุมร่วมกับผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชนเพื่อจัดทำแผนดำเนินงานของโครงการฯ ชี้แจงแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินโครงการฯ และจัดทำข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินโครงการระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้าน ครัวเรือนเป้าหมาย และคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่มการเลี้ยงไหมออร์ บ้านแสง หมู่ที่ 2

ขั้นตอนที่ 5 ศึกษาดูงาน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ

พาชุมชนไปศึกษาดูงาน ณ ศูนย์การเรียนรู้ฟาร์มไหมออร์ และกองทุนกลุ่มไหมออร์ บ้านแผ่นดินเย็น หมู่ที่ 9 ตำบลแซร์อ อำเภอดงมะดาง จังหวัดสระแก้ว เนื่องจากเกษตรกรผู้เริ่มต้นเลี้ยงไหมออร์ จังหวัดสระแก้ว และได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรม พืช ผัก สมุนไพร บ้านหนองน้อยโนนตาเทิบ เลขที่ 65 หมู่ที่ 11 ตำบลท่าแยก อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว สำหรับ “การเลี้ยงไหมออร์อย่างไรให้ประสบความสำเร็จ”

ขั้นตอนที่ 6 การอบรมเชิงปฏิบัติการ/ให้ความรู้/เสริมทักษะ

เชิญผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์และเชี่ยวชาญในการเลี้ยงไหมออร์แกนิกและการแปรรูป มาให้สมาชิกในชุมชนได้รับความรู้ และทักษะการพัฒนา ซึ่งทำให้ผู้ที่เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจ

ขั้นตอนที่ 7 ประสานงานจัดหาพื้นที่ สถานที่ดำเนินการ จัดหา รวบรวมวัตถุดิบสำหรับการเตรียมการเลี้ยงไหมออร์แกนิก

คณะทำงาน ได้ประสานงาน อำนาจความสะดวก จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ แหล่งสนับสนุน ให้กับสมาชิกในชุมชนสามารถทำการเลี้ยงไหมออร์แกนิกได้

ขั้นตอนที่ 8 ออกแบบบรรจุภัณฑ์ และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน

คณะทำงาน ร่วมประชุมระดมความคิดกับผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน เพื่อร่วมกันออกแบบบรรจุภัณฑ์ ตรงตามความต้องการของชุมชน และให้ทีมงาน ถ่ายทำวิดีโอเพื่อประชาสัมพันธ์หมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ส่งเสริมการท่องเที่ยว และการจัดทำโครงการฯ

ขั้นตอนที่ 9 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

คณะทำงาน ลงพื้นที่ติดตามการเลี้ยงไหมออร์แกนิกเป็นระยะตามวงจรชีวิตของการพัฒนาการของไหมออร์แกนิก และประสานงานติดต่อพ่อค้าคนกลาง ในการรับซื้อรังไหมออร์แกนิก รายได้ที่เพิ่มขึ้น และความสุขที่ได้ทำการเลี้ยงไหมออร์แกนิก

ผลสำเร็จของโครงการ

มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ (อย่างไม่เป็นทางการ) ภายในชุมชนและมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มอย่างเป็นระบบ คราวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20

เกิดการร่วมมือ สนับสนุนจากภาคีเครือข่ายในการพัฒนาพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลทัพเสด็จ, หน่วยส่งเสริมหม่อนไหมสระแก้ว, สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอตาพระยา, ศูนย์การเรียนรู้ฟาร์มไหมออร์แกนิก และกองทุนกลุ่มไหมออร์แกนิก บ้านแผ่นดินเย็น หมู่ที่ 9 ตำบลแซร์อ อำเภอดงเจริญ จังหวัดสระแก้ว และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรม พืช ผัก สมุนไพร บ้านหนองน้อยโนนตาเทิบ เลขที่ 65 หมู่ที่ 11 ตำบลท่าแยก อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

สมาชิกกลุ่มมีความสุขมากขึ้นจากการได้ทำกิจกรรมพบปะหารือร่วมกัน และได้รับความรู้ ทักษะใหม่เพิ่มขึ้น

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

จัดตั้งกลุ่มอาชีพอย่างเป็นทางการต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ

ขยายการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในการแปรรูปให้มีความหลากหลายมากขึ้น

มีการเชื่อมโยงการตลาด แหล่งจัดจำหน่าย และประสานเครือข่ายพ่อค้าคนกลาง หรือโรงงานอุตสาหกรรม หรือภาคเอกชนเพิ่มขึ้น

การแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตะเพียน

ชุมชนบ้านหนองปรือ หมู่ที่ 3 ตำบลทัพราช อำเภอดาพระยา จังหวัดสระแก้ว เป็นพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งซ้ำซากมาอย่างยาวนาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ไม่สามารถก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ชุมชนได้ร่วมมือกันจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนและมีการผลิตปลาแห้งที่เป็นสินค้าขึ้นชื่อของชุมชน ทั้งนี้หลังจากการแปรรูปปลาแห้งจะมีผลิตภัณฑ์เหลือทิ้งส่งกลิ่นเหม็นรวมถึงทำให้สภาพแวดล้อมสะอาด และชุมชนเกิดความเสียหายเกิดปลาเพราะมีสีขาวที่เงางาม จึงแจ้งให้ผู้ศึกษาพื้นที่ทราบและผู้ศึกษาพยายามคิดค้นการแก้ปัญหาเกิดปลาเหลือทิ้งให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง ด้วยวิธีการแปรรูปเป็น ข้าวเกรียบปลา และ การประดิษฐ์ดอกไม้เกิดปลา

โครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต
ของประชาชน บ้านหนองปรือ หมู่ที่ 3 ตำบลทัพราช
อำเภอดาพระยา จังหวัดสระแก้ว

กระบวนการดำเนินโครงการ

มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนเพื่อให้ชุมชนมีชุดสื่อประชาสัมพันธ์ศูนย์เรียนรู้ ของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงเพื่อให้กลุ่มอาชีพมีตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานเป็นที่ดึงดูด อีกทั้งเพื่อพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมายและเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพ และครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย โดยกลุ่มครัวเรือนเป้าหมายมีจำนวน 8 ครัวเรือนและผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 22 คน (ประชาชนในชุมชน)

- พัฒนา

เข้าถึง

เข้าใจ

การศึกษาชุมชนด้วยวิธีการ
สนทนากลุ่ม
(Focus Groups) เพื่อค้นหา
สภาพปัญหาของชุมชน และ
พิจารณาความเป็นไปได้ของการ
แก้ไขปัญหาในชุมชน

ลงศึกษาสภาพปัญหาของ
ผลิตภัณฑ์ที่เหลือทิ้ง ด้วยวิธีการ
ฝังตัวอยู่ในชุมชน เพื่อวิเคราะห์
ความเป็นไปได้ของการทำ
กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหารวมถึงการ
สร้างแรงบันดาลใจให้สมาชิกใน
ชุมชน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์
และดอกไม้ผลิตภัณฑ์
ปลาการสร้างราย
แก้ปัญหาให้กับชุมชน

องค์ความรู้หรือบทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned)

ความภาคภูมิใจของชุมชนและอาจารย์ที่ร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อใช้
สู่การสร้างมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

แนวปฏิบัติที่ดีที่ได้จากโครงการ (Best Practice)

กระบวนการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม
โดยเน้นร่วมวิเคราะห์ ร่วมวางแผนร่วมพัฒนา ร่วม
ทดลอง ร่วมฝึกปฏิบัติ ร่วมกันสร้างรายได้และร่วมกัน
แก้ปัญหาด้านขยะจากผลิตภัณฑ์

ปัจจัยแห่งความสำเร็จตามหัวข้อที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Key Success Factor: KSF)

ประชาชนในชุมชนมีความชัดเจนในการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพ โดยร่วมกันวิเคราะห์
ปัญหาร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสนับสนุนระดมทุน และที่สำคัญประชาชนมีความตั้งใจและให้ความ
ร่วมมือกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบพื้นที่ จนนำไปสู่การสร้างรายได้จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์

สรุปผลการถอดบทเรียน ก่อนเริ่มกิจกรรม

ชุมชนมีผลิตภัณฑ์เตาเผาเพื่อใช้จำนวนมาก
จากการแปรรูปปลาต้ม ชุมชนได้ทิ้งผลิตภัณฑ์ลงพื้นดิน
และลำคลอง ส่งกลิ่นเหม็น โดยส่งผลทำให้มีสภาพ
แวดล้อมที่ไม่สะอาด

สรุปผลการถอดบทเรียน ภายหลังกิจกรรม

ผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนเคยทิ้ง กลับมีคุณค่า
และชุมชนเก็บรักษาผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดี ปัญหา
การทำลายสภาพแวดล้อม ทั้งพื้นดินและลำคลอง
ก็หมดไป กลายเป็นการสร้างรายได้ให้กับ ชุมชน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ผลการดำเนินงานของชุมชน ตั้งแต่เดือน มิถุนายน ถึง เดือนกรกฎาคม 2562 มียอดขายข้าวเกรียบเกล็ดปลาจำนวน 8,000 บาทคิดเป็นกำไรสุทธิจำนวน 3,500 บาท โดยครัวเรือนที่เป็นเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10 % หรือเฉลี่ย 500 บาท ต่อครัวเรือน

แนวทางการต่อยอด

ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านอาหาร เพื่อช่วยต่อยอดข้าวเกรียบเกล็ดปลาให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นทั้งทางด้านรสชาติและสีของข้าวเกรียบ อันนำไปสู่การผลักดันให้ผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบเกล็ดปลาเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ OTOP ของจังหวัด และเป็นที่รู้จักในระดับประเทศ

จากเกล็ดปลาไร้ค่า
สู่การสร้างเงินตราให้ชุมชน

ข้าวเกรียบเกล็ดปลาบ้านหนองปรือ อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้รับผิดชอบโครงการ : อาจารย์เฉลิมพงษ์ จันทร์สุขา (อาจารย์นักพัฒนาท้องถิ่น)
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว

โครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต ของประชาชน บ้านคลองยาง หมู่ที่ 12 ตำบลทัพราช อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

บ้านคลองยางเป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยกันประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เสริม ได้แก่ การเลี้ยงจิ้งหรีด และการแปรรูปตลอดจนการสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อจัดทำหน่าย ซึ่งนั้นเป็นเพียงต้นทางในการผลิตเท่านั้น ประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพเสริม มาตรฐานการประกอบอาชีพ

วัตถุประสงค์ ของการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างทักษะการรวมกลุ่มการประกอบอาชีพให้แก่กลุ่มเป้าหมาย รวมถึงเพื่อพัฒนาอาชีพให้แก่กลุ่มเป้าหมายและเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนเป้าหมาย โดย**กลุ่มเป้าหมาย** ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ในพื้นที่หมู่ที่ 12 บ้านคลองยาง ตำบลทัพราช อำเภอตาพระยา จังหวัด สระแก้ว

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

รายได้เฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายจิ้งหรีด

1,200 บาท /เดือน คิดเป็นร้อยละ 30

ร้อยละเฉลี่ยของกลุ่มดอกไม้จันทน์

1,700 บาท / เดือน คิดเป็นร้อยละ 12

รายได้เฉลี่ยของกลุ่มผู้เลี้ยงหนูนานา

800 บาท / เดือน คิดเป็นร้อยละ 11

แนวทางการต่อยอดในอนาคต

กลุ่มจิ้งหรีด พัฒนาให้เป็นระบบฟาร์มปิดในชุมชนและพัฒนาให้ได้มาตรฐานระบบฟาร์ม

กลุ่มดอกไม้จันทน์ ต่อยอดโดยการพัฒนาฝีมือให้มีการนำวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นองค์ประกอบในการประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ และพัฒนาต่อยอดตลอดให้เป็นที่ยอมรับ

กลุ่มหนูนานา ส่งเสริมให้มีการขยายพันธุ์เพื่อการจำหน่ายตามหลักการเลี้ยงและถูกหลักอนามัย ปลอดภัยต่อผู้เลี้ยงและผู้บริโภค

MODEL PROJECT

ต้นน้ำ

1.กำหนดพื้นที่เป้าหมาย
สำหรับการส่งเสริม/
พัฒนา 2.ดำเนินการ
ประสานงานผู้นำท้องถิ่น
3.ดำเนินการวิเคราะห์/
สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงใน
สภาวะปัจจุบัน รวมถึง
การนำข้อมูลของ
หน่วยงานภาครัฐมา
ประกอบ การวิเคราะห์/
สังเคราะห์ข้อมูล
4.กำหนดโจทย์ปัญหา/
ความต้องการ ที่ต้องการ
การส่งเสริม/พัฒนา ให้
เกิดความยั่งยืนขึ้น ใน
ชุมชน

กลางน้ำ

1.ดำเนินการคัดเลือก
กลุ่มเป้าหมาย ที่สนใจ
เข้าร่วมโครงการ
2.จัดหาวิทยากรและ
ดำเนินการฝึกอบรม
สร้างความรู้ และความ
เข้าใจที่ถูกต้อง และ
นำไปสู่การปฏิบัติจริงใน
ชุมชน 3.จัดให้เกิดการ
รวมกลุ่ม และจัดทำ
ข้อตกลงภายในกลุ่ม
สมาชิกคร้วเรือน
เป้าหมาย สำหรับการ
ดำเนินกิจกรรม
โครงการ 4.สร้าง
เครือข่ายและต่อยอด
กิจกรรมไปยังคร้วเรือน
อื่นๆ ที่ให้ความสนใจ

ปลายน้ำ

1.เกิดความเข้าใจใน
การรวมกลุ่มการ
เลี้ยงจิ้งหรีดและหนู
นาอย่างถูกต้องตาม
หลักวิชาการ เพื่อลด
ต้นทุนและลดอัตรา
การตาย 2.มีการ
รวมกลุ่มสตรีเพื่อ
ประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์
สำหรับการจำหน่าย
ในพื้นที่ 3.เกิดการ
รวมกลุ่มของสมาชิก
คร้วเรือนเป้าหมาย
อย่างเป็นรูปธรรม
4.เกิดอาชีพและ
สร้างรายได้แก่
คร้วเรือนเป้าหมาย
และสมาชิกที่สนใจ

เรื่องเล่าความสำเร็จ

อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการจึงได้จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในหลักสูตร “การบูรณาการการเลี้ยงด้วยระบบฟาร์มในชุมชน สู่การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงจิ้งหรีดและหนูนา” เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้องสำหรับการเลี้ยงจิ้งหรีด ผลจากการดำเนินการ ดังกล่าวพบว่า ครั้วเรือนเป้าหมายได้เข้ารับการอบรม จำนวน 20 คน ซึ่งเกินจากจำนวนเป้าหมายที่ตั้งไว้ คิดเป็น 100% ของจำนวนผู้เข้าร่วมการอบรม จากการอบรมดังกล่าวทำให้สมาชิกเกิดการฟื้นฟูกลุ่มอาชีพที่หายไปให้กลับมาใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยครั้วเรือนเป้าหมายมีความรู้ละความเข้าใจในการเลี้ยงหนูนามากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการเลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพเสริมในชุมชน กลุ่มผู้เลี้ยงและเกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ภายในกลุ่มผู้เลี้ยง โดยมีรายได้เพิ่มขึ้น 800 บาท/ครั้วเรือน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการจึงได้จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในหลักสูตร “อบรมเชิงปฏิบัติการการทำดอกไม้จันทน์กลุ่มสตรีบ้านคลองยาง” ดังนี้ ฝึกปฏิบัติการทำดอกไม้จันทน์ (ดอกกุหลาบ) ฝึกปฏิบัติการทำดอกไม้จันทน์ (ดอกดารารัตน์) ฝึกปฏิบัติการเข้าช่อเชิญดอกไม้จันทน์ จากดอกดารารัตน์ ฝึกปฏิบัติการการจัดพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ ฝึกปฏิบัติการบรรจุหีบห่อ เพื่อการส่งขาย ผลจากการดำเนินการดังกล่าวพบว่า ครั้วเรือนเป้าหมายได้เข้ารับการอบรม จำนวน 20 คน ซึ่งเกินจากจำนวนเป้าหมายที่ตั้งไว้ คิดเป็น 100% ของจำนวนผู้เข้าร่วมการอบรม จากการอบรมดังกล่าวทำให้สมาชิกได้ผลดังนี้ โดยมีรายได้เพิ่มขึ้น 1,700 บาท/ครั้วเรือน

เรื่องเล่าความสำเร็จ

อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการจึงได้จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในหลักสูตร “การบูรณาการการเลี้ยงจิ้งหรีดด้วยระบบฟาร์มในชุมชน” สู่การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงจิ้งหรีดและหนูนานา” เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้องสำหรับการเลี้ยงจิ้งหรีด ผลจากการดำเนินการ ดังกล่าวพบว่า คริวเรือนเป้าหมายได้เข้ารับการอบรม จำนวน 20 คน ซึ่งเกินจากจำนวนเป้าหมายที่ตั้งไว้ คิดเป็น 100% ของจำนวนผู้เข้ารับการอบรม จากการอบรมดังกล่าวทำให้สมาชิก เกิดการฟื้นฟูกลุ่มอาชีพที่หายไปให้กลับมาใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยคริวเรือนเป้าหมายมีความรู้และความเข้าใจในการเลี้ยงหนูนานามากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการเลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพเสริมในชุมชน กลุ่มผู้เลี้ยงและเกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ภายในกลุ่มผู้เลี้ยง โดยมีรายได้เพิ่มขึ้น 1,200 บาท/คริวเรือน

แนวปฏิบัติที่ดีที่ได้จากโครงการ (Best Practice)

เน้นกระบวนการสร้างองค์ความรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้ทรัพยากรและองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ในชุมชน และพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการพัฒนาอาชีพ รวมถึงเน้นการฝึกกลุ่มเป้าหมายให้เป็นต้นแบบการนำองค์ความรู้ไปใช้และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการสู่การขยายผลได้และเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรพื้นถิ่นและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนบูรณาการเพื่อใช้ในการเสริมสร้างอาชีพ

อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์คณิต เรืองขจร
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว

VRU

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

“กลุ่มปลูกผัก

ปลอดสารพิษ

บ้านแก่งสะเดา”

บ้านแก่งสะเดา

ตำบลทุ่งมหาเจริญ

อำเภอวังน้ำเย็น

จังหวัดสระแก้ว

โดย อาจารย์ ดร.พิษณุ แก้วทะพาน

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหา
ความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของ

ประชาชนชุมชน บ้านแก่งสะเดา ตำบล
ทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น

จังหวัดสระแก้ว

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชา ประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ใน พระบรมราชูปถัมภ์มียุทธศาสตร์ประเด็นที่ 3 การพัฒนางาน พันธกิจสัมพันธ์และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติ จากภายในและภายนอก เพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมสร้างพลังให้ ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนให้มีความสำคัญในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

หมู่ที่ 4 บ้านแก่งสะเดา ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จากการ สืบรวจชุมชน ตามโครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต ประชาชนในชนบท ทำให้คณะผู้จัดโครงการได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค คือ มีการปลูกพืช เชิงเดี่ยวจำนวนมาก และผลผลิตมีราคาตกต่ำ ทำให้เกิดการรวมกลุ่มปรึกษาแลกเปลี่ยนและหา แนวทางแก้ปัญหาระหว่างชาวบ้านกับคณะอาจารย์ผู้จัดโครงการ จนได้โครงการที่เป็นที่ตกลง ร่วมกันระหว่างชุมชนกับผู้จัดโครงการคือโครงการลดพื้นที่ปลูกอ้อยเพิ่มพื้นที่ปลูกผักปลอด สารพิษเพื่อสร้างรายได้

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกชุมชนบ้านแก่งสะเดา จำนวน 10 คน (ครัวเรือน)

วัตถุประสงค์

- เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการปลูกพืชผักปลอดสารพิษทดแทนการปลูกอ้อยให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

ขั้นตอนการดำเนินงานและการพัฒนากลุ่มปลูกผักปลอดสารบ้านแก่งสะเดา

ขั้นตอนที่ 1 สืบหาข้อมูลชุมชน

- ❖ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ไถ้อย ไร่มัน และปลูกข้าวเป็นหลัก
- ❖ ส่วนใหญ่เป็นที่ดินของตนเอง และบางส่วนเช่า
- ❖ สภาพปัญหาคือไม่มีการรวมตัวกันของคนในชุมชน
- ❖ ต้องการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ของคนในชุมชนซึ่งอาศัยจากฐานความรู้เดิมคือการทำเกษตรกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนงาน

- ❖ มีการตกลงร่วมกันระหว่างอาจารย์และชาวบ้านในกลุ่มว่าจะลดพื้นที่การปลูกอ้อย และเพิ่มพื้นที่การปลูกผักปลอดสารพิษ
- ❖ วางแผนร่วมกันในกลุ่มและกับหน่วยงานภาคี เพื่อเตรียมการดำเนินงานปลูกผักปลอดสารพิษ

ขั้นตอนที่ 3 เยี่ยมเยือนครัวเรือนสร้างแรงบันดาลใจ

- ❖ ลงพื้นที่บ่อยครั้งเพื่อสร้างความคุ้นเคย และลงไปตรวจเยี่ยมแปลงของแต่ละครัวเรือน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการเตรียมการพัฒนาแปลงปลูก

ขั้นตอนที่ 4 อบรมเชิงปฏิบัติการ

- ❖ อบรมพร้อมกับปฏิบัติการด้านการปลูกผักปลอดสารพิษ ทั้งการสำรวจและทดสอบดิน เบื้องต้น การทำปุ๋ยหมักปรับปรุงดิน การใช้เมล็ดพันธุ์พืช การใช้สารชีวภัณฑ์ การเก็บเกี่ยว และการตลาด ให้แก่เกษตรกร

ขั้นตอนที่ 5 การออกแบบโลโก้ผลิตภัณฑ์ผัก ปลอดสารพิษ

ขั้นตอนที่ 6
การติดตามประเมินผลและการส่งข้อมูล
คืนชุมชน

ผลสำเร็จของโครงการ

- ✓ มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพปลูกผัก (อย่างไม่เป็นทางการ) ขึ้นในชุมชน มีการบริหารจัดการและแบ่งหน้าที่ ดูแลกันและกันภายในกลุ่ม
- ✓ รายได้ให้กับครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.10 (ตั้งเป้าหมายร้อยละ 5)
- ✓ สมาชิกในกลุ่มมีความสุขมากขึ้น จากการพูดคุย รวมกลุ่มกัน แลกเปลี่ยนและนัดพบเพื่อทำกิจกรรม

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

- จัดตั้งกลุ่มอาชีพปลูกผักปลอดสารพิษอย่างเป็นทางการ
- ขยายกำลังการผลิตและชักชวนคนในชุมชนหันมาผลิตผักปลอดสารพิษ
- สร้างและเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายให้มากขึ้นทั้งรัฐและเอกชน เพื่อขยายตลาดและการสนับสนุนอื่น ๆ

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
บ้านทัพหลวง หมู่ 7 ต.ตาหลิ่งใน อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว

กลุ่มอาชีพ
ปลาแห้ง
และ
น้ำพริกปลาพู

คณะผู้จัดทำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจางค์	อัจฉริยะโพธา
อาจารย์กนกวรรณ	ปุณณะตระกูล
อาจารย์จรีมาศ	ดีอำมาตย์
อาจารย์พัชรลักษณ์	วัฒนไชย
อาจารย์ ดร.สินีนารถ	สุขทนารักษ์
อาจารย์วีระศักดิ์	ศรีลารักษ์
นางสาวสุชัญญา	ปิ่นสวัสดิ์

จุดเริ่มต้นของกลุ่มอาชีพ

ทำการสำรวจข้อมูลชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งสภาพปัญหาที่แท้จริงและความต้องการของชุมชน และนำข้อมูลไปประกอบการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

การให้ความสำคัญกับการศึกษาบริบทชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความต้องการและคัดเลือกการสร้างกลุ่มอาชีพปลาแผ่น และน้ำพริกปลาฟูขึ้น เนื่องจากครัวเรือนเป้าหมายเป็นครัวเรือนที่รายได้น้อยและไม่พอกับรายจ่าย บริเวณพื้นที่ชุมชนมีปลาชุกชุมเนื่องจากมีคลองพระสะทึงไหลผ่าน และมีอ่างเก็บน้ำพระสะทึงในบริเวณใกล้เคียง บางครัวเรือนมีการเลี้ยงปลา ส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการแปรรูปอาหารจากปลาไม่มากนัก

จึงเกิดแนวคิดพัฒนาเสริมสร้างอาชีพและรายได้ จากทรัพยากรของชุมชน ตลอดจนมีความต้องการสร้างผลิตภัณฑ์แปลกใหม่ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อรองรับโครงการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ทำให้เกิดโอกาสในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้างรายได้ จึงเกิดเป็นกลุ่มอาชีพปลาแผ่นและน้ำพริกปลาฟูขึ้น

เข้าใจ

- 1) เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลของชุมชน โดยการประชุมประชาคม ร่วมกับชุมชน โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์ สอบถาม โอ่งชีวิต แผนที่เดินดิน Timeline ทำเนียบผู้รู้ ปฏิทินอาชีพ
- 2) เพื่อจัดทำฐานข้อมูลชุมชนในพื้นที่ชุมชนทัพหลวง

เข้าถึง

- 3) ประชุมร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อชี้แจง วิเคราะห์ ประเมินความเป็นไปได้ในการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

พัฒนา

- 4) จัดการอบรมความรู้และสร้างแนวคิดให้กับกลุ่มเป้าหมาย
  - การอบรมเรื่อง มุมมองการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางอาหารสู่ความสำเร็จ
  - การศึกษาดูงานเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร OTOP ที่ประสบความสำเร็จ
  - การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การทำบัญชีครัวเรือน
  - การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การผลิตปลาแผ่น และน้ำพริกปลาฟู
  - การอบรมเรื่อง การคิดต้นทุนและการกำหนดราคาขาย
  - การอบรมเรื่อง การออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบ

ความสำเร็จของโครงการ

ประชาชนได้รับแนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตจากกลุ่มอาชีพปลาแผ่นและน้ำพริกปลาฟูโดยเริ่มจากชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความต้องการและคัดเลือกผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสร้างกลุ่มอาชีพสร้างรายได้เพิ่มให้กับคนในชุมชนมีผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลาแผ่น และน้ำพริกปลาฟู จำนวน 10 คน มีการจัดกิจกรรมสร้างองค์ความรู้และทักษะอาชีพผลิตปลาแผ่นและน้ำพริกปลาฟู

ขณะนี้ได้มีการผลิตและเริ่มทดลองจำหน่ายน้ำพริกปลาฟูไปแล้ว พบว่าจำหน่ายสินค้าได้ไม่มากนักเนื่องจากคุณภาพการผลิตยังไม่สม่ำเสมอ ส่งผลทำให้เกิดรายได้เพิ่มไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยจากเดิมทั้ง 10 ครั้วเรือนมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 8,700 บาท เมื่อจำหน่ายน้ำพริกปลาฟูทำให้มีรายได้เพิ่มเฉลี่ยครัวเรือนละ 0.4 บาทต่อเดือน คิดเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้นของครัวเรือนเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 0.0045 (ตั้งเป้าหมายร้อยละ 5) จึงควรมีการส่งเสริมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานและสู่สากล อาทิ การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ การยืดอายุการเก็บรักษา หลักสุขาภิบาลอาหาร เป็นต้น การวางแผนการตลาด และกระบวนการกลุ่มในการสร้างอาชีพให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินโครงการ

โครงการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ชุมชนบ้านวังยาว หมู่ที่ 3 ตำบลคลองหินปูน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชอาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่บัณฑิตอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชน นักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

ความเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้ชุมชนหันไปทำการเกษตรและผันตัวเองเป็นแรงงานเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ แต่การทอผ้าเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญ ซึ่งเป็นทุนชุมชนดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน การทอผ้า คือวิถี คือชีวิต คือจิตใจของชาวบ้านชุมชนบ้านวังยาวที่กำลังจะจางหายไป ทั้งที่มันคือทุนชุมชนที่เข้มแข็ง

ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์วุฒิวัฒน์ อนันต์พิฒิเมธ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว

หากการทอผ้าคือวิถีชีวิต การสร้างความร่วมมือและความเข้าใจคือหัวใจสำคัญ

เข้าใจ
เข้าถึง
พัฒนา

เป้าหมายร่วมกันคือชุมชนบ้านวังยาว สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริม รักษา และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองให้มีคุณค่าและมูลค่า

โครงการ อบรมเชิงปฏิบัติการการออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองเพิ่มทักษะสำหรับกลุ่มผ้าทอบ้านวังยาว

ตม่น้ำจากเปลือกไม้เพื่อย้อมสีผ้าธรรมชาติ

นำด้ายจากฝ้ายมัดหมี่มาตากแห้ง

ปั่นด้าย แยกเส้น และขึ้นลาย

นำมาขึ้นที่ทอผ้า
ตามแบบลายที่ได้
สร้างสรรค์ไว้

5

ความสำเร็จของชุมชน

ลายผ้าจากอัตลักษณ์ชุมชน

การแปรรูปจากผ้าย้อมสีธรรมชาติ

LoGo ที่ต่อยอดจากโครงการในอนาคต

ต้นแบบนำมาใส่ผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนมี

6

โครงการการพัฒนากลุ่มทอผ้าพื้นเมืองใน 20 ครัวเรือน บ้านวังยาวหมู่ที่ 3 ครั้งนี้เป็นกลุ่มนำร่อง มีเป้าหมายสำคัญคือการเพิ่มรายได้ ครัวเรือนละ 2,000 บาท/ปี ซึ่งก็สามารถทำให้ครัวเรือนจากกลุ่มเป้าหมายนำร่องดังกล่าว มีรายได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุของการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจทำให้เกิดการช่วยเหลือและแบ่งปันรายได้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง อย่างไรก็ตาม แนวทางในการต่อยอดจากโครงการในอนาคตนั้น คือการใช้ทรัพยากรหลักที่ชุมชนมีมาพัฒนาหรือเพิ่มมูลค่า เช่น ออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้ร่วมสมัยสากล การพัฒนาตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ซึ่งทางทีมงานได้พัฒนาไว้ในเบื้องต้นแล้วดังภาพ ที่สำคัญจะต้องพัฒนาด้านการตลาด (Marketing) เพราะชุมชนยังพึ่งพาภาครัฐเป็นหลัก และยังขาดทักษะและศักยภาพด้านนี้ เป็นอย่างยิ่ง แนวทางดังกล่าวข้างต้น เป็นการเห็นความสำคัญของการทุนชุมชนทำให้ คุณค่าของภูมิปัญญาของชุมชนมีชีวิตอีกครั้งอย่างแน่นอน

VRU

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
หมู่ที่ 3 บ้านไร่สามสี
ตำบลวังสมบูรณ์ อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว

อาจารย์พัชรินทร์ ร่มโพธิ์ชื่น และคณะ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่มาและความสำคัญ

ตามที่ภาครัฐได้เชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของประเทศไทย และยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ 20 ปี ระหว่างปี 2560 ถึง ปี 2579 โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่ และใช้หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดชบรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบาย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ของประชาชนแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร พัฒนาโภชนาการ และความปลอดภัยด้านอาหาร เพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ของประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระปณิธานแน่วแน่ที่จะสานต่อโครงการในพระราชดำริของพระราชบิดา เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิต ของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน รวมถึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอก เพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชน ท้องถิ่น และเสริมพลังให้ชุมชน ท้องถิ่น สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้มีความสำคัญในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ทั้งนี้ในปีงบประมาณ 2562 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน หมู่ 3 บ้านไร่สามสี ตำบลวังสมบูรณ์ อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว เพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชน ท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชน ท้องถิ่น สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านรายได้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2) เพื่อพัฒนาอาชีพลูกประคบสมุนไพรให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- 3) เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
- 4) เพื่อลดปัญหาด้านความยากจนให้กับครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย

ผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์พัชรินทร์ รมโพธิ์ชื่น
อาจารย์ฤทัย สำเนียงเสนาะ
อาจารย์ ดร.วุฒินันท์ สีเตชะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกาศิต ประกอบผล
อาจารย์ ดร.ดรณศักดิ์ ตติยะลาภะ
อาจารย์วุฒิชัย สายบุญจวง
อาจารย์มนตรี ชินสมบูรณ์

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) สมาชิกครัวเรือนเป้าหมาย หมู่ 3 บ้านไร่สามสี ตำบลวังสมบูรณ์ อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 7 ครัวเรือน
- 2) บุคลากรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 2 คน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรม	รายละเอียดและผลการดำเนินงาน
กิจกรรมประชุม เยี่ยมครัวเรือนสร้างแรงบันดาลใจ/ตรวจสอบความมุ่งมั่น	ชาวบ้านสนใจที่จะเสริมสร้างรายได้ให้กับตนเอง ทั้งนี้ชาวบ้านจึงได้ร่วมกันพิจารณาถึงอาชีพเสริม ซึ่งก็คือการทำลูกประคบสมุนไพร เนื่องจากชาวบ้านในกลุ่มมีการปลูกสมุนไพรในพื้นที่บ้านของตนเองอยู่แล้ว และประกอบกับพอมีความรู้เรื่องสรรพคุณของสมุนไพรมาบ้าง ดังนั้นในที่ประชุมจึงได้ร่วมกันตกลงที่จะทำลูกประคบสมุนไพร เพื่อเป็นการสร้างรายได้และลดรายจ่ายให้กับตน
กิจกรรมฝึกอบรมทำบัญชีครัวเรือน	สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับฟังการบรรยายถึงการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการจัดการรายได้ และลดรายจ่าย รวมทั้งการฝึกปฏิบัติการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้งจากกรณีศึกษาที่กำหนดให้ และจากข้อมูลจริงของแต่ละบุคคล
กิจกรรมประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนประกอบกร	สมาชิกได้ประชุมจัดแผนโครงสร้างองค์กรในชุมชน รวมทั้งแผนการจัดกลุ่มพัฒนารายได้ โดยมีการจัดตั้งชื่อกลุ่มพัฒนารายได้ โดยมีชื่อ “กลุ่มสมุนไพรบ้านไร่สามสี” สถานที่ตั้งของกลุ่มอยู่ที่ บ้านคุณเสาวนีย์ เทพอุดร ลักษณะและประเภทของสินค้าคือ สมุนไพรสด สมุนไพรแห้ง และลูกประคบสมุนไพร โดยมีกลุ่มลูกค้าออนไลน์
อบรมเชิงปฏิบัติการ การทำลูกประคบสมุนไพร	ทางทีมอาจารย์จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ “การทำลูกประคบสมุนไพร” โดยมี คุณเสาวนีย์ เทพอุดร ร่วมเป็นวิทยากรผู้ให้ความรู้และอบรมให้กับสมาชิกภายในกลุ่มลูกประคบสมุนไพรอีกด้วย โดยสมุนไพรที่ใช้เป็นสมุนไพรตากแห้ง พร้อมทั้งจะทำเป็นส่วนประกอบของลูกประคบสมุนไพร ซึ่งมีทั้งไพล ขมิ้น ตะไคร้ ใบมะขาม ใบเตย ใบเปปล้า การบูร เป็นต้น
โลโก้และฉลากสินค้าผลิตภัณฑ์ “ลูกประคบสมุนไพร บ้านไร่สามสี อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว”	การออกแบบโลโก้สินค้าและฉลากผลิตภัณฑ์ “ลูกประคบสมุนไพร บ้านไร่สามสี อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว” ถูกออกแบบโดยอาจารย์ฤทัย สำเนียงเสนาะ และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (นานาชาติ) โดยได้แนวคิดมาจากตัวผลิตภัณฑ์ และวัตถุดิบ ซึ่งเป็นลักษณะรวมไปถึงสีของสมุนไพรที่ใช้หลัก ๆ คือ ขมิ้น มะกรูด ใบเตย ใบมะขาม
ประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และออกไปตรวจเยี่ยม ติดตามผลประเมินผลการดำเนินงาน	สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมเสนอแนวทางการปรับปรุง ทั้งเรื่องความขึ้นของสมุนไพรที่ตากแห้ง ยังไม่ดีพอ ฉลากสินค้ายังมีความผิดพลาด ชื่อกลุ่มยังไม่ระบุพื้นที่ให้ชัดเจนว่าสินค้าตัวนี้คือที่ใด พร้อมทั้งได้มีการเสนอแนวความคิดการต่อยอดในอนาคตเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า

ผลสำเร็จที่ได้รับ

- 1) สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม มีจำนวน 7 คนได้แก่ 1) คุณเสาวนีย์ เทพบุตร 2) คุณสุวรรณา วัฒนโชค 3) คุณบังอร บันเกย์ 4) คุณชมพู แก้วมงคล 5) คุณมาลี คำเฟือก 6) คุณพิสมัย วัฒนโชค 7) คุณบุญ หัน บุญสง
- 2) ผลผลิตที่ได้รับจากการต่อยอดพัฒนา 1 ชิ้น คือ ลูกประคบสมุนไพร
- 3) รายได้เดิมโดยเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมาย เดือนละ 5,000 บาท
- 4) รายได้ที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มเป้าหมาย ยังไม่สามารถรายงานได้เนื่องจากผลผลิตที่ยังจำหน่ายไม่หมด

หมู่ 3 บ้านห้วยชัน ตำบลช่องกุ่ม อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

ชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายในบ้านห้วยชัน หมู่ 3 ตำบลช่องกุ่ม อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว ชาวบ้านส่วนใหญ่มีรายได้หลักจากการเกษตร เป็นรายได้หลัก ชาวบ้านจึงหารายได้เสริมจากการทำประมง โดยหาปลาจาก อ่างเก็บน้ำพระปรอง และ อ่างเก็บน้ำห้วยชัน ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรของชุมชน

ใน 1 ปี จะสามารถหาปลาได้ประมาณ 8-9 เดือน ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 6,000 บาทต่อเดือน ชาวบ้านมีความต้องการ การแปรรูป

ผลิตภัณฑ์จากปลา ความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานด้านคุณภาพ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ในชุมชนเป็นที่รู้จักและเกิดการยอมรับจากลูกค้า

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างเครือข่ายพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่น สืบหาข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลหมู่บ้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน รวมถึงจัดทำแผนพัฒนาครัวเรือนในการแก้ปัญหาความยากจน **กลุ่มเป้าหมาย** กลุ่มสมาชิกอาชีพประมง จำนวน 20 คน สมาชิกครัวเรือนเป้าหมายจำนวน 5 คน

ตัวชี้วัดความสำเร็จและเป้าหมาย

รายได้ที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 5 จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา จำนวน 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ น้ำพริก ปลาอย่างรมควัน และปลาต้ม

แนวทางการต่อยอดในอนาคต

- ให้ความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลาอย่างต่อเนื่อง
- ยกระดับมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับ
- จัดตั้งกลุ่มอาชีพ หรือวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นการสร้างเข้มแข็ง
- พัฒนาความรู้ความรู้อด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น ๆ

Project Model

ผลการดำเนินการ ณ หมู่ 3 บ้านห้วยชัน ตำบลช่องกุ่ม อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ศึกษาบริบทของ
ชุมชน (เข้าใจ)

สร้างแรงบันดาลใจ
และพัฒนาสูตรน้ำพริก
,ปลาอย่างรมควัน ,ปลา
ต้ม (เข้าถึง)

อบรมการผลิต
น้ำพริก ,ปลาอย่าง
รมควัน ,ปลาต้ม
ออกแบบบรรจุภัณฑ์
และส่งเสริมการตลาด
(พัฒนา)

ติดตามผลการ
ดำเนินงาน

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหา ความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ธิดิตา เวียงปฏี
  2. อาจารย์ภัทรา พวงช่อ
  3. อาจารย์ชวภณ พุ่มพงษ์
- คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยสีกกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

หมู่ 6 บ้านใหม่ไทยพัฒนา ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ชาวบ้านในชุมชนต้องการอนุรักษ์สุมุณีไพร่ท้องถิ่น และต้องการสร้างผลิตภัณฑ์จากสุมุณีไพร่ท้องถิ่น และชุมชน ครั้นเรือนเป้าหมายมีความเห็นพร้อมกันที่จะต้องจัดให้มีการจัดทำบัญชีสุมุณีไพร่ท้องถิ่น และเรียนรู้เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสุมุณีไพร่ท้องถิ่น เช่น สบู่สุมุณีไพร่ น้ำมันไพล และยาหม่องสุมุณีไพร่ เป็นต้น เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

- กลุ่มอาชีพสุมุณีไพร่และนวดไทย จำนวน 10 คน
- กรรมการหมู่บ้านและ อสม. จำนวน 10 คน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการผลิตน้ำมันนวดสุมุณีไพร่คลายกล้ามเนื้อให้แก่กลุ่มสุมุณีไพร่และนวดไทย
- 2) เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการผลิตยาหม่องสุมุณีไพร่คลายกล้ามเนื้อ ให้แก่กลุ่มสุมุณีไพร่และนวดไทย
- 3) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของน้ำมันนวดและยาหม่องสุมุณีไพร่คลายกล้ามเนื้อให้แก่กลุ่มสุมุณีไพร่และนวดไทย
- 4) เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มสุมุณีไพร่และนวดไทย ร้อยละ 10 ต่อปีของกลุ่มสุมุณีไพร่และนวดไทย

งบประมาณ

- งบประมาณแผ่นดินปี 2562 รหัสงบ 08-02-08-003 จำนวน 130,965 บาท
- งบประมาณที่แท้จริง จำนวน 110,140 บาท
- งบประมาณคงเหลือ จำนวน 20,825 บาท

ปัญหา/อุปสรรค/ตัวแปรที่ทำให้เกิดความล้มเหลว

- ระยะเวลาการดำเนินงาน การกำกับติดตาม มีเวลาจำกัด
- เนื่องจากพื้นที่ที่มีความห่างไกล ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางค่อนข้างไกลและต้องไปพักค้างคืน บางครั้งจึงมีผลกระทบต่อภาระงานอื่น
- การทำเอกสารเบิกจ่ายเงินยังไม่มีความชัดเจนทำให้เสียเวลาในการแก้ไข

การดำเนินโครงการ

9 มิถุนายน พ.ศ.2562

- สันทนาการกลุ่ม (Focus group) ที่แจ้งโครงการวัตถุประสงค์กำหนดการ รายละเอียดโครงการในระยะที่ 2 ให้แก่แกนนำและชาวบ้าน
- ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนชาวบ้านรับทราบกระบวนการทำโครงการ วัตถุประสงค์ กำหนดการและรายละเอียดในระยะที่ 2 พร้อมเก็บได้รายชื่อชาวบ้านที่จะไปร่วมศึกษาดูงาน ณ ตำบลทิมสยาม 05
- นัดหมายกำหนดการไปศึกษาดูงานที่ตำบลทิมสยาม 05 แห่ส่งปลุกสมุนไพร
- ผู้ใหญ่บ้านลงปฏิทินกิจกรรมในวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2562 ในการศึกษาดูงาน ณ ตำบลทิมสยาม 05 แห่ส่งปลุกสมุนไพร ต.คลองไผ่เถื่อน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว
- สำรองสมุนไพรท้องถิ่นและรวบรวมข้อมูลสมุนไพรนำโดยหมอประจักษ์ สำราญดี ซึ่งเป็นหมอพื้นบ้าน
- ใ้ข้อมูลปฐมภูมิของการสำรองสมุนไพรท้องถิ่น ฉบับร่าง

12-13 มิถุนายน พ.ศ.2562

- ศึกษาดูงานและอบรมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลทิมสยาม 05 แห่ส่งปลุกสมุนไพร ต.คลองไผ่เถื่อน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว และศึกษาดูงาน ณ โรงพยาบาลวังน้ำเย็น จ.สระแก้ว
- สันทนาการกลุ่ม เรื่องการทำแผนการตลาดแนวทางการประชาสัมพันธ์กลุ่มสมุนไพรและนวดไทย และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพร
- จัดตั้งกลุ่มสมุนไพรและนวดไทยประจำหมู่ 6 บ้านใหม่ไทยพัฒนา ต.หนองตะเคียนบอน อ.วัฒนานคร จ.สระแก้ว
- สรุปรงานและระดมความคิดเน้นจากการศึกษาดูงาน

16-17 มิถุนายน พ.ศ.2562

- อบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปสมุนไพรท้องถิ่น "น้ำมันไพล และยาหม่องไพล" จากวิทยากร ซึ่งเป็นอาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์ และร่วมกันออกแบบโลโก้ของผลิตภัณฑ์
- ใ้ผลิตภัณฑ์ยาหม่องไพล จำนวน 200 ขวดและผลิตภัณฑ์น้ำมันไพล จำนวน 150 ขวด
- จากการอบรมชาวบ้านสามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้ด้วยตนเอง

ส่วนประกอบสำคัญ

- ป่านไพล
- ป่าประคำ
- ตะขอยี่

ใช้ภา นวด บริเวณที่ปวด

ขี้ผึ้งไพล

ยาใช้ภายนอก

ตรา คนเลี้ยงควาย

บรรจุ 20 กรัม

น้ำมันไพล

บ้านใหม่ไทยพัฒนา ต.วัฒนานคร อ.วัฒนานคร จ.สระแก้ว

ตรา คนเลี้ยงควาย

ยาใช้ภายนอก

บรรจุ 24 ซอง

ส่วนประกอบสำคัญ

- ไพล
- น้ำมันมะพร้าว
- ตะขอยี่

สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อย

แก้สั้ชอยอก

รูสีใส

ใช้ภา นวด บริเวณที่ปวด

ผลิตและใช้ภายในประเทศ

ข้อดี

- ง่ายต่อการพกพาและใช้สะดวก
- ใช้ง่าย ปลอดภัย มีคุณภาพ
- ใช้งานได้ทั้งในและนอกร่างกาย

VRU

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

วิทยาลัยการอาชีพวัฒนานคร

วิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น

วิทยาลัยการอาชีพวังสมบูรณ์

วิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น

วิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น

วิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น

26 มิถุนายน พ.ศ.2562

- จัดทำ ทำเนียบสมุนไพรท้องถิ่นประจำหมู่บ้านประกอบด้วย ชื่อ สรรพคุณทางยาและ วิธีการใช้
- ได้สมุนไพรท้องถิ่นจำนวน 59 ชนิดและได้ข้อมูลฐานการเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนผังประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ได้ร่วมออกแบบเล่มทำเนียบสมุนไพรร่วมกับชาวบ้านและได้นำเสนอทำเนียบสมุนไพรท้องถิ่นประจำหมู่บ้าน เพื่อระดมความคิดเห็น ในการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อการใช้งานของชาวบ้าน

18 กรกฎาคม พ.ศ.2562

- ตรวจติดตามและประเมินการทำผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพร และคืนข้อมูลให้กับชุมชน
- จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการและเรื่องเล่าความสำเร็จ เพื่อมอบให้แก่ชุมชน
- ชุมชน ได้แรงบันดาลใจความรู้อการแปรรูปสมุนไพรและสามารถแปรรูปสมุนไพรได้ด้วยตนเองเพื่อเป็นรายได้เสริมและมีผลิตภัณฑ์โลโก้ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ภายใต้ตราโลโก้ที่ชื่อว่า **คนเลี้ยงควาย**
- ส่งต่อข้อมูลเรื่องเล่าความสำเร็จ โลโก้ ทำเนียบสมุนไพรท้องถิ่น ให้กับชุมชนและตรวจติดตามเป็นระยะ

ผลสำเร็จของโครงการ

- ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้และทักษะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ของน้ำมันนวดและยาหม่องสมุนไพรคลายกล้ามเนื้อ
- ได้ผลิตภัณฑ์ยาหม่องไพล จำนวน 200 ขวดพร้อมโลโก้
- ได้ผลิตภัณฑ์น้ำมันไพล จำนวน 150 ขวดพร้อมโลโก้
- ทำเนียบสมุนไพรท้องถิ่น
- มีผู้เข้าร่วมโครงการ 20 คน คิดเป็น 12 ครั้งเรียน
  - เกิดการเพิ่มมูลค่าประสงค์ของกลุ่มสมุนไพรและนวดไทยในการจัด วิสาหกิจชุมชน ทำให้เกิดรายได้ให้กับกลุ่มสมุนไพรและนวดไทย โดยกำหนดราคาสินค้า ยาหม่องไพล จำนวน 200 ขวด, ละ 30 บาท น้ำมันไพล จำนวน 150 ขวด, ละ 50 บาท
  - ณ ข้อมูลการขายปัจจุบัน (7/ส.ค./62) มีการจำหน่าย ยาหม่องไพล จำนวน 20 ขวด น้ำมันไพล จำนวน 11 ขวด คิดเป็นเงินทั้งหมด 1,150 บาท จากรายได้เฉลี่ยเดิมของกลุ่มคือ 0 บาท (เนื่องจากไม่มีกลุ่มมาก่อน) ทำให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มคือร้อยละ 100

แนวทางการต่อยอด

โครงการในอนาคต

- จัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการและมีการประชาสัมพันธ์กลุ่มให้เป็นที่รู้จัก
- มีการขยายการตลาดและมีการขยายกำลังผลิตมากขึ้น

หน้ากากผ้าทอมือ

✓ สวมเพื่อสุขอนามัย

✓ Handmade Style

✓ ป้องกันฝุ่น PM 2.5

✓ ซักได้ ผ้าหนานุ่มใส่สบาย

✓ ทอและตัดเย็บเองไม่ซ้ำใคร

✓ ป้องกันฝุ่นละอองหรือเชื้อโรค

✓ ผลิตจากผ้าฝ้ายไม่ระคายเคืองผิว

หน้ากากผ้าทอมือ ป้องกัน PM 2.5

บ้านรักดีแผ่นดิน

ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

โดย อาจารย์สุกษิตา แก้วมุงคุณ และคณะ

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

หมู่ 8 บ้านรักดีแผ่นดิน ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชอาประสงคิให้เป็น มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผน ยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ บัณฑิตสู่นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและ ยั่งยืน พร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เพชรแพร่โครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อ ร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้ ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

จากประเด็นดังกล่าวจึงมีการศึกษาบริบทและปัญหาของหมู่ที่ 8 บ้านกักคี่แผ่นดิน ตำบลหนองหมาก ฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ยากจน รายได้ของครัวเรือนไม่เพียงพอต่อการ ดำรงชีพ และขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะทางอาชีพ โอกาสในการเข้าถึงปัจจัยการผลิต เช่น ตลาดและวัตถุดิบ คณะผู้จัดทำโครงการภายใต้คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้สร้างเครือข่ายนักพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่น จัดทำแผนพัฒนาครัวเรือนในการแก้ปัญหาความ ยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชน และจัดทำโครงการหน้ากากผ้าทอมือป้องกันฝุ่น PM 2.5 บ้านกักคี่ แผ่นดิน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชนดังกล่าว เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน มีเป้าหมาย เพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมเศรษฐกิจ ฐานรากในชุมชนให้มีความ เข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายและชุมชนมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มอาชีพทำหน้ากากผ้าทอมือกันฝุ่น PM2.5 จำนวน 20 คน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

แบ่งตามระยะการดำเนินโครงการดังนี้

การดำเนินการในระยะที่ 1

- 1) เพื่อสร้างเครือข่ายนักพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่น
- 2) เพื่อสำรวจข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลหมู่บ้าน
- 3) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาครัวเรือนในการแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชน

การดำเนินการในระยะที่ 2

- 1) เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการแปรรูปผ้าทอมือให้เป็นหน้ากากกันฝุ่นให้แก่กลุ่มเป้าหมายจำนวน 20 คน
- 2) เพื่อพัฒนาอาชีพการแปรรูปผ้าทอมือให้เป็นหน้ากากกันฝุ่น PM 2.5 ให้กับกลุ่มเป้าหมายสามารถผลิตหน้ากากกัน ฝุ่น PM 2.5 ได้ 100 ชิ้น
- 3) เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น 20% จากการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือแบบเดิม

ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

ธันวาคม 2561

ประสานขอความร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 บ้านภักดีแผ่นดิน เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่และศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การศึกษา และสุขภาพ

กุมภาพันธ์ 2562

ขั้นตอนที่ 3 จัดอบรมให้ความรู้ และทดลองปฏิบัติ

ประสานความร่วมมือกับวิทยากร อ.ดร.เสรี กรเพชร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการตลาด

ขั้นตอนที่ 4 จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์

ติดต่อประสานความร่วมมือกับหน่วยในพื้นที่ เพื่อหาช่องทางในการจำหน่ายสินค้า และพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายทางออนไลน์

คณะผู้ดำเนินโครงการ
อาจารย์สุทธิดา แก้วมุงคุณ
อาจารย์เจียรระโน ปทุมโรจน์สกุล
อาจารย์รัตนากรณี อาษา
อาจารย์ ดร.รัฐพล ศิลปรัตน์
อาจารย์จันทร์รัตน์ จาริกสกุลชัย

มิถุนายน 2562

ขั้นตอนที่ 5 ติดตามผลการดำเนินงาน

ระดมความคิดแก้ไขปัญหาผลิตภัณฑ์ ปรับปรุงบรรจุภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลชุมชน/กลุ่มเป้าหมาย ประสานงานกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอวัฒนานคร เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่ และลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล

มกราคม 2562

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนงาน

ประสานขอความร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้าน นางสาวสุพรรณิ คนชื่อ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและสอบถามความต้องการของชุมชน ประสานความร่วมมือกับกลุ่มทอผ้าของชุมชน เพื่อวางแผนจัดทำโครงการ จัดหาแหล่งทุนและทรัพยากร

พฤษภาคม 2562

กิจกรรมฝึกอบรมจัดทำบัญชีครัวเรือน

กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการเย็บหน้ากากผ้าทอมือ

กิจกรรมอบรมความรู้การตลาดพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์หน้ากากผ้าทอมือ

พฤษภาคม 2562

ผลการดำเนินการ

จากการวิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริงของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย คณะผู้จัดทำโครงการร่วมกับกลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการจัดทำโครงการหน้ากากผ้าทอมือป้องกันฝุ่น PM 2.5 บ้านภักดีแผ่นดิน การดำเนินโครงการมี 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือน และกิจกรรมให้ความรู้การตลาด การผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือที่มีอยู่ในชุมชน การจัดหาตลาดขายผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน พร้อมปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์พบว่าผลดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์

ผลสำเร็จของโครงการ

- 1) กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความรู้ทักษะด้านการแปรรูปผ้าทอมือเป็นหน้ากากกันฝุ่นแก่กลุ่มเป้าหมายจำนวน 20 คน (20 ครัวเรือน)
- 2) กลุ่มเป้าหมายสามารถผลิตหน้ากากกันฝุ่น PM 2.5 ได้ 120 ชิ้น คิดเป็นรายได้ของเดือนกรกฎาคม 2562 เท่ากับ 1,883 บาท (หักต้นทุนแล้ว)
- 3) กลุ่มเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น 20% จากการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือแบบเดิม 26.9% (เดิมมีรายได้จากผลิตภัณฑ์อื่นๆ ประมาณ 7,000 บาท/เดือน)

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

1. กลุ่มเป้าหมายควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นแนวทางแก่กลุ่มประชาชนกลุ่มอื่นในชุมชนให้สามารถดำเนินงานตามแผนพัฒนาชุมชนต่อไป

2. ผลิตภัณฑ์หน้ากากผ้าทอมือป้องกันฝุ่น PM 2.5 เป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม เพื่อการพัฒนา (โจทย์ท้าทายด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และการเกษตร) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ควรนำนวัตกรรมชิ้นนี้ไปต่อยอดเพื่อตอบโจทย์ความท้าทายของสังคม 4

โครงการพันธกิจสัมพันธ์ แก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบท

“มันชายแดน”

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต
ของประชาชน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
สนับสนุนโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บ้านคลองน้ำใส
หมู่ ๑ ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

“ประเพณีลือเรื่อง
งามคู่เมืองสองปราสาท
ขมตลาดชาวไทญ้อ
ศาลเจ้าพ่อทรงศักดิ์สิทธิ์
วิถีชีวิตแบบพอเพียง”

ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์ชนัญชิตา อรุณแข และคณะ
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มันชายแดน

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่สังคมปฏิบัติอย่างมีอาชีพการยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชนท้องถิ่นและพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนพร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความเข้มแข็งมั่นคงนำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืนส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านพัฒนาอาชีพและต่อยอดอาชีพให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
2. เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
4. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

กลุ่มเป้าหมาย

ครัวเรือนเป้าหมาย	จำนวน 7 คน
กรรมการชุมชนและกลุ่มผู้สนใจ	จำนวน 8 คน
อาจารย์	จำนวน 4 คน
รวม	19 คน

ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์ชนัญชิตา อรุณแข และคณะ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

การดำเนินโครงการ

วันที่ 19 - 20 ธันวาคม 2561 เข้าพบเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส ที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใสเพื่อสร้างความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานเก็บข้อมูลคนในชุมชน

วันที่ 8 - 9 มกราคม 2562 เข้าพบผู้นำชุมชนผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้านของหมู่ที่ 1 ต.คลองน้ำใส เพื่อสร้างความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานเก็บข้อมูลคนในชุมชน การใช้เครื่องมือศึกษาชุมชน เช่น โองชีวิต ปฏิทินอาชีพ แผนที่เดินดิน วิเคราะห์ข้อมูลด้านรายได้ครัวเรือน กิจกรรมสัมภาษณ์ชาวบ้าน

วันที่ 11 - 12 พฤษภาคม 2562 เข้าพบสมาชิกครัวเรือนเป้าหมาย กรรมการหมู่บ้าน ที่ศาลาประชาคมหมู่ 1 ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส เพื่อประชุมทำความเข้าใจร่วมกันในการสร้างแรงบันดาลใจและตรวจสอบความมุ่งมั่น

วันที่ 25 - 26 พฤษภาคม 2562 เข้าพบสมาชิกครัวเรือนเป้าหมาย กรรมการหมู่บ้าน ที่ศาลาประชาคมหมู่ 1 ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส เพื่ออบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

วันที่ 1 - 2 มิถุนายน 2562 เพื่ออบรมเรื่องพัฒนาผลิตภัณฑ์มันเห็บแปรรูปปฏิบัติการนำมันชนิดต่างๆมาแปรรูปเป็นมันทอดและสอนวิธีการทำข้าวเกรียบ จากมันเมล็ดหรือมันต่อเผือก ต่อยอดพัฒนาเป็นรสชาติต่างๆ พร้อมทั้งใส่บรรจุภัณฑ์ที่ทางคณะกรรมการดำเนินงานได้จัดทำเตรียมไว้

วันที่ 15 - 16 มิถุนายน 2562 เข้าพบสมาชิกครัวเรือนเป้าหมาย กรรมการหมู่บ้าน ที่ศาลาประชาคมหมู่ 1 ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส เพื่อตรวจเยี่ยม ติดตามผล ลงพื้นที่สำรวจร้านค้าและสถานที่สำคัญที่ทางสมาชิกครัวเรือนเป้าหมายนำผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปไปวางจำหน่าย

ผลการดำเนินงาน

ก่อนที่จะมีการรวมกลุ่มมันชายแดนนั้น กลุ่มเป้าหมายรายได้เฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายจากการเย็บผ้าไหลขาย 900 บาทต่อเดือน หลังจากที่มีการรวมกลุ่มมันชายแดน กลุ่มเป้าหมายมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น คือ 1,167 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 29.67

โครงการพันธกิจสัมพันธ์ แก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบท

ผลสำเร็จของโครงการ

1. มีการจัดตั้งกลุ่มมันชายแดน
2. คริวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 29.67
3. สมาชิกของกลุ่มเกิดความรักความสามัคคีกันในชุมชน

“ปัญหาหลักๆ ของพื้นที่เราก็คือปัญหาความยากจน ด้วยพื้นที่แห้งแล้ง ฝนน้อย ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ทำนา แต่ทำได้ปีละครั้ง ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็เป็นชาวบ้านสูงอายุ รอเงินเดือนจากลูกหลานที่ไปทำงานนอกตัวจังหวัด บางทีก็ไม่พอกินทำให้เป็นหนี้เป็นสิน ดีใจครับที่มหาวิทยาลัยลงมาพื้นที่ สอบถามการเป็นหนี้สิน แล้วจะหาอาชีพอื่นเพื่อเพิ่มรายได้เสริมให้กับชาวบ้านส่วนใหญ่ก็มีเวลาว่างพอที่จะทำได้อย่างใจก็ขอขอบคุณทางมหาวิทยาลัยล่วงหน้าไว้เลยครับและอยากให้มีโครงการแบบนี้ลงมาอย่างต่อเนื่องจะได้แก้ปัญหาหนี้สินชาวบ้าน ชาวบ้านทุกคนก็หวังให้ มันชายแดน เป็นอาชีพเสริมต่อไปกลายเป็นอาชีพหลัก”

นายอาทิตย์ พยาวังผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองน้ำใส อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

“ขอขอบคุณที่มอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัด ปทุมธานี ลงพื้นที่มาฝึกปฏิบัติ ทำมันแปรรูป ซึ่งมันเป็นวัตถุดิบในชุมชนของเราจึงมีการรวมกลุ่มพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ในการทำมันทอด ข้าวเกรียบจากมันแต่ยังต้องฝึกฝนกันอีกเพราะไม่มีประสบการณ์ด้านการแปรรูปมันมาก่อน”

นายศรายุทธ กันหาสูงเนิน
หัวหน้ากลุ่ม มันชายแดน

“ดีใจที่มีโครงการนี้ขึ้นมา จะได้ช่วยเสริมรายได้ เพราะอยู่ว่างๆ หลายเดือนทำนาได้ปีละครั้ง ถ้าทำสำเร็จก็จะชวนพี่น้อง ที่มีรายได้ได้น้อยๆ มาช่วยทำเพิ่มอีก”

ป้าสวย ชาวบ้านคลองน้ำใส หมู่ 1
ตำบลคลองน้ำใส อำเภอรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว

โครงการที่มหาวิทยาลัยเข้ามาชุมชนคิดว่าดีแต่อยากให้ทำต่อเนื่องเพราะตอนนี้เป็นหนี้สินถ้ามีรายได้จากทางอื่นก็จะดีมาก ตอนนี้รายได้มาจากทำนา ทำได้ปีละครั้ง แค่ 4 เดือน ถ้ามีรายได้อื่นเข้ามาก็จะช่วยให้มีเงินใช้จ่ายตอนที่ไม่ได้ทำนาเรากินใช้ทุกวัน แต่มีรายได้แค่ปีละครั้ง ถ้าทำก็จะรวมกลุ่มกันทำ ช่วงที่ฝนไม่ตกเคยปลูกข้าวโพดแต่ขาดทุนเพราะมีค่าปุ๋ยเยอะ เดี่ยวนี้ทำนา ก็ต้องจ้างแล้ว จ้างรถไถ จ้างคนงานเขมร ทำแล้วไม่ค่อยคุ้มไม่เหมือนเมื่อก่อนที่มีควายเป็นของตัวเอง ถ้าได้ทำแปรรูปมัน ก็ดีนะ มีมันอยู่ทั่วไป ไม่ต้องปลูกใหม่ ไม่ต้องรดน้ำ ดูแล มันขึ้นง่าย ปกติไปซุดมาก็เอามาทำแค้แกงบวชไปวัด ถ้าเอามาแปรรูปทำอย่างอื่นก็ดี มันเครื่องหนึ่งก็ใหญ่มาก เน่ายากมาก ซุดออกมาไว้ได้ไม่เน่า โครงการเข้ามาสอนก็แปรรูปเป็นอย่างอื่นได้เยอะไม่ต้องทำแค้แกงบวช พอทำแปรรูปแล้วเอาใส่ถุงสวยๆก็น่าจะเอาไปขายได้ น่าสนใจดี”

ชาวบ้านคลองน้ำใส หมู่ 1 ตำบลคลองน้ำใส อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

“กบขี้มูกไก่ขี้ม” กลุ่มเลี้ยงกบและ เลี้ยงไก่ไข่

หมู่ที่ 6 บ้าน อพป.
คลองน้ำใสตำบลคลอง
น้ำใส อำเภอรัญ
ประเทศ
จังหวัดสระแก้ว

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไข
ปัญหาความยากจนยกระดับชีวิต
ของชุมชนหมู่ที่ 6 ตำบลคลองน้ำใส
อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

คณะอาจารย์
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชอาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

ชุมชนหมู่ที่ 6 บ้าน อพป .คลองน้ำใส ตำบลคลองน้ำใส อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จากการสำรวจพบว่า สภาพปัญหาที่ทั่วไปผู้นำชุมชนขาดความเข้มแข็งส่งผลให้สมาชิกในหมู่บ้านขาดความสามัคคี แบ่งเป็นหลายกลุ่มขาดความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมของชุมชน รวมไปถึงปัญหาขาดเสถียรภาพ การพนันและชุมชนกลุ่มครัวเรือนเป้าหมายมีทักษะความรู้เดิมและกลุ่มเป้าหมายมีประสบการณ์มีสถานที่พร้อม บ่อกบ พื้นที่สำหรับเลี้ยงไก่ในการเลี้ยงไก่ไข่และกบเป็นทุนเดิมแต่ขาดทุนทรัพย์ในการซื้อพันธุ์ไก่ไข่ และพันธุ์กบขาดความรู้ในการประกอบและการขาดเครื่องมือ อุปกรณ์ในการประกอบบางครัวเรือนมีแต่ต้องปรับปรุงเพิ่มเติม ดังนั้นคณะอาจารย์ที่ลงพื้นที่แก้ปัญหาความยากจนได้สำรวจความต้องการและประชุมปฏิบัติการร่วมกับชุมชนและผู้นำชุมชน และชุมชนครัวเรือนเป้าหมายจำนวน 6 ครัวเรือนมีความเห็นพ้องร่วมกันที่จะต้องจัดให้มีการเลี้ยงไก่ไข่จำนวน 4 ครัวเรือนและเลี้ยงกบจำนวน 2 ครัวเรือน

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกครัวเรือนเป้าหมายหมู่ที่ 6 ต.คลองน้ำใส จำนวน 13 คน

วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการเลี้ยงไก่ไข่และเลี้ยงกบ ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

เพื่อสร้างอาชีพการเลี้ยงกบและเลี้ยงไก่ไข่ ให้กับครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

เพื่อลดปัญหาความยากจนให้กับครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลชุมชน/ครัวเรือน

1. บริบทชุมชน

-มีการทำนาปลูกข้าวและปลูกข้าวโพดปลูกมันสำปะหลังปลูกอ้อยในแต่ละหลังคาเรือน

- ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน/มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองเพราะได้รับจัดสรร

- รายได้เฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมาย 5,800 บาท/เดือน

2. สภาพปัญหา

-ชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่อยู่กับบ้านเลี้ยงหลานคนหนุ่มสาวไปทำงานที่อื่น

3. ความต้องการ

-ต้องการมีอาชีพเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายว่างงานไม่มีงานทำอยู่กับบ้าน

ขั้นตอนที่ 2 อบรมให้ความรู้

เชิงวิชาการผู้มีประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงกบและไก่ไข่ โดยการอบรมให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงกบรูปแบบการเลี้ยง มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมอบรมและมีชุมชนท่านอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายขอเข้าร่วมอบรมด้วยและให้ความสนใจอยากเข้าร่วมกลุ่มเลี้ยงกบด้วย และสมาชิกทุกคนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับวิทยากร และหลังจากอบรมเสร็จวิทยากรเรียกสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล เพื่อทดสอบความรู้และความมั่นใจของกลุ่มเป้าหมายในการเลี้ยงกบและไก่ไข่

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นของกลุ่มสมาชิก

-ประชุมเสวนาร่วมกันกลุ่มเป้าหมายร่วมกันเสนอแนวคิดของแต่ละคนที่ได้รับวัสดุการซ่อมเล้าไก่ไข่ไปแล้วมีความคืบหน้าในการซ่อม

ถอดองค์ความรู้เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ องค์ความรู้ในการประกอบอาชีพและการเลี้ยงกบและไก่ไข่เพื่อความภาคภูมิใจ โดยเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จมาเล่าประสบการณ์และสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 4อบรมและปฏิบัติการนำกบเข้าบ่อ

วิทยากรให้ความรู้เรื่องอาหารกบมีหลายเบอร์ให้ตามระยะเวลาของกบและปฏิบัติการของกลุ่มเป้าหมายในการจัดการผสมอาหารกับสารอาหารวิธีการตวงและให้สมาชิกปฏิบัติการจริงและให้สมาชิกนำกบลงบ่อจริงวิทยากรให้ความรู้ในการให้อาหารกบและให้กลุ่มเป้าหมายปฏิบัติจริงในการให้อาหารกบ

ขั้นตอนที่ 5ประชุมกลุ่มอาชีพกำหนดกติการ่วมกัน

-ปฏิบัติการร่วมกันกำหนดกติกาเกี่ยวกับการขายผลผลิตและตลาดเหลือแล้วจึงนำไปขายให้กับคนนอกชุมชนและการขอสิ่งสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส

ขั้นตอนที่ 6ศึกษาดูงาน

-พาชุมชนกลุ่มเป้าหมายศึกษาดูงานของผู้ประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงกบที่ตำบลคงละคร จังหวัดนครนายก
-ฟังบรรยายเกี่ยวกับการเลี้ยงไขไก่จากผู้จัดการฟาร์มผู้ประสบความสำเร็จจากการเลี้ยงจริงจากฟาร์ม
-กลุ่มเป้าหมายที่ดูงานร่วมกันนำเสนอปัญหาที่พบในการเลี้ยงของชุมชน

ขั้นตอนที่ 7ประชุมกลุ่มอาชีพจัดหาช่องทางตลาด

-ประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผลผลิตไขไก่ และกบเพื่อหา ตลาดในการจำหน่ายนำปัญหามาถกกันร่วมกันแก้ไข นำมาแชร์ประสบการณ์ ประชุมเชิงปฏิบัติการเสวนาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงไขไก่ และกบมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มนำเสนอแต่ละคน

ขั้นตอนที่ 8ติดตามผลและประเมินผล

- ประชุมกลุ่มเป้าหมายในการบริหารจัดการดำเนินการประสบปัญหามา
ร่วมกันแก้ไข แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- การปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้มีการเสนอแนะของชุมชนกลุ่มเป้าหมายได้
มีการแสดงออกซึ่งความคิดร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 9คืนข้อมูลให้ชุมชน

- ประชุมปฏิบัติการกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่ที่ประสบ
ผลสำเร็จมาร่วมกันแชร์ประสบการณ์ของคนที่ประสบผลสำเร็จ
- ประชุมปฏิบัติการร่วมกันกับความสำเร็จในการเลี้ยงกบและไก่
การเปลี่ยนแปลงนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มนำเสนอแต่
ละครวเรือน จำนวน 6 ครัวเรือน

คณะวิทยาการจัดการ

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
หมู่ที่ 2 บ้านเนินสะอาด ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

สัญลักษณ์บ้านเนินสะอาด

อาชีพหลักของชาวบ้านในพื้นที่คือการทำเกษตรกรรม เช่น การปลูกข้าว

ผลิตภัณฑ์ชุมชน (ข้าวเม่าน้ำนม)

กระบวนการแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจข้าวเม่าน้ำนม 100% ยังคงใช้ “ครกกระเดื่อง” เพื่อให้คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของการ “ตำข้าว” เป็นภาพของวิถีชีวิตที่มีคุณค่ามาก ถือเป็นความภาคภูมิใจของผู้ริเริ่ม และสมาชิกกลุ่มเป็นอย่างมาก ที่ได้ร่วมกันสร้างกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนอย่างมั่นคง และยังคงได้ร่วมอนุรักษ์ วัฒนธรรมการตำข้าว ของคนโบราณเอาไว้ให้คนรุ่นหลังได้เห็น

ข้าวเม่า

วิถีชุมชนบ้านเนินสะอาด

ด้วยอาชีพหลักของคนในชุมชน คือ การทำนา ปลูกข้าว และมีการแปรรูปเป็นข้าวเม่าน้ำนม จึงเกิดแนวคิดในการสร้างอาชีพแปรรูปจากข้าวเหนียวเป็นข้าวเม่าน้ำนม ซึ่งผู้ริเริ่มคือ คุณสมคิด ต้นเฮง (ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวเม่าน้ำนม 100%) ซึ่งคุณสมคิดเป็นคนในพื้นที่ และเห็นว่าคนในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาปลูกข้าว เวลानำข้าวไปขายไม่สามารถกำหนดราคาเองได้ขึ้นอยู่กับผู้ซื้อ จึงเกิดแนวคิดในการนำข้าวมาแปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าว จึงกลายเป็น “ข้าวเม่าน้ำนม” ถือเป็นภูมิปัญญาของคนในชุมชนนี้ที่สืบทอดกันมายาวนาน กลุ่มวิสาหกิจข้าวเม่าน้ำนม มีสมาชิกจำนวน 50 คน ซึ่งเป็นการรวมคนในชุมชน เวลาได้ผลผลิตก็สามารถนำมาจำหน่ายให้กับกลุ่มในรูปแบบวัตถุดิบเพื่อแปรรูปหรือแปรรูปเป็นข้าวเม่าน้ำนมแล้ว เพื่อจัดจำหน่ายต่อไป

ซึ่งราคาขายข้าวเม่าน้ำนม จะอยู่ที่ประมาณ 200-250 บาท / กิโลกรัม ข้าวเม่าน้ำนม 100% เป็นที่ยอมรับว่ามีคุณค่าทางโภชนาการสูง ทั้งธาตุเหล็ก แคลเซียม วิตามินเอ ฯลฯ สำหรับลูกค้าของกลุ่มวิสาหกิจข้าวเม่าน้ำนม 100% มีทั้งลูกค้าในประเทศ และต่างประเทศ โดยเฉพาะส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา โดยได้รับการสนับสนุนเงินลงทุนหมุนเวียนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ปัจจุบันยอดผลผลิตยังไม่เพียงพอต่อจำนวนยอดสั่งซื้อ และต้องมีการสั่งซื้อล่วงหน้า ด้วยข้อจำกัดของพื้นที่ มีแหล่งน้ำไม่เพียงพอ ปริมาณการผลิตจึงต้องจัดสรรตามลำดับการสั่งจองของลูกค้า

แนวคิดในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน (ข้าวเม่า)

เพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

ข้าวเม่าก็คือข้าวเหนียวซึ่งจะถูกเก็บเกี่ยวในช่วงที่ออกรวงข้าวตั้งแต่ยังเป็นข้าวน้ำน่มอ่อนซึ่งมีสีเขียว แล้วนำมาปั่นแยกเมล็ดข้าวออกจากรวง คัดแยกเมล็ดข้าวน้ำน่มที่เต่งตึงโดยการนำไปนึ่งเพื่อทำให้ข้าวเปลือกสุก จากนั้นนำไปคั่วแล้วผึ่งให้เย็น และตำข้าวในครก กระเบื้องเพื่อแกะเอาเมล็ดข้าวเปลือกออกจากกัน ทำให้ได้ข้าวเม่าสด ในระยะเวลา 1 ปี สามารถทำนาข้าวเหนียวเก็บเกี่ยวได้ 1-2 รอบ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำที่ใช้ในการเกษตร

ปัญหาที่พบในการลงพื้นที่เป็นเรื่องของอุปสงค์อุปทาน ถ้าข้าวเม่ามีจำนวนน้อย และมีความต้องการจากตลาดสูง ข้าวเม่าก็ยิ่งขายได้ แต่ถ้าข้าวเม่ามีปริมาณมากกว่าที่ตลาดต้องการ ราคา ก็จะตกลงและขายออกยาก ดังนั้นการแปรรูปข้าวเม่าให้เป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ นั้น ทำให้เกิดการเพิ่มมูลค่าในตัวผลิตภัณฑ์ทำให้มีราคาสูงขึ้นและเพิ่มความน่าสนใจในตัวผลิตภัณฑ์นั้นๆ ด้วย

กลุ่มประชาชนครัวเรือนเป้าหมายพร้อมกับทีมงานคณะวิทยาการจัดการ จึงมีความต้องการร่วมกันต่อยอดคุณค่าของข้าวเม่านี้โดยการสร้างตราสินค้าและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวเม่า เพื่อสร้างเป็นสินค้าชุมชนที่สื่อให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของชุมชน วิถีชุมชน และถือ เป็นของดีบ้านเนินสะอาดแห่งนี้ เพื่อวางขายเข้าสู่ตลาดต่อไป

การเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชนในชุมชน

การรวมกันของประชาชนในชุมชน กับทีมงานคณะวิทยาการจัดการ

หัวหน้าชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรม

การมีส่วนร่วมกันของประชาชนในชุมชน

ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านเนินสะอาด ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นเลือกกลุ่มประชาชนที่มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แล้วคัดเลือกกลุ่มครัวเรือนเป้าหมายทั้งหมด 15 คนเพื่อดำเนินโครงการในระยะที่ 2 คนในชุมชนมีการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมต่างๆจะเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาตนเอง หรือกิจกรรมเพื่อสังคม คนในชุมชนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

กระบวนการที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลง และการยอมรับของชุมชนเป้าหมาย

ทีมงานคณะวิทยาการจัดการได้เริ่มดำเนินงานร่วมกับชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มครัวเรือนเป้าหมายในชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านเนินสะอาด ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว เริ่มต้นด้วยเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย การประชุมเชิงปฏิบัติการ ระดมสมองความคิดเห็น และกิจกรรมการถอดบทเรียนจากกลุ่มครัวเรือนเป้าหมาย และจัดเวทีนำเสนอแนวคิดในการสร้างตราสินค้า และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อเชื่อมโยงคุณค่าของผลิตภัณฑ์กับผู้บริโภค เกิดเป็นกิจกรรมการแปรรูปพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากข้าวเม่า ได้แก่ ข้าวเม่าทรงเครื่อง

แนวทางการออกแบบตราสินค้า บรรจุภัณฑ์ และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้คำถามในการสนทนากลุ่ม และการถอดบทเรียนหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน พร้อมกับการให้ความรู้เรื่องบรรจุภัณฑ์ ทั้งในด้านการบรรจุภัณฑ์ การหีบห่อเพื่อรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ กลุ่มครัวเรือนเป้าหมายที่เข้าร่วมนั้นต่างมีความคิดเห็นว่า ควรจะต้องสร้างตราสินค้าเพื่อสื่อถึงผลิตภัณฑ์แปรรูปที่ได้ผลิตขึ้น ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่สำคัญในการสร้างตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขึ้นเพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวเม่า ได้แก่ กำหนด ชื่อผลิตภัณฑ์เป็นข้าวเม่าทรงเครื่อง รูปภาพข้าวเม่า รูปแบบ-รูปทรงบรรจุภัณฑ์ การคำนึงถึงต้นทุนบรรจุภัณฑ์ และการคัดเลือกบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น

ทีมงานคณะวิทยาการจัดการสามารถนำไปสรุปวิเคราะห์จากเวทีสนทนากลุ่มร่วมกันออกแบบร่างตราสินค้าที่สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์ชุมชนและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ได้ ซึ่งผลการพัฒนารูปแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ พบว่า อัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนบ้านเนินสะอาดหรือบ้านยางเอน คือ ต้นยางเอน และต้นข้าวเม่า รูปทรงที่โดดเด่นของกลุ่มครัวเรือนเป้าหมาย คือ รูปแบบทรงกลม ข้าวเม่าทอด บ้านเนินสะอาด ซึ่งเป็นรูปทรงที่เข้ากับบรรจุภัณฑ์ทรงกลมด้วย และมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ รูปต้นข้าวเม่า ทั้งนี้ทำให้กลุ่มครัวเรือนเป้าหมายได้ประโยชน์สามารถนำไปสู่การพัฒนาออกแบบต่อไป

ออกแบบกราฟิกตราสินค้าบรรจุภัณฑ์จากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากเวทีสนทนากลุ่ม

จากข้าวเม่าสู่ผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวเม่าทรงเครื่อง เพิ่มมูลค่าและเพิ่มรายได้

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มที่สะท้อนถึงการนำโครงการครั้งนี้ทำให้พบว่า กลุ่มครัวเรือนเป้าหมายอยากให้ส่งเสริมและสนับสนุนการเสริมอาชีพ หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานที่ผ่านมา สิ่งที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนมากขึ้นนั่นคือ การยอมรับของกลุ่มครัวเรือนเป้าหมายที่เปิดใจรับการส่งเสริมพัฒนา ทั้งความรู้ การต่อยอดการทำมาหากินด้วยการแปรรูปอาหาร การประกอบอาชีพผ่านโครงการส่งเสริมแบบนี้ ซึ่งสะท้อนเป็นเสียงเดียวกันว่า ได้รับประโยชน์มากมาย ต้องขอบคุณผู้ให้ และยังเป็นภาระกระตุ้นคนในชุมชนให้ตระหนักถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และจุดแข็งที่โดดเด่นของชุมชนที่ควรต้องรักษาต่อยอดไป และอีกสิ่งหนึ่งที่ได้รับมาโดยตลอดโครงการนี้ คือ ความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน กลุ่มครัวเรือนเป้าหมาย และที่สำคัญนั่นคือ ผู้นำที่เข้มแข็งและมีทัศนคติที่ดีพร้อมต่อการปรับตัวอยู่เสมอ

ความสำเร็จของโครงการนี้

ต้นทุนผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าเพื่อ
ดูจุดคุ้มทุนในการทำผลิตภัณฑ์แปรรูป

วัตถุดิบ	จำนวน	ราคา/หน่วย (บาท)	รวมเป็นเงิน (บาท)
ข้าวเม่า	3 กิโลกรัม	200	600
หมี่ขาวแห้ง	3 ห่อ	50	150
น้ำตาลทราย	3 กิโลกรัม	25	75
เกลือป่น	1 ซอง	10	10
งาขาว	1 กิโลกรัม	100	100
รสดี	2 ซอง	30	60
กุ้งแห้งขาว	500 กรัม	400	400
รวม			1,395

ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการผลิต สามารถบรรจุใส่บรรจุภัณฑ์ขนาด 200 กรัมได้จำนวน 60 กล่อง มีค่าบรรจุภัณฑ์อยู่กล่องละ 4 บาท และตราสินค้า 1.5 บาท/ชิ้น คิดเป็นต้นทุนรวมทั้งหมดเป็นเงิน 1,725 บาท สามารถผลิตได้ 60 กล่อง เฉลี่ยกล่องละ 28.75 บาทนำไปจำหน่ายในราคากล่องละ 35 บาท คิดเป็นรายได้ 2,100 บาท คิดเป็นกำไร 2,100 - 1,725 = 375 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.85 ของรายได้ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งประชาชนสามารถสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (Value Added) และเกิดผลิตภัณฑ์ของชุมชน 1 อย่างถือว่าบรรลุตามเป้าหมายของวัตถุประสงค์

ภาพความสำเร็จสำหรับโครงการนี้

รายละเอียดของโครงการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ

1. อาจารย์วัชรพล วงศ์จันทร์
อาจารย์ประจำสาขาการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน
2. อาจารย์ ดร.ธันยธร ติณภาพ
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการทั่วไป
3. อาจารย์ปรียากร สว่างศรี
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี
4. อาจารย์ ดร.อัญชลี เยาวราช
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่
5. อาจารย์ถิรนนท์ ทิวราตรีวิทย์
อาจารย์ประจำสาขาการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน

ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชทานพระสวามีให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่บัณฑิตอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอก เพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้มีความสำคัญในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

ผลสำรวจชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายในหมู่ที่ 2 บ้านเนินสะอาด ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรอบพระบาท จังหวัดสระแก้ว ซึ่งในชุมชนนี้มีจำนวนครัวเรือนตามทะเบียนราษฎร์ทั้งหมด 200 ครัวเรือน แต่มีผู้อาศัยจริงจำนวน 150 ครัวเรือน และครัวเรือนที่ตกเกณฑ์หรือมีความยากจนจำนวน 100 ครัวเรือน ทีมงานของคณะวิทยาการจัดการได้ลงพื้นที่สำรวจชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านเนินสะอาด พบว่า คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนาปลูกข้าวเฒ่า บางส่วนปลูกข้าวหอมมะลิ และประกอบอาชีพอื่นๆ ได้แก่ ค้าขาย รับจ้าง ตัดเย็บเสื้อผ้า ภูมิปัญญาของชุมชนบ้านเนินสะอาดคือการทำข้าวเฒ่า ทูทางสังคมมีการรวมกลุ่มอาชีพและจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวเฒ่าบ้านเนิน 100% จากการพูดคุยกับคนในชุมชนได้ทราบถึงปัญหาของชุมชนที่มีผลกระทบต่อการทำเกษตร การปลูกข้าวเฒ่าคือการขาดแหล่งน้ำ จึงไม่สามารถปลูกข้าวเฒ่าได้ตลอดทั้งปี ทำให้ได้ผลผลิตข้าวเฒ่าเพียงปีละ 1-2 ครั้งเท่านั้น และชุมชนบ้านเนินสะอาด ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนเป้าหมาย 3 ครัวเรือนและคนในชุมชนที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำนวน 15 ราย ดังนั้นจึงมีความเห็นพ้องร่วมกันที่จะต้องจัดให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง การตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน การคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ชุมชน การแปรรูปและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน (ข้าวเฒ่า)

ดังนั้น คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านเศรษฐกิจพอเพียง การตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนและการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ชุมชนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
2. เพื่อพัฒนาอาชีพเสริมสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวเฒ่าให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพ/ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

การเพิ่มรายได้ของกลุ่มเป้าหมาย

เดิมกลุ่มเป้าหมายมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 4,000 บาทต่อครัวเรือน หลังจากได้ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวเฒ่าและนำไปจำหน่ายทำให้กำไรต่อครั้งในการผลิตอยู่ที่ 17.85% ต่อรอบ เมื่อคิดเป็นรายได้อาจเพิ่มขึ้น 9.375% ต่อครัวเรือนของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

1. เพิ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายและแปลกใหม่ เช่น ไอศกรีมข้าวเฒ่า เพราะสามารถรับประทานได้ทุกเพศทุกวัย เข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้กว้างกว่า
2. การถนอมข้าวเฒ่าให้อยู่ได้นานขึ้นและคงความใหม่ไว้ โดยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และระบบการผลิต
3. การเพิ่มช่องทางการขายต่างๆ ให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์ของพื้นที่ได้

การเลี้ยง ไส้เดือน

เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์

โดย

อาจารย์ ดร.ประภาพร ชุติลิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวารีย์ ศรีปุณ:

อาจารย์ ดร.อนัญญา โพธิ์ประดิษฐ์

อาจารย์ ดร.สุนทรี่ จินธรรม

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

หมู่ที่ 6 บ้านทับพริก ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

“พระสังกัจจายน์ศักดิ์สิทธิ์ แหล่งผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เมืองของดีบ้านทับพริก”

บ้านทับพริก หมู่ที่ 6 เป็นชุมชนแนวตะเข็บชายแดน อยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2503 ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 กำนันตำบลทับพริกมีความเห็นว่าพื้นที่และประชากรของบ้านทับพริก หมู่ 2 มีอยู่จำนวนมาก ซึ่งเป็นการลำบากต่อการปกครอง เนื่องจากบริเวณหมู่บ้านเป็นพื้นที่ติดกับชายแดนกัมพูชาจึงได้เสนอให้มีการจัดตั้งหมู่บ้านเพิ่มเติม โดยแยกหมู่ 6 ออกจากหมู่ 2 และให้ชื่อบ้าน หมู่ 6 ว่า ”บ้านทับพริก”

ชุมชนแห่งนี้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีวิสาหกิจเกษตรแบบผสมผสานเพื่อความยั่งยืนเป็นผู้รวบรวมผลผลิตปุ๋ยอินทรีย์และบรรจุหีบห่อเพื่อจัดจำหน่ายเป็นสินค้าชุมชนภายใต้เครื่องหมายการค้าเดียวกันแต่ในปัจจุบันปริมาณปุ๋ยที่ผลิตได้ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดและชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรประกอบอาชีพทำไร่เป็นหลัก มีความต้องการเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการเลี้ยงไส้เดือนเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อนำผลผลิตที่ได้ไปใช้ในการเกษตรของครัวเรือนช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีทางการเกษตร บางครัวเรือนคาดหวังว่าหากประสบผลสำเร็จจะสามารถใช้เป็นอาชีพเสริมรายได้ให้แก่ครัวเรือน

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกชุมชนบ้านทับพริก หมู่ที่ 6 ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 10 คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการเลี้ยงไส้เดือนเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
2. เพื่อพัฒนาอาชีพการเลี้ยงไส้เดือนเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้กับกลุ่มครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย

ขั้นตอนการพัฒนาการเลี้ยงไส้เดือนเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ บ้านทับพริก หมู่ที่ 6

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- สำรวจบริบทและจัดทำข้อมูลชุมชน (พ.ย. 2561 – ม.ค. 2562)
  - ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรประกอบอาชีพทำไร่
  - รายได้เฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมาย 6,800 บาท/เดือน
  - มีความต้องการเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการเลี้ยงไส้เดือนเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อนำผลผลิตที่ได้ไปใช้ในการเกษตรของครัวเรือนช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีทางการเกษตรรวมทั้งเป็นรายได้เสริม
- วิเคราะห์ ประเมินความเป็นไปได้ในการส่งเสริมและพัฒนา (ก.พ. 2562 – มี.ค. 2562)
- รวบรวมจัดทำรายชื่อบุคคล ครัวเรือนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (เม.ย. 2562)
- ประชุมครัวเรือนเป้าหมาย
  - จัดหาเครือข่ายวิทยากร/หน่วยงานสนับสนุน
  - อบรมเชิงปฏิบัติการ การทำบัญชีครัวเรือน
  - เติมทักษะ ความรู้ การเลี้ยงไส้เดือนเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ หลักสูตรพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ตามความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย
  - จัดทำตราผลิตภัณฑ์ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ (พ.ค. 2562)

5. - ตรวจเยี่ยม ติดตามประเมินผล

- จัดทำรายงานผลการดำเนินโครงการ (ม.ย. 2562)

ผลสำเร็จของโครงการ

กลุ่มเป้าหมายเกิดการเรียนรู้ ทักษะในการเลี้ยงไส้เดือน การพัฒนาอุปกรณ์การเลี้ยงไส้เดือนโดยใช้เทคโนโลยี และภูมิปัญญาพื้นบ้าน การเพิ่มช่องทางจำหน่ายปุ๋ยผ่านสื่อสังคมออนไลน์

มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไส้เดือนคอนโดแบบพึ่งพาตนเอง

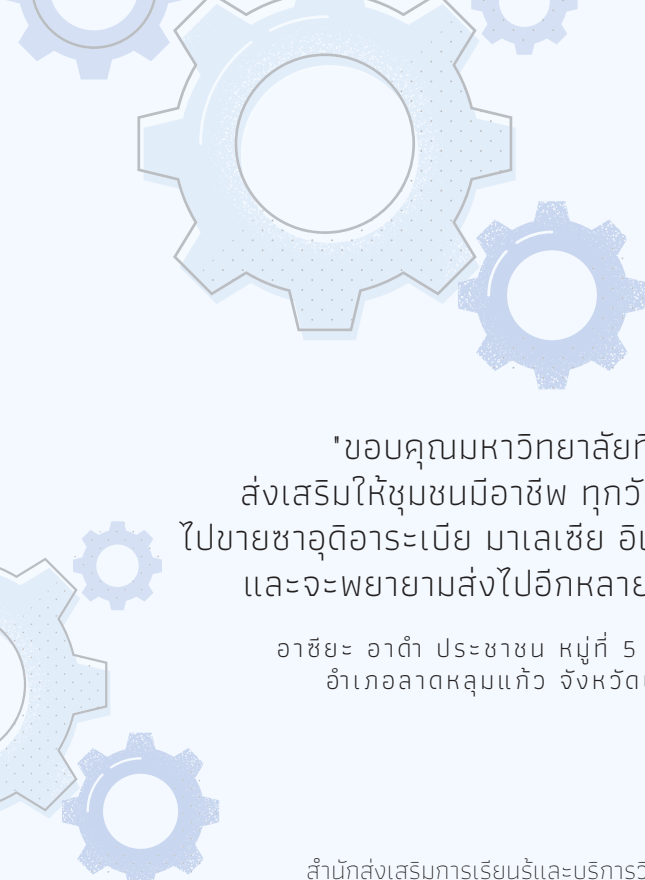
เกิดเครือข่ายกับกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบ (มูลโค) สำหรับเลี้ยงไส้เดือน

ระหว่างเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2562 สามารถเก็บปุ๋ยมูลไส้เดือน ได้จำนวน 3 ครั้ง รวมประมาณ 100 กิโลกรัม นำไปใช้สำหรับการเกษตรในครัวเรือน 25% ของปุ๋ยที่เก็บได้ เป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมีส่วนที่เหลือนำไปจำหน่ายในราคา กิโลกรัมละ 35 บาท สมาชิกตกลงกันว่ารายได้ที่เกิดขึ้นยังไม่ปันส่วนให้ครัวเรือน แต่จะเก็บไว้ซื้อวัสดุที่จำเป็นในการเลี้ยงไส้เดือน เพื่อขยายปริมาณการผลิตให้มากขึ้น

แนวทางการต่อยอดโครงการในอนาคต

เมื่อกลุ่มเป้าหมายมีกำลังการผลิตเพิ่มขึ้นควรส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ได้รับมาตรฐานหรือเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ควรมีการส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย เช่น การพัฒนาปุ๋ยอินทรีย์จากไส้เดือนในสูตรอื่นๆ ที่เหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด เป็นต้น

"ขอบคุณมหาวิทยาลัยที่เข้ามา
ส่งเสริมให้ชุมชนมีอาชีพ ทุกวันนี้ก็ส่งสินค้า
ไปขายชาอูตีอาระเบีย มาเลเซีย อินเดี ย อินโดนีเซีย
และจะพยายามส่งไปอีกหลาย ๆ ประเทศ"

อาชีวะ อาดำ ประชาชน หมู่ที่ 5 ตำบลคูขวาง
อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ : 0-2909-3026